

ДЕЛО N^o

**Valmieras rajona
centrālās bibliotēkas
gada statistiskā atskaite
un kopsavilkums
1983.**

НА _____ ЛИСТАХ

НАЧАТО _____

ОКОНЧЕНО _____

Valmieras rajona CB paskaidrojums par galveno darba rādītāju pazemināšanos rajona bibliotēkās 1983. gadā.

1983. gadā Valmieras rajona bibliotēkās krasi pazeminājušies galvenie darba rādītāji:

lasītāju skaits par – 1367

kopējais izsniegums – 38 596 lit. vien.

apmeklējums – 11 116

Centrālajā bibliotēkā šie skaitļi ir attiecīgi:

literatūras izsniegumā – 18 288 lit. vien.

apmeklējumā – 3749

CB lielajam izsnieguma un apmeklējuma skaita mīnusam ir divi svarīgi iemesli. Vispirms bibliotēkas remonts, kas ilga no gada sākuma līdz augstumam, bet jūnijā un jūlijā bibliotēka lasītājiem bija pilnīgi slēgta. Šā iemesla dēļ izsniegums samazinājās par apmēram 10 000 eks., bet ir apmeklējums par minēto skaitli – 3749.

Otrs iemesls ir noteiktais maksimālais grāmatu izsniegums 1 lasītājiem, kas nosaka, ka 1 apmeklējuma reizē lasītājiem nedrīkst izsniegt vairāk par 5 grāmatām. Sakarā ar Kultūras ministrijas un Valsts bibliotēkas darbinieku pārbaudi, kad tika aizrādīts, ka lielāku grāmatu skaitu 1 lasītājam nedrīkst dot, kā arī vadoties pēc norādījumiem par bibliotēku fondu saglabāšanu, šo noteikumu sākām stingri ievērot. Un tieši ņemot vērā šo 5 grāmatu skaitu, gadu noslēdzot, zaudējam vairākus tūkstošus no kopējā izsnieguma.

Lielajam lasītāju krišanās skaitam par iemeslu ir bibliotēkāju maiņa 9 bibliotēkās, kas noticis sakarā ar bērnu piedzimšanu un tam sekojošo 1,5 gada bezalgas atvaļinājumu. Vispārzināms fakts ir arī tas, ka ciemos gadu no gada iedzīvotāju skaits samazinās. 400 lasītāju 1983. gadā zaudēja rajona bērnu bibliotēka. Tas izskaidrojams ar pārvietojamo bibliotēku likvidēšanu pilsētas bērnu dārzu 11 grupās. Šīs pārvietojamās bibliotēkas likvidēja sakarā ar to, ka ministrija noraidīja pieprasīto papildus darbinieku šo pārvietojamo bibliotēku apkalpošanai.

Galvenais iemesls tomēr ir darba laiku maiņas bibliotēkās. Uz literatūras izsniegumu un apmeklējumu skaitu vislielāko iespaidu atstājuši nepiemērotie darba laiki, kas tika noteikti 26.02.83. ar Valmieras rajona Tautas deputātu padomes IK lēmumu Nr.32, sagādājot neērtības lasītāju apkalpošanā. Vienu dienu bibliotēka strādā rīta pusē, otru pēcpusdienā, trešajā dienā vispār slēgta. Rodas sajukums. Visneizdevīgākais darba laiks tika noteikts pirmdienās un trešdienās: no 7.00-13.00, jo pēc daudzu bibliotēkāju novērojumiem laikā no 7.00 līdz 9.00 bibliotēkā neienāk neviens lasītājs. Šajās dienās bibliotēkās netiek arī skolēni, kas sastāda

ievērojamu lasītāju daļu, jo stundas parasti beidzas vēlāk kā 13.00. Otrdienās un piektdienās jāstrādā no 11.00-20.00. Pēc bibliotekāru sistemātiskiem novērojumiem laikā no 19.00-20.00 bibliotēkas netiek apmeklētas. Pretenzijas ir pret brīvdienu – ceturtdienu, jo:

- 1) tieši ceturtdienās ciemos notiek dažādas sanāksmes, deputātu sesijas, kurās pulcējas ļaudis; bibliotekāri parasti cenšas to izmantot, lai veiktu grāmatu propagandu,
- 2) visās ciemu bibliotēkās strādā tikai viens darbinieks, tāpēc būtu vēlams, lai abas brīvdienas būtu kopā; piemēram, svētdienas un pirmdiena.

Aizvadītajā gadā bibliotēkās darba laiki tika mainīti 3 reizes. Ar 1. martu noteica jaunus ziemas darba laikus, ar aprīli – jaunus vasaras darba laikus, ar oktobri atkal ziemas darba laikus. Pēc novērojumiem bibliotekāri secinājuši, ka tik daudzkārt mainot darba laikus, lasītāji (it sevišķi lauku ļaudis) nespēj vairs tajos orientēties, un tāpēc daļa lasītāju pārstāj bibliotēku apmeklēt.

Kultūras nodaļa kopā ar CB un partijas pirmorganizāciju vairākas reizes iesniegusi rajona IK priekšlikumus par šo nepiemēroto darba laiku izmaiņām.

Līdz šim visi lūgumi un iesniegumi ir atstāti bez ievērības.

УКАЗАНИЯ

к заполнению отчета массовой универсальной библиотеки (форма 6-нк)

1. Отчет по форме 6-нк составляется массовыми библиотеками всех ведомств вне зависимости от того, являются ли они самостоятельными или включены в ЦБС, а также детскими библиотеками, реорганизованными при централизации государственных массовых библиотек в отделы и отделения центральных библиотек. Кроме того, отчет по данной форме составляется всеми универсальными библиотеками системы Министерства культуры СССР, а также всеми массовыми библиотеками, работающими на общественных началах. Центральные библиотеки ЦБС показывают в отчете сведения только о своей деятельности за исключением числа названий, поступивших в единый фонд ЦБС, которое указывается в отчете по ЦБС в целом.
2. В адресной части бланка формы 6-нк в строке “Название централизованной системы, в которую входит библиотека (библиотека-филиал)” , следует указать полное наименование ЦБС.
3. В строке “Название и тип библиотеки (библиотеки-филиала)” указывается полное наименование библиотеки.
 4. В строке “Ведомственная принадлежность” указывается, в чьем ведении находится библиотека, на пример: районный отдел культуры, областное (краевые) управление культуры, министерство культуры республики, профсоюзный комитет (указывается наименование отраслевого профсоюза), совет профсоюзов (областной (краевой), республиканской).

Раздел I. Общие сведения

1. Гр. 1 стр. 01 заполняется на основании акта (заключения) или другого документа, характеризующего технического состояние помещений библиотеки.
2. В гр. 2 стр. 01 указывается суммарная площадь всех занимаемых библиотекой помещений (основных, служебных и вспомогательных) вне зависимости от того, находятся ли они по одному или нескольким адресам. Сведения о размерах общей площади библиотеками берутся из экспликации или из договора на аренду помещения
3. В гр. 3,4,5 стр. 01 учитываются названные структурные подразделения, если они имеют выделенные фонды и отдельных библиотечных работников. При этом детские библиотеки в гр.3, а юношеские в гр. 4 ставят ноль.

4. В гр.6 стр. 01 показывается общее число читательских мест во всех залах библиотеки, если они имеют выделенные фонды и отдельных работников.
5. В гр. 7 стр. 01 проставляется суммарное число организованных библиотекой (библиотекой-филиалом) библиотечных пунктов (пунктов выдачи, передвижек и маршрутных остановок библиобуса, которые учитываются в отчете также как библиотечные пункты).

Раздел II. Движение библиотечного фонда

1. Гр. 8 стр. 01 заполняется только центральными и головными библиотеками ЦБС на основании данных картотеки текущего комплектования путем подсчета карточек на полученные в отчетном году издания поступившие в единый фонд ЦБС. Библиотеки-филиалы и универсальные библиотеки данную графу не заполняют.
2. В гр.9 и 10 стр. 01 учитываются все издания и материалы, включенные в библиотечный фонд и исключение из него (книги, брошюры, периодические, нотные, картографические и изо издания, специальные виды научно-технической литературы и документации, а так-же аудиовизуальные материалы и т.д.)
3. Гр. 11 стр. 01 заполняется на основе подсчета количества изданий и материалов (включенные в акты на передачу) указанного во второй части ведомости учета библиотечного фонда или книги суммарного учета фонда. В этой графе показываются экземпляры, переданные другим библиотекам и библиотекам-филиалам (в том числе и других ведомств) в постоянное пользование, а также в обменные фонды и библиотеки- депозитарии.

Раздел III. Число читателей и посещений

1. Раздел III заполняется на основании годовых итоговых данных соответствующих разделов дневников библиотеки, формуляров и дневников библиотечных пунктов, карточек регистрационной картотеки и формуляров читателей, посетивших библиотеку в отчетном году.
2. В гр.1 стр. 02 указывается суммарное число перерегистрированных и вновь записанных в отчетном году читателей, обслуженных всеми структурными подразделениями библиотек (библиотеки-филиала) , а также организованными ею библиотечными пунктами, включая остановки библиобуса.

3. В гр.2 стр.02 указывается число читателей, учтенных в единой регистрационной картотеке. Оно должно соответствовать числу заполненных на них регистрационных карточек. На читателя, пользующегося несколькими структурными подразделениями библиотеки, а также библиотечными пунктами, заполняется только одна регистрационная карточка.
4. В гр.10 стр.02 указывается число посещений библиотеки читателями (для записи, перерегистрации, получения, обмена, возврата книг, продолжения срока пользования ими, просмотра газет и журналов, а также для участия в проводимых библиотекой массовых мероприятиях).

Раздел IV. Распределения и выдача библиотечного

Фонда по содержанию

1. В стр.03 учитывается весь библиотечный фонд числящихся в учетной документации, за исключением обменного фонда, сведения о котором в данный отчет не включаются.
2. Гр. 1-8 стр.03 заполняются на основе данных годовых итогов учета библиотечного фонда центральной библиотеки и библиотек-филиалов, а также книг суммарного учета фонда универсальных библиотек.
3. Показатель гр. Стр.03 заполняемого отчета должен быть равен показателю данной графы отчета за предыдущий год плюс показатель гр.9 стр.01 минус показатель гр.10 стр.01 данного отчета.
4. Стр.04 и 05 заполняются библиотеками (в том числе и детскими) на основе суммарных итоговых данных соответствующих разделов дневников библиотеки, включая выдачу в библиотечных пунктах и по межбиблиотечному абонементу (МБА).
5. В гр.2 стр. 03, 04, 05 показываются также издания общего содержания, включая информационно - библиографические материалы.
6. В гр.3 стр. 03, 04, 05 включая издания и материалы по естествознанию и математике, антропологии, медицине, географии.
7. В гр.8 стр. 03, 04, 05 учитываются издания и материалы на языке союзной, автономной республики или автономного округа, на территории которых библиотека находится.
8. Выдачу читателям литературы, полученной в порядке внутрисистемного обмена, а также межбиблиотечного абонемента, библиотеки учитывают на общих основаниях и показывают ее в гр. 1-8 стр. 04 и 05. В централизованных

библиотечных системах центральные библиотеки и библиотеки- филиалы, получившие книги из других библиотек по внутрисистемному обмену (абонементу) , учитывают в гр. 1 стр. 06.

9. Сумма показателей гр.2-6 в стр. 03, 04, 05 должна равняться данным гр.1 соответствующей строки.

Раздел V. Внутрисистемный обмен. Межбиблиотечный

обмен.

1. Раздел V заполняется только библиотеками, включенными в ЦБС.
2. В гр.1 стр. 06 учитывается получение экземпляров библиотечного фонда во временное пользование центральной библиотекой и библиотеками-филиалами.
3. Гр.1 стр.06 заполняется на основании данных журнала учета запрошенной и полученной литературы из фонда системы.
4. Гр.2 стр.06 заполняется на основании тетради учета заказов по МБА.
5. Литература, высланная в порядке МБА другим библиотекам по запросам их читателей, учитывается в общей книговыдаче библиотеки, выславшей литературу, и показывается в гр. 1-8 стр. 04, 05 четвертого раздела отчета.

Раздел VI. Массовая работа

В разделе VI показывается число проведенных библиотекой литературных и тематических вечеров, читательских конференций, выставок-просмотров, дней специалистов, информации, библиографии и т.п. мероприятий.

Раздел VII. Библиотечные работники. Актив

В разделе VII учитываются все библиотечные работники, числящиеся в штате на конец отчетного года независимо от того, работают ли они полный или неполный день и предусмотрена ли штатным расписанием полная или неполная ставка. При этом в число платных работников библиотеки не включается технический и обслуживающий персонал (машинистки, уборщицы, сторожа, бухгалтеры, кассиры и др.).

Общие требования к заполнению бланка отчета.

Указываемые в отчете сведения даются по состоянию на конченого года на основании ведущейся в течение года документации.

Кодовая зона бланка и графы “контрольная сумма” заполняется по распоряжению вышестоящей организации в случае машинной обработки форм.

Заполнение отчета должно производиться чернилами или пастой шариковой ручки четким разборчивым почерком или на пишущей машинке. При этом помарки и подчистки на нем не допускаются. Исправление допущенных ошибок производится путем зачеркивания тонкой чертой неправильного текста (так, чтобы можно было прочитать ранее написанное) и написания над зачеркнутым правильного текста. Исправление ошибок должно быть оговорено в документе и подтверждено подписью руководителя.

Должностное лицо, подписавшее отчет, несет персональную ответственность за достоверность указанных в нем сведений и за строгое соблюдения методики подсчета показателей требованиями, изложенным в настоящих “указаниях”.

Ротатор Минкультуры ЛССР N° 410, ж. 40 экз. , 1983 г.

Bibliotēkām

Nodošanas termiņš

Bibliotēku daļā 4 st. 47 ist.

Rajona centrālā bibliotēka sastāda teksta atskaiti par savu bibliotēku, kā arī kopēju teksta atskaiti par visu rajona bibliotēku darbu.

Republikānisko pilsētu bibliotēkas un rajona pakļautības pilsētu bibliotēkas teksta atskaites raksta katra atsevišķi.

Par darbu ar bērniem rajonā – kopsavilkumu un teksta atskaiti sastāda rajona bērnu bibliotēka.

Vēlams gada atskaitēm pievienot arī interesantākās ciemu bibliotēku teksta atskaites.

Skaitliskās atskaites

Stingri jāraugās, lai skaitliskās atskaites būtu precīzi izpildītas un parakstītas.

Visām arodbiedrību, kolhozu un citu resoru masu bibliotēku atskaitēm obligāti jābūt uz Valsts apstiprinātām formām Nr. 6-nk vai Nr. 6. Cita veida atskaišu formas nedrīkst pieņemt.

Arodbiedrību, kolhozu un citu resoru bibliotēku atskaišu vienam eksemplāram jāpaliek CB un vienu jāiesniedz ministrijā.

Atskaitē jāuzrāda pilnīgu iestādes nosaukumu, adresi un resoru piederības atšifrējumu.

Papildus jautājumi

1. Cik darbinieki un kurās bibliotēkās gada laikā mainījušies
2. Kur būs vajadzīgi jaunie speciālisti (no tehnikuma, LVU)
3. Apmaiņas fonds rajonā, pilsētā:
 - Kopējais grāmatu skaits apmaiņas fondā uz 1983. g 1. janvāri;
 - Cik grāmatu ienācis gada laikā;
 - Cik grāmatu izsniegts gada laikā;
 - Grāmatu skaits apmaiņas fondā uz 1984 g 1. janvāri
4. Skaņu plašu un izsniegums. Cik un kur iegādātas 1983. gadā
 - Piezīme: Skaņu plašu un nošu izsniegumu jāpieskaita skaitliskajā atskaitē kopējam grāmatu izsniegumam
5. Diafilmu un diapozitīvu skaits bibliotēkās
6. Kuras bibliotēkas veica fonda sastāva vai izmantošanas izpēti, kurās zinātņu nozarēs

7.1982.g. 22. novembra kolēģijas lēmuma “Par masu bibliotēku fondu saglabāšanu” izpildes gaita (Informācija)

8. Kuras bibliotēkas pārceltas uz jaunām, labākām telpām

9. Kuras bibliotēkas kapitāli izremontētas

10. Kuru bibliotēku darbs atbilst “Teicama darba bibliotēkas” nosaukuma piešķiršanai 1984. gadā. Pārbaudes akti jāiesūta ministrijai līdz 1984. gada 1. maija. Tiem jābūt saskaņotiem ar LKP arodbiedrības rajona, pilsētas komitejām.

Atbildes uz papildjautājumiem jāiesniedz atsevišķi no teksta atskaites.

Bibliotēku pasēs uzrādīt gadā iegādāto inventāru.

Bibliotēku adrešu maiņas un telpu platību maiņas gadījumos bibliotēku pasēs obligāti jāizdara attiecīgi labojumi.

Bibliotēku daļas

Priekšniece

I.Brence

Kultūrizglītības iestāžu

pārvaldes priekšnieks

V. Lācis

Valmieras rajona centrālās bibliotēkas atbildes uz papildus jautājumiem.

1. Gada laikā darbinieku mainījušies 3 bibliotēkas:

Mazsalacas pilsētas bibliotēka – 1 darbinieks

Ķoņu ciema bibliotēka – 1 “

Skaņkalnes ciema bibliotēka – 1 “

2. Jaunais speciālists no RKDT pieprasīts Dikļu ciema 1. bibliotēkai.

3. Apmaiņas fonds rajona bibliotēkās:

Kopējais grāmatu skaits apmaiņas fondā

uz 1983. gada 1. janvāri – 490 eks.

gada laikā ienācis – 1119 eks.

gada laikā izsniegts – 1119 eks.

grāmatu skaits uz 1984. gada 1. janvāri – 490 eks.

4. Skaņu plašu skaits rajona bibliotēkās – 343 gab.

Izsniegums – 30 gab.

1983. gadā iegādātas 33 skaņu plates no Bibliotēku kolektora

5. Diapozitīvu un diafilmu skaits CB – 129 gab.

6. Fonda sastāva un izmantošanas izpēte veikta CB. To veic regulāri 2 reizes gadā visās zinātņu nozarēs pēc grāmatu pasītēm.

Pilsētu un ciemu bibliotēkās to dara FION nodaļa. Fonda sastāva un izmantošanas izpēte visās zinātņu nozarēs veikta Mazsalacas pilsētas, Rūjienas pilsētas bērnu, Valmieras rajona bērnu, Zilaiskalna ciemata, Bērzaines ciema, Jeru ciema, Matīšu ciema, Naukšēnu ciema 2., Skaņkalnes ciema, Vecates ciema 2., Kocēnu ciema 1. un Vaidavas ciema bibliotēkās.

7. 1982. gada 22. novembra kolēģijas lēmuma “Par masu bibliotēku fondu saglabāšanu” izpildes gaitas informāciju sk. Pielikumā.

8. 1983. gadā uz jaunām, labākām telpām nav pārcelta neviena bibliotēka.

9. 1983. gadā kapitālais remonts nevienā bibliotēkā nav bijis. Kosmētiskais remonts un visu ūdensvada un kanalizācijas sistēmas cauruļu nomaiņa bija centrālajā bibliotēkā.

10. “Teicama darba bibliotēkas” nosaukuma iegūšanai 1984. gadā nav izvirzīta neviena bibliotēka.

Rajona centrālās bibliotēkas direktore: (B. Antonijas paraksts)

Valmieras rajona centrālās bibliotēkas

INFORMĀCIJA

par LPSR Kultūras ministrijas 1982. gada 22. novembra kolēģijas lēmuma “Par masu bibliotēku fondu saglabāšanu” izpildes gaitu.

1983. gada 13. aprīlī Valmieras rajona CB padome un metodiskā padome pieņēma lēmumu “Par grāmatu fondu saglabāšanu un metodiskā darba uzlabošanu bibliotēkās”.

LPSR Kultūras ministrijas, V.Lāča VB un Valmieras CB pārstāvji rīkoja reidu pa rajona bibliotēkām laikā no 28.marta līdz 1.aprīlim. Apmeklētas CB, Rūjienas, Mazsalacas pilsētas, Zilākalna ciemata un 11 ciemu bibliotēkas.

Pārbaudē konstatēja, ka atbilstoši Bibliotēku tehnikas minimumam, tā prasībām strādā CB, Zilākalna ciemata bibliotēka, Rūjienas pilsētas, Vecates ciema 1., Rencēnu ciema 1., Brenguļu ciema 2. un Vaidavas ciema bibliotēkas. Darbā ar nekārtīgajiem lasītājiem nepietiekama vērtība veltīta Matīšu ciema, Rencēnu ciema 2., Valmieras ciema 2. un Ipiķu ciema bibliotēkās. Būtiski trūkumi lasītāju apkalpošanā un fonda saglabāšanā tika konstatēti Ipiķu ciema un Valmieras ciema 2. bibliotēkā.

Lai uzlabotu grāmatu fonda saglabāšanu rajona bibliotēkās, tika nolemts visiem rajona bibliotēku darbiniekiem:

1. Veikt lasītāju uzskaiti un precīzu formulāru izpildi, vadoties pēc Bibliotēku tehnikas minimuma, pastiprināt darbu ar lasītājiem – kavētājiem.
2. Rediģēt sistemātiskos un alfabētiskos katalogus, obligāti izdalot krievu alfabētisko katalogu, kur tas nav.
3. Pareizi pildīt formu “Grāmatas, kas pieņemtas nozaudēto vietā, uzskaites burtnīcu”.
4. Sakārtot un attīrīt no novecojušās literatūras grāmatu fondus. Izrakstīt jaunas grāmatu pasītes grāmatām, kurām tās nav.

Semināros šie jautājumi vairākkārt ir pārrunāti, un apmeklējot bibliotēkas, tiek kontrolēta doto uzdevumu izpilde. FION-a darbiniece regulāri pārbauda bibliotēku fondus, palīdzot attīrīt tos no novecojušās, neizmantotās un mazizmantotās literatūras.

Sevišķa vērība bibliotēku apmeklējumu laikā tiek veltīta pareizai formulāru aizpildei, darbam ar nekārtīgiem lasītājiem, kā arī pareizam formulāru kārtojuma kastītēs (pa datumiem). Doto uzdevumu izpilde turpinās.

Rajona bibliotēkās 1983. gadā norakstīti 26 527 eks. Literatūras tiek norakstīta regulāri 2 reizes gadā pa atsevišķiem iemesliem. Gada sākumā no filiāļu vadītājiem tika prasīti norakstīšanas plāni. Visas bibliotēkas ieplānoto darbu ir arī veikušas, izņemot Brenguļu ciema

1. un Kocēnu ciema 2. bibliotēku. Norakstītās literatūras sarakstu iesūtīšanai noteikti 2 termiņi – 15. jūlijs un 15. novembris. Taču ne visi filiālbibliotēku vadītāji ievēro šos termiņus.

Komplektēšanas un apstrādes nodaļā ir visi instrukcijā paredzētie uzskaites dokumenti par grāmatu fondu kustību. Grāmatas pa filiālēm sadala galvenokārt, ņemot vērā lasītāju skaitu. Bērnu literatūru sadala bērnu metodiķis. Vēl tiek ņemts vērā, vai ciemā ir viena vai divas bibliotēkas. Grāmatu sadalīšanā kā palīgs tiek izmantota profila un interešu kartotēka.

1983. gadā bija ieplānotas 4 inventarizācijas. Notikušas septiņas, taču tikai viena no tām bija plānota. Pārējās bibliotēkās inventarizācijas notikušas darbinieku maiņas dēļ. Daļa bibliotēku darbinieki, neskatoties uz vairākkārtējiem aizrādījumiem, nozaudēto vietā pieņem nekvalitatīvas grāmatas. To var teikt gan par grāmatas ārējo izskatu, gan saturu. Taču vainot šeit tikai bibliotēku darbiniekus būtu veltīgi. Ja netiks pieņemta šī grāmata, lasītājs neatnesīs nekādu. Šajā ziņā viss ir atstāts uz lasītāja sirdsapziņas. Bērnu bibliotēkām gan vajadzētu pieņemt viņu bibliotēkām tikai piemērotas grāmatas, jo citādi tās tūlīt jānoraksta un iznāk tikai lieks darbs, un fonds nekādu papildinājumu neiegūst.

Rajona centrālās bibliotēkas darbs fondu saglabāšanā.

Visnepatīkamākais un sāpīgākais jautājums RCB ir darbs ar nekārtīgajiem lasītājiem. CB ir 218 lasītāji – kavētāji, no tiem 85 dzīvo kopmītnēs. Valmieras pilsētā ir daudz kopmītnu iedzīvotāju. Šis iedzīvotāju kontingents bieži maina dzīves un darba vietu, kopmītnēs dzīvojošajiem bieži zūd bibliotēkā paņemtas grāmatas.

Katru ceturksni lasītājiem – kavētājiem sūtām atgādnēs. Speciāli izgatavots spiedogs ar tekstu, ka grāmatu neatdošanas gadījumā lietu nodos darba vietas biedru tiesai. Visiem lasītājiem lūdzam uzrādīt darba vietas un mājas telefona numurs, un par lasīšanas termiņa neievērošanu atgādinām arī telefoniski.

Divas reizes gadā sastādām lasītāju – kavētāju sarakstus un nosūtām darba vietu kadru daļai ar lūgumu atgādināt par neatdotajām grāmatām un sniegt atbildi, vai kāds no šiem lasītājiem nav mainījis dzīves un darba vietu.

1983. gadā panācām neoficiālu vienošanos ar milicijas pasu galda darbiniekiem par iespēju pārbaudīt nekārtīgo lasītāju adreses un izziņu sniegšanu lasītāju aizbraukšanas gadījumā.

No kopmītnēs dzīvojošajiem prasām, lai darba vietas kadru daļa izpilda garantijas lapu, ka attiecīgā iestāde atbild par to, lai dzīves un darba vietas izmaiņas gadījumā lasītājs nodotu bibliotēkas grāmatas. Taču šīm garantijas lapām nav oficiāla pamatojums, rezultāts atkarīgs no iestādes kadru daļas labvēlības.

Vienmēr atsaucīgi ir AK – 12, Valmieras gaļas kombināts, LLRTN, ZET kadru daļas darbinieki, ko nevar teikt par VSŠR un VUIeR administrāciju. VSŠR direktora vietnieks sadzīves un kultūras jautājumos pat atļāvās aizrādīt, ka bibliotēkas darbinieki rīkojoties nelikumīgi, pieprasot garantijas lapas un traucējot kadru daļu ar kavētāju sarakstiem. Pie tam šīs rūpnīcas strādnieki visvairāk dzīvo kopmītnēs un nekārtīgi apmeklē bibliotēku. 1984. gada sākumā vienojāmies ar VSŠR laikraksta “Valmieras ķīmiķis” redakciju, ka laikrakstā ievietots nekārtīgo lasītāju sarakstu.

Par bibliotēkas grāmatu lietošanas termiņu neievērošanu, necieņu vispār pret bibliotēkas grāmatu publicēts feļetons rajona laikrakstā “Liesma” 1983. gada 1. aprīlī un lasītavas vadītājas S. Gailītes raksts avīzē.

Stingri ievērojam, lai lasītāji neizvēlētos vairāk par 5 grāmatām. Ir izņēmuma gadījumi pensionāriem, skolniekiem un studentiem. Sekojam, lai laicīgi atnestu atpakaļ jaunās visvairāk pieprasītās grāmatas.

Neapmierina nozaudēto vietā pieņemto grāmatu kvalitāte. 1983. gadā sastādījām grāmatu sarakstu, kādas visvairāk nepieciešamas bibliotēkā. Taču šīs grāmatas praktiski ir neiespējami nopirkt. Lasītāji izmanto personīgo bibliotēku fondus un apmaiņu grāmatnīcās. Pie tam, laika trūkuma dēļ, no aizbraucošajiem lasītājiem jāpieņem gadījuma rakstura nopirktās grāmatas. Krievu valodā vispār nav iespējams Valmieras grāmatnīcā nopirkt līdzvērtīgu grāmatu. Bibliotēkām joprojām nav tiesību pieņemt grāmatas vērtību tieši naudā. Ne mazāk svarīgs ir fakts, ka grāmatas kļuvušas dārgākas un par agrākajām cenām līdzvērtīgu nav iespējams nopirkt. Notariāta palīdzības izmantošana ir darbietilpīgs process, pie tam, par šādā veidā iegūtiem līdzekļiem, nav nekādu iespēju iegādāties grāmatas.

Būtu vēlams risināt jautājumu, kādā veidā palielināt bibliotēkas darbinieku tiesības cīņā ar lasītājiem – kavētājiem. Varbūt nav nemaz tik nereāla iespēja bibliotekāriem pašiem par lasītājiem iekasēto naudu piekomplektēt kolektorā nepieciešamās grāmatas, vai tās pēc atvieglotiem noteikumiem iegādāties antikvariātā.

Fonda saglabāšanā liela nozīme ir tam, lai bibliotēkā būtu garderobe un garderobiste, taču Valmieras CB garderobes telpas ir ļoti šauras un nav arī paredzēta garderobista štata vienība.

Rajona centrālās bibliotēkas direktore: *(B. Antonijas paraksts)*

VALMIERAS RAJONA CENTRĀLĀS BIBLIOTĒKAS TEKSTA ATSKAITE PAR 1983. GADU.

Darba saturs un galvenie uzdevumi.

1983. gads izskanējis, kam sevišķi nozīmīgs mūsu valsts dzīvē cīņa par mieru. Miera saglabāšana uz mūsu planētas šodien neatstāj vienaldzīgu nevienu cilvēku. Arī CB darbā šī tēma ieņēma nozīmīgu vietu.

Aizvadītais gads ir bijis bagāts ar vairākiem svarīgiem partijas un valdības lēmumiem un norādījumiem. Tādi, piemēram, bija jūnija Plēnums par ideoloģisko darbu un jūlija Plēnums par darba disciplīnas nostiprināšanas jautājumiem, kam bibliotēkas darbā bija ierādīta ievērojama vieta. Visu gadu turpinājās darbs Pārtikas programmas izpildes gaitā. Literatūras propagandā uzmanība bija pievērsta arī partijas 80. gadadienas atzīmēšanai. Minētie un vēl citi notikumi 1983. gadā virzīja visu bibliotēkas darbu.

Tikpat svarīgs un Valmieras rajonam varbūt vēl svarīgās notikums bija pilsētas 700. gadadienas sagaidīšana un atzīmēšana. Ar devīzi “Valmierai – 700” tika veikti neskaitāmi pasākumi.

Arī centrālajā bibliotēkā, sagaidot šo gadadienu, veikts vesels pasākumu komplekss literatūras propagandā gan par mūsu pilsētas vēsturi, šodienu, nākotni, gan tikšanās ar izciliem cilvēkiem – valmieriešiem, literātiem un citiem darba darītājiem.

CB visu gadu piedalījās arī organizētajos republikāniskajos konkursos un skatēs.

Iedzīvotāju bibliotekārās apkalpošanas organizācija.

1983. gadā bibliotekārās apkalpošanas tīkls Valmieras pilsētā palicis iepriekšējais. Aizvadītajā gadā nav atvērta neviena jauna bibliotēka, ne arī kāda likvidēta. Tā kā pie daudziem uzņēmumiem, rūpnīcām darbojas lielāks vai mazākas bibliotēkas, tad centrālā bibliotēka no jauna nav arī atvērusi nevienu pārvietojamo bibliotēku vai izsniegšanas punktu. Arī pagājušajā gadā darbojās bibliotēka – pārvietojamā pilsētas pansionātā, kur ir kupls lasītāju skaits.

Patīkami atzīmēt, ka visus pēdējos gadus lasītāju skaits CB ir palielinājies. Arī 1983. gadā lasītāju skaits turpināja pieaugt. Salīdzinot ar 1982. gadu, tas palielinājies par 41. Turpretī bēdīgi rezultāti ir literatūras izsniegumā. Aizvadītajā gadā literatūras izsniegums ir krasi samazinājies, samazinājies arī apmeklējumu skaits.

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, kopējais CB izsniegums samazinājies par 18 288 lit. vien., bet apmeklējums par 3749.

Lielajam izsnieguma mīnusam ir 2 svarīgi iemesli. Vispirms bibliotēkas remonts, kas ilga no gada sākuma līdz augustam, bet jūnijā un jūlijā bibliotēka lasītājiem bija pilnīgi slēgta. Šā iemesla dēļ izsniegums samazinājās apmēram par 10 000 eksemplāriem.

Otrs iemesls ir noteiktais maksimālais grāmatu izsniegumu 1 lasītājam. Ir noteikts, ka 1 reizē lasītājam nedrīkst izsniegt vairāk par 5 grāmatām. Šo noteikumu sākām stingri ņemt vērā pēc Kultūras ministrijas Bibliotēku daļas un Valsts bibliotēkas darbinieku pārbaudes marta mēnesī, kad arī tika aizrādīts, ka lielāku grāmatu skaitu 1 lasītājam reizē nedrīkst dot. Šis noteikums ticis arī atgādināts kvalifikācijas celšanas kurus laikā.

Tā kā Valmiera nav mazpilsēta ar samērā pastāvīgu iedzīvotāju skaitu, bet starp bibliotēkas lasītākiem ir daudz kopmītnēs dzīvojošu, daudz VSŠR strādnieku un daudz nepastāvīgu iedzīvotāju, tad, lai saglabātu grāmatu fondu, šis apstāklis arī jāņem vērā. Un tieši, ievērojot šo 5 grāmatu skaitu 1 lasītājam, gadu noslēdzot, mēs zaudējam vairākus tūkstošus no kopējā izsnieguma.

Rodas jautājums, kas ir svarīgāk – pēc iespējas saglabāt grāmatu fondu un ierobežot grāmatu skaita izsniegumu, vai tomēr dot lasītājiem neierobežotu grāmatu skaitu uz māju un tādējādi saglabāt augsto literatūras izsnieguma skaitu un līdz ar to arī fonda apgrozību. Šai ierobežotai grāmatu izsniegšanai nāk līdzī vēl viens trūkums – nozaru literatūras izsnieguma pazemināšanās. Tas viegli izskaidrojams – ja lasītājs paņēmis, piemēram, 8 grāmatas, bet viņam palūdz 3 grāmatas atlikt nost, tad obligāti viņš paņems daiļliteratūras un atteiksies no nozaru literatūras. Šis fakts pastāv spēkā apmēram 80% gadījumu.

Cerams, ka 1984. gadā izsniegums drusku palielināsies, jo remonts jau katru gadu nebūs, bet, ja 5 grāmatu noteikums tomēr pastāvēs, tad tādu izsniegumu, kā iepriekšējos gados – 153 000 eks., mēs nekad vairs nevarēsim sasniegt.

Bibliotēkas propagandas pasākumi aizvadītajā gadā bijuši dažādi. Jau par tradīciju kļuvis ikmēneša raidījums rajona radiomezglā “Grāmata – mans draugs”, kur uzstājas lasītavas vadītāja S. Gailīte ar visdažādākajiem literatūras apskatiem, informācijām. Bibliotēkas popularitāti pastiprina raksti par bibliotēku, gan bibliotēkas darbinieku raksti rajona laikrakstā, kā arī republikas presē. Patīkami atzīmēt, ka par CB lielajiem pasākumiem runāts arī televīzijas raidījumos. Centrālo bibliotēku propagandē arī ciešā sadarbība ar TIN u.c. iestādēm, bibliotēkas darbinieku uzstāšanās dažādos kolektīvos. Galvenokārt, sevis apliecināšanai, mēs pēdējos gados organizējam apjomīgus pasākumus rajona mērogā, kas vienmēr ir bijuši skatītāju pārpilni.

Presē daudz rakstījuši atsevišķi bibliotēkas darbinieki. Sevišķi to var teikt par direktora vietnieku Andri Briedi. Aizvadītajā vadā viņam republikāniskajā presē un Latvijas radio kopā bijuši 40 publicējumi, rajona laikrakstā “Liesma” – 26. Viņš uzstājies sarīkojumos Tartu, Rīgā, Cēsīs, Limbažos, Mazsalacas u.c., daudzkārt Valmierā.

Daļa CB darbinieku nes lielu sabiedrisko slodzi: viņa vidū A. Briedis, mākslinieks J. Ore, direktore B. Antonija, FION vadītāja V. Rulle, metodiskās nodaļas vadītāja A. Apine, bibliotekāre Z. Munce, vecākā redaktore D. Lase u.c.

Darbs abonementā

Beidzies 11. piecgades trešais gads. Mūsu tautai tas bija liela darba gads. Valtī sākti īstenot daži saimniekošanas pilnveidošanas, organizētības paaugstināšanas, darba un plānu disciplīnas nostiprināšanas pasākumi. Apstākļos, kad krasi saasinājies starptautiskais stāvoklis, bibliotēka vēl aktīvāk propagandēja mūsu zemes miera politiku, sociālistisko sacensību un zinātniski tehnisko progresu. PSKP CK decembra Plēnumu un kārtējā PSRS AP sesija noteica galvenos PSRS ekonomiskās un sociālās attīstības virzienus.

1983. gads mums paliks atmiņā kā lielais zaudējuma gads. Miris Tautas dzejnieks Ojārs Vācietis. “Ojāra Vācieša dzeja bija leģenda. Viņš bija mūsu sirdsapziņa,” raksta Imants Ziedonis. Mūsu pienākums ir dziļāk izjust un apjēgt viņa rakstītos vārdus.

1983. gadā mēs savai pilsētai Valmierai svinējām 700 gadu jubileju, arī bibliotēka popularizēja Valmieru un tās novadu.

Galvenie darba skaitliskie rādītāji abonementā:

Lasītāju sastāvs

Lasītāju kopskaits	-3088
Strādnieki	-1200
Kolhoznieki	-24
Kalpotāji	-995
Mācību iestāžu audzēkņi	-500
Augstskolu	-98
Pārējie	-271
Jaunieši no 16-20 g.	-558
“ 21-27 g.	-788
Sievietes	-1838
Latvieši	-2369
Krievi	-541
Pārējie	-178
No jauna iestājušies bibliotēkā	-610
Jaunieši, kas strādā ražošanā	-312
Lasītāji ar augstāko izglītību	-460
“ ar vidējo speciālo izglītību	-303
Apmeklējumu skaits	-20 163

Abonementa lasītāju sadalījums pēc profesijām:

Administratīvie darbinieki	-35
Ārsti	-22
Feldšeri	-11
Farmaceiti	-9
Medicīnas māsas	-34
Aktieri	-39
Bērnu dārzu audzinātājas	-30
Celtniecības speciālisti	-26
“ strādnieki	-42
Dažādu nozaru inženieri	-132
Elektromontieri	-61
Grāmatveži-ekonomisti	-76
Lauksaimniecības speciālisti	-47
Mehāniķi	-23
Metinātāji	-33
Milicijas darbinieki	-32
Skolotāji	-143
Skaitļošanas inženieri	-10
“ operatori	-29
Sakaru speciālisti	-11
Šoferi	-103
Šuvējas	-10
Pavāri, konditori	-36
Pārdevējas	-36
Piena rūpniec. speciālisti	-11
VSSR speciālisti	-21
Palīgmeistari	-16
Operatori	-31

Audējas	-18
Spolētājas	-12
Šķeterētāja	-23
Dažādu nozaru strādnieki	-36

Lasītāju apkalpošanas nodaļas kolektīvs cenšas ar grāmatu apskatu un publikāciju laikrakstā "Liesma" palīdzību pēc iespējas vairāk iesaistīt par bibliotēkas lasītājiem Valmieras pilsētas iedzīvotājus. Bibliotēkas propagandai izmantojam arī rajona radiomezgli.

No jauna mūsu bibliotēkā 1983. gadā par lasītājiem iesaistījušies 610 cilvēki, bet pārstājuši lasīt – 240 lasītāju. Tie ir skolnieki, kas iestājušies citās mācību iestādēs, iedzīvotāji, kas mainījuši dzīves vietu, kopmītnēs dzīvojošie u.c. Bibliotēkas fonds neapmierināja divus lasītājus (fondā nav grāmatu par kapitālistisko valstu valūtas sistēmas teoriju un daiļliteratūra angļu valodā). Lasītājus uz bibliotēku uzaicinām telefoniski, rakstiski, ar lasītāju aktīva palīdzību iesaistām viņa darba biedrus, ģimenes locekļus. Liels darbs ir jāpieliek, lai lasītāji ar vēl neizkoptu lasīšanas kultūru bibliotēku apmeklētu sistemātiski. Toties lielu gandarījumu bibliotekārs gūst no erudīta, gudra lasītāja, šāds lasītājs palīdz veidoties arī bibliotekāram.

Lasītāju uzmanību pievēršam daiļdarbu publikācijām žurnālos krievu valodā un literatūrkritiskajiem materiāliem, kas publicēti periodiskajos izdevumos. Abonementā izveidotas avīžu izgriezumus mapes "Mūsu laikabiedrs", "Mēs – plusos un mīnusus", "Disko klubs", "Stūre drošās rokās", "Pavards". Profesionālajai orientācijai noder mape "Profesija", kurā savākti raksti par visām nepieciešamākajām specialitātēm, mācību iestādēm un šo profesiju pārstāvjiem. Abonementā ir rotējošā vitrīna "Profesiju visai dzīvei". Izstādi papildina ar jauniem materiāliem par profesionālo orientāciju.

Viens no svarīgākajiem bibliotēkas uzdevumiem ir jaunās paaudzes audzināšana. RCB apmeklē 580 skolu audzēkņu no 5 Valmieras vidusskolām, 28. PPTV, kā arī Valmieras vājdzirdīgo bērnu internātskolas audzēkņi.

Galvenie iemesli, kādēļ audzēkņi apmeklē bibliotēku ir vēlēšanās paplašināt savas zināšanas atsevišķos mācību priekšmetos, obligāti literatūras nepieciešamība, brīva laika aizpildīšana. Valmieras 3. vidusskolas teātra klases audzēkņi vēlas saņemt literatūru par teātra mākslu, aprakstus par aktieriem, lugas. Valmieras 4. vidusskolas audzēkņi interesējas par astronomiju, sportu. Daļa skolu audzēkņu ierodas bibliotēkā, lai atrastu atbildes uz dažādu konkursu jautājumiem, tai skaitā arī uz radoraidījuma "Dzirkstele" un televīzijas pārraides "Dialogs" konkursa jautājumiem. Līdz ar to rodas iespēja apmācīt skolniekus pareizi rīkoties ar katalogiem, kartotēkām, bibliogrāfiskajiem materiāliem. Arī skolēniem, kas interesējas par kādu noteiktu zinātņu nozari, iesākam izmantot bibliogrāfiskos rādītājus. Darbā ar skolniekiem noderēja personālie bibliogrāfiskie rādītāji par Tautas dzejniekiem O. Vācieti, I. Ziedoni, aktrisi

L. Bērziņu, literatūras rādītāji par prēmiju laureātiem, literatūras “PSKP ideoloģiskais darbs”, “Pārtikas programmas realizēšana – visas tautas lieta”.

Diemžēl, ļoti daudz darba jāpieliek, lai ieaudzinātu skolniekos elementāru lasīšanas kultūru – saudzēt grāmatu, prast orientēties grāmatu fondā, literāros avotos un bibliogrāfijā, lasīšanas sistemātiskumu u.c.

Skolu jaunatnei literatūru propagandējam ar literatūras apskatu, pārrunu un literāru izstāžu palīdzību.

Viens no aktuālākajiem mūsu pilsētā bija Valmieras 700 gadu jubileja. Bibliotēkā skolnieki regulāri varēja iepazīties ar izstāžu cikla “Mēs – savā pilsētā” grāmatu izstādēm, piemēram, “Valmieras skolotāji”, “Valmiera un tās apkārtnē daiļliteratūrā” u.c.

Uz literārajiem sarīkojumiem “Linards Laicens un Valmiera” un “Manī raksta Valmiera” uzaicinājām piedalīties skolniekus no visām Valmieras vidusskolām.

Miera cīņa un jaunatne ir nesaraujami jēdzieni, tādēļ izlikām grāmatu izstādes “Miera vārdā, cilvēku labā”, “PSRS – balsts cīņā par mieru”, “Neaizmirstami vārdi, neaizmirstami notikumi”. Politinformatoriem ieteicam izmantot krājums “Planētas pluss”, “Политические портреты борцов за национальную независимость”, “Разоружение – веление времени” ir ievērojamu atbrīvošanās kustības un miera cīnītāju atmiņas un grāmatas par viņiem, kā arī žurnālus “Novoe vremja”, laikrakstu “Za Rubežom” u.c.

Izstāde “Tu un tava klase”, “Es un kolektīvs” ieguva plašu atsaucību, jo šeit bez nodaļu literatūras izlikām arī daiļliteratūru.

Izstāžu cikls “Laikabiedra portrets” /izstādes par ievērojamākajiem mūsdienu kultūras un mākslas darbiniekiem/, izstādes “Ritms, ritms, ritms”, “Dialogs ar skaisto” u.c. papildināja grāmatas par estētiku, mākslu, mūziku.

Proforientācijai iekārtota rotējoša vitrīna, kurā iespējams ievietot daudz plašāku materiālu klāstu, nekā plauktu izstādēs. Izveidota rakstu kartotēka par Valmieras rajonā nepieciešamākajām profesijām.

Bibliotēkai laba sadarbība izveidojusies ar 28. PPTV un vakarskolu, kā arī laikraksta “Liesma” skolu jaunatnes pulciņu “Liesmiņa”, kura dalībnieki iepazīnās ar bibliotēkas vēsturi, fondu un ir pastāvīgi bibliotēkas apmeklētāji.

Turpinās darbs ar III grupu – jauniešiem, kuri pēc vidusskolas beigšanas strādā un tālāk nemācās. Grupā 95 lasītāji. Īpaši apkalpojam 25 grupas lasītājus. Formulāru analīzi izdara 2 reizes gadā. Izdarot secinājumus, nosakām, kā grupas lasītāji apmeklē bibliotēku, lasa nodaļu grāmatas, izmanto literatūru no izstādēm, kādas ir šo jauniešu intereses.

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu šīs grupas lasītāji regulārāk apmeklē bibliotēku, samazinājies lasītāju – kavētāju skaits. Minētās grupas lasītāji labi lasa nodaļu literatūru – 34, 9, 7, 91. Interesē grāmatas par Latvijas seno vēsturi, diemžēl to ir maz, tāpēc iesakām Rutku tēva, A. Deglava, J. Janševska grāmatas. No daiļliteratūras šinī grupā visvairāk lasa latviešu padomju rakstnieku darbus. Iecienītākie autori ir Z. Skujiņš, R. Ezera, A. Dripe, A. Bels. Tad seko ārzemju romāns, fantastiska un vēsturiska satura daiļliteratūra.

Jāsaka, ka grupas lasītājiem patīk ņemt grāmatas no izstādēm, izvēlēties grāmatas no tikko nodotajām, atrast sev vajadzīgo jaunumu plauktā. Tas atvieglo lasīšanas vadību. Grupā ir arī jaunieši, kuri labprāt iesaka citiem lasītājiem izlasītās grāmatas. Šiem lasītājiem cenšamies ieteikt mākslinieciski augstvērtīgu literatūru, paplašināt viņu intereses.

Nākošgad lielāku vērību jāpievērš padomju autoru darbu propagandai, ņemot vērā, ka sākusi iznākt sērija “Aktuālais padomju romāns”, kurā iznāk paši vērtīgākie padomju rakstnieku romāni.

Kā aktuālākās izstādes šinī gadā varētu minēt cikla “Ceļotāju klubs” izstādes, arī izstādes “Vēsture krājas, vēsture dzīvo” – izsniegtas 17 grāmatas, “Par zinātni un zinātnisko fantastiku” – 19 grāmatas, “Saprātīgi un saturīgi izmantosim brīvo laiku” – 15 grāmatas, “Redzēt un dzirdēt citus”, “Likums un disciplīna”.

Klātienē un neklātienē studentiem bibliotēkāra palīdzība visbiežāk nepieciešama sesiju laikā.

Agrorūpniecības apvienības speciālistu grupa.

Grupā ir 16 cilvēku, to sastāda inženieri – mehāniķi, agronomi, zootehniķi, lauksaimniecības žurnālisti. Šīs grupas lasītājus personiski informējam par jaunākajām grāmatām ekonomiskā, lauksaimniecībā un tehnikā. Agrorūpniecības apvienības speciālisti varētu būt atsaucīgāki un ar lielāku lasītvēlēšanos.

Pedagogu grupa.

Lasa 134 skolotāji. Aktīvākos lasītājus informējam individuāli. Aktīvo pedagogu – lasītāju grupu veido 25 skolotāji. Šīs grupas lasītājiem palīdzam ar speciālo un metodisko literatūru.

1983. gada 16. decembrī rajona pionieru namā piedalījāmies ar lielo literatūras izstādi “Dialogos ar skaisto”. Izstādi adresējām skolotājiem, estētikas pasniedzējiem, kuri pulcējās uz kārtējo semināru. Lielu interesi izraisīja fotoalbumi “Rīga”, “Mana Rīga”, “Gauja” un “Gadalaiki”. Pasākuma beigās semināra vadītāja B. Mača izteica pateicību par izstādi un ierosināja šo sadarbību turpināt. Nākošās izstādes temats “Tūrisms un tūrisma tehnika”.

27. februāri rajona kultūras namā klubu darbinieku seminārā bibliotekāre Z. Munce nolasīja jaunākās daiļliteratūras apskatu. Vienīgi žēl, ka semināra organizētāji pēkšņi lika mainīt apskata garumu, šādi atgadījuma rada sarūgtinājumu.

Aizvadītajā gadā notikuši 3 pasākumi ciklā “Interesanto tikšanos klubs”. Vienā no pasākumiem metodiskās nodaļas vadītāja A. Apine dalījās ceļojumu iespaidos pa Ungāriju un Rumāniju. Grāmatu izstāde un diapozitīvi palīdzēja vēl tuvāk iepazīties ar šīm tautām.

Citā tikšanās reizē mākslinieks J. Ore stāstīja par gleznaino Krimu. Parādīja arī augstas kvalitātes diapozitīvus un fotogrāfijas. Pasākuma dalībnieki bija ļoti apmierināti.

Pēdējā tikšanās notika decembra mēnesī ar Valmieras mākslinieku – arhitektu Andreju Salnāju, kurš nesen bija atgriezies no Kuriļu salām. Mākslinieks pasākuma dalībniekus iepazīstināja ar bagātajiem Kamčatkas (iepriekšējās reizes ceļojums) un Kuriļu salas iespaidiem. Tika parādīta arī bagātīga diapozitīvu un gliemežvāku kolekcija no šī PSRS novada. Visus šos pasākumus vienmēr papildināja literatūras izstādes par šīm zemēm. 1984. gadā interesanto ceļotāju pārdomas pēc redzētā turpināsim. Ieguvām visi.

Teātra grupa.

Šajā grupā 39 lasītāji. Grupu sastāda aktieri, režisori un daži mākslas interesanti. Lasītājus informējam par jaunāko literatūru mākslā, psiholoģijā, filozofijā. Izveidota vispārējā rakstu kartotēka par mākslas, psiholoģijas un filozofijas jautājumiem, kā arī intervijas ar māksliniekiem un zinātniekiem par radošo darbu.

Rajona CB ir 218 lasītāji – kavētāji, no tiem 85 dzīvo kopmītnēs. Lielu laika patēriņu paņem darbs ar šiem lasītājiem. Divas reizes gadā sūtām darba vietām lasītāju – kavētāju sarakstus. Lasītājiem – kavētājiem personīgi rakstām neskaitāmas atgātnes par grāmatu lietošanas termiņu izbeigšanos.

Atgādinām telefoniski. 1. aprīlī laikrakstā “Liesma” tika publicēts feļetons par bibliotēkas lasītājiem – kavētājiem, bet arī tas maz ietekmēja, tikai ar darba vietu aktīvu palīdzību ir iespējams iegūt pozitīvu rezultātu.

Lasītājiem atteikto pieprasījumu burtnīca.

1983. gadā reģistrēti 73 atteiktie pieprasījumi. Galvenokārt tiek uzskaitīta nozaru literatūra. Studentus neapmierina politekonomijas, filozofijas un PSKP vēstures fonds. Ir jāatsaka šauri specializētā, tehniskā un mācību literatūra. Bibliotēkas fondā nav arī “Cittautu mākslas vēstures” 3.daļa. Pieprasījumus apmierinām, izmantojot CBS vienoto fondu (348 grāmatas) un CB fondu rindas kārtībā.

PSKP 26. kongress un 1983. gada jūnija Plēnums noteica plašu sociālistiskās attīstības programmu. Ar sabiedriski politiskās literatūras palīdzību izskaidrojam PSKP agrāro politiku,

galveno pārtikas veidu jaunražošanas tehnoloģiju, 11. piecgades darba ritmu, mūsu zemes miera politiku. 1983. gadā ir bijuši interesanti izstāžu cikli.

Cikls “Mēs savā pilsētā” bija veltīts Valmieras 700 gadu jubilejai. Interesantākā no cikla izstādēm bija “Apmācīt nozīmē mācīties divtik daudz”, kas stāstīja par Valmieras rajona aktīvākajiem darba darītājiem.

Ciklā “Ceļotāju klubs” bija iekārtotas 5 izstādes. Krāsainas un saturīgas bija izstādes “Kalnu zemē – Dagestānā” – no izstādes izsniegtas 10 grāmatas. No izstādes “Vecrīga” – 12 gr. “Mana Rīga, mūsu Rīga” – 22 grāmatas.

Lasītāji atsaucīgi uzņēma arī grāmatu skates “Likums un disciplīna” un “Neaizmirstami vārdi, neaizmirstami notikumi” (grāmatas par LTK) – izsniegtas 28 grāmatas. Ļoti iecienīts izstāžu cikls ir “Laikabiedra portrets”. Pagājušajā gadā tajā iekārtotas 7 izstādes, kas veltītas komponistam I. Zemzarim, zinātniekam un rakstniekam Jānim Stradiņam, aktierim Ģirtam Jakovļevam, arhitektam Ivaram Strautmanim, rakstniekam Albertam Belam, tēlniekam Indulim Rankam un PSRS Valsts prēmiju laureātiem.

Lasītājiem palīdz arī bibliotēkā organizētās derīgo padomu grāmatu izstādes, kā:

“Esiet elegantas un sievišķīgas” – izsniegtas 14 grāmatas

“Mūsdienīga sieviete – kā viņai gērbties”

“Veselības ķīlu meklēsim ikdienā” – izsniegtas 12 grāmatas

“Zaļā aptieka” – 17 grāmatas

“Gripas profilakse” – 7 grāmatas

“Palīgā ģimenei” – 19 grāmatas

“Literatūra dārzkopjiem” – 14 grāmatas

“1000 padomu”

“Rododendru pasaulē”

“Pirmajam bērniņam rotādama kreklus šūnu”

“Tiem, kurus interesē fototehnika”.

Jaunajām ģimenēm noder mape “Pavards”, kurā savākti raksti no avīzēm par ģimenes problēmām. Pedagoģisko literatūru propagandējot ar literatūras izstāžu palīdzību.:

1. Personību var veidot tikai personība
2. Skolas un ģimenes atbildība par jaunās paaudzes audzināšanu
3. Dialogs ar skaisto u.c.

Abonementā lasītāji iecienījuši pastāvīgās izstādes “Mūsu rajonā” un “Aktualitātes mūsu zemē” kā arī “Māmiņ, palasi”. Juridiskās literatūras fonds ir bagāts ar PSRS un LPSR Konstitūcijas

izdevumiem, kodeksiem, grāmatām par padomju darbu, populāriem izdevumiem no sērijām “Cilvēks un likums”, “Mūsu dzīves Pamatlikums”, “Na straže zakona” u.c.

Vairākas izstādes veltītas tiesiskajai audzināšanai, piemēram, “Apzināties sevi par pilsoni”, “Kamēr līdz izmeklēšanai vēl tālu” u.c. No šīm izstādēm izsniegtas attiecīgi 25 un 27 grāmatas.

Abonementā iekārtotās literatūras skates.

1. “Daži akcenti aizgājušajā ar skatu uz nākotni. Jauniestudējumi Latvijas PSR teātros” – izstāde iepazīstina ar jauniestudējumiem Latvijas PSR teātros un literatūru par republikas teātriem un aktieriem, veltīta Teātra dienai.
2. “Darba cilvēka tēls Padomju Latvijas mākslā” – iepazīstina ar Padomju Latvijas mākslinieku darbiem, kuros parādīts darba cilvēks.
3. “Valmieras un tās apkārtnē daiļliteratūrā. Valmieras literāti” – veltīta Valmieras 700 gadadienai, ietver rakstnieku un dzejnieku daiļdarbus par Valmieru un tās apkārtni, ievērojamākiem pirmspadomju un padomju rakstniekiem.
4. “Ar tādu uzticību, ar tādu pašāvēību guļ bērni, ka pasaules karš kļūst neiespējams.” (M. Čaklais) – izstāde iepazīstina ar literatūru par miera cīņu un starptautisko stāvokli.
5. “Ja delnu uz klintsraga plēs,
Ja kāds akmens sāpīgi sāsīt,-
Esi mierīgs. Mēs - pirmie. Avangards - mēs”
(O. Vācietis)

Literatūras izstāde veltīta VĻKJS 65. gadadienai, tajā ietverta literatūra par komjaunatnes vēsturi un 70. gadu komjauniešiem.

6. Izstāde veltīta O. Vācieša 50 gadu jubilejai, tajā sakopoti materiāli par O. Vācieša dzīvi un daiļradi, viņa devumu latviešu padomju literatūrā.

“Līdz pašām malām dzīve pilna mūzikas”.

Vispusīgi attīstītas personības veidošanu veicina daiļliteratūras un dažādu zinātņu nozaru literatūras lasīšana. Populārzinātnisko literatūru atšķirībā no daiļliteratūras lasa ne visi lasītāji. Mūsu bibliotēka cenšas palīdzēt lasītājiem attīstīt interesi par sabiedriski politisko un citu nozaru literatūru, piesaistot populārzinātniskajām grāmatām jaunus lasītājus. Vispirmām kārtām, lasītāju individuālajā apkalpošanā populārzinātniskās grāmatas iesaka sarunā ar lasītāju. Vēsturisko romānu cienītājiem iesakām grāmatas no sērijas “Stāsti par vēsturi”, populāra ir gada nogalē iznākusi grāmata “Raunas stāsti”. Detektīvu un asu piedzīvojumu literatūras lasītājiem iesakām izlasīt arī grāmatas no sērijas “Notikumi, fakti, dokumenti” – “ASV imperiālisma asiņainās pēdas”, “CIP pret PSRS”, “V. Muntera grāmata “Savu tautu ienaidnieki”. Daiļliteratūra par mākslinieku dzīvi interesē lasītāju par teātri, mākslu un radošo

daiļradi. Kā vairāk lasītās grāmatas var minēt Feihtvangers "Goiju", Veisa "Dievišķīgo un pasaulīgo". Zinātniskās fantastikas cienītājiem iesaka A. Azimova "Visums", A. Tazijefa "Sēru dvaka", "Interesanti par astronomiju", "Ģenētika" u.c. Lasītājiem, kas interesējas par dzīvnieku pasauli, iesakām izlasīt grāmatas no sērijas "Stāsti par dabu", "Apvārsnis".

Daiļliteratūras ir cieši saistīta ar literatūras zinātņi. Tāpēc ieteicam izlasīt grāmatas no sērijas "Ievērojamu cilvēku dzīve", "Rakstnieki par literatūru". Ļoti lasīta ir Ojāra Vācieša grāmata "Ar pūces spalvu".

Iepazīšanās ar dažādu valstu un tautu literatūru veicina padziļinātu interesi par šīm zemēm. Ar lielu izpētes vērtību ir V. Ovčiņņikova grāmatas "Sakuras zars" un "Ozola saknes". Tikai vēl joprojām sporta literatūras cienītājiem latviešu valodā trūkst latviešu valodā interesantu sportistu dzīves aprakstu, kādas ir krievu valodā. Interesantākās grāmatas par sportu ir no "Apvārsņa" sērijas – Miura J. "Ar slēpēm no Everesta", Ercogs "Anapurna". Varētu vēlēties, lai vēl lielāku lasītāju interesi izraisītu sērijas "Daba un mēs" un "Avota" grāmatas, piem., A. Vīksnas "Dodot gaismu, sadegu" – apraksti no Latvijas medicīnas vēstures, kuros parādīti ārstu nesavtības, pašaizliedzības un varonības piemēri.

Gatavojoties Valmieras jubilejai, popularizējām mūsu novadnieku – rakstnieku darbus, literatūras par Valmieras novada māksliniekiem.

Abonementā lasītājiem iesakām arī vērtīgākās aizmirstās grāmatas, kā M. Fornaļska "Mātes atmiņas", J. Drabkina "Pret vērtām", A. Lielais "Karību jūras smaragds", I. Ziedonis, V. Korotičs, G. Janaitis "Perpendikulārā karote", "Tenočtitlānas bojā eja", Z. Kosidovskis "Bībeles stāsti", O. Daudzvárde "Dvēseles cietumā", Z. Eiduss "1418 ugunīgas dienas", "Kādas avantūras krahs", M. Stelmahs "Esi sveicināts, Čapajev", S. Budjonijs "Noietais ceļš", L. Hvats "Noslēpumainais kontinents", J. Šurs "Stāsti par kalendāru" u.c.

CB lasītāji 1983. gadā ir izlasījuši 1090 dzejas grāmatas. Īpašu uzmanību veltām lasīšanas līderiem, piemēram, Nopelniem bagātam skatuves māksliniekam Jānim Zariņam un žurnālistam H. Herbcbergam, atslēdzniekam Z. Ābomam. Šie lasītāji ir lieliski palīgi bibliotēkām uz veic aktīvu darbu grāmatu propagandā.

Lielu izstāžu daļu sastāda rakstnieku, zinātnieku, mākslinieku un sabiedrisko darbinieku jubilejas. Aizvadītajā gadā ir izlikas 17 šādi izstādes.

Tautas dziesma cieši savijusies ar visu cilvēku dzīvi un mūžu. Tai ir liela loma jaunā cilvēka tikumiskajā audzināšanā un garīgajā bagātināšanā. Dzejniece Māra Zālīte literārajā sarīkojumā teica: "Tautas dziesma ir kā ūdens lāse, kas viegli norit, tā ir jāpalīdz saprast un sajūst". Šis darbs mūsu bibliotēkai ir jāveic 1984. gadā. CB abonementā izveidota individuālās informācijas kartotēka. Regulāri informējam 39 cilvēkus par 15 tēmām.

Fonda saglabāšana un organizācija.

1983. gadā CB fonds pieaudzis par 1,28%. Katru gadu tiek pārskatīts grāmatu fonds. Pārbaudes rezultātā atlasa saturā novecojušās un lasītāju nolietotās grāmatas un sastāda norakstīšanas aktus.

Aizvadītajā gadā izslēgti 4702 eksemplāru. CB grāmatu fondu komplektē lasītāju apkalpošanas nodaļas darbinieki kopā ar komplektēšanas padomi.

Šajā gadā saņemtās M. Remarka “Triumfa arka” – 10 eksemplāru, A. Upīts “Glabājiet cilvēcību” – 3 eks. bija tipogrāfijas brāķis. Aizvien vairāk iznāk grāmatas brošētos iesējumos, tāpēc bibliotēkas grāmatas pēc 2 – 3 reižu lasīšanas vairāk nav izsniedzamas lasītājiem.

Žēl, ka mūsu republikas presē nerisina jautājumu par bibliotēkas lasītāja un grāmatas attiecībām. Jāpiekrīt arī avīzes “Sovetskaja kuļtura” 10. janvāra Nr. 4 rakstā “Bibliotekārs grāmatveža lomā?” izteiktajām domām.

Lasītāju apkalpošanas nodaļas vadītāja: *(Aira Gulbe)*

Valmieras CBS lasītāju apkalpošana SBA kārtā.

1983. gadā visā CBS ieviesta jauna SBA kārtā pasūtītās, saņemtās un nodotās literatūras reģistrācija – kartotēku veidā. 1983. gada janvārī notika CBS darbinieku seminārs, kurā bibliotekāri apguva SBA darba jaunums.

Salīdzinājumā ar 1982. gadu, aizvadītajā gadā par 84 vienībām samazinājies SBA pasūtītās literatūras skaits. 1983. gadā saņemti par 77 eks. mazāk literatūras kā iepriekšējā gadā.

1983. gadā lasītāju skaits, kuri izmanto SBA, pieaudzis par 4, par 10 pieaudzis filiāļu lasītāju skaits. SBA kārtā literatūru pasūta 17 filiāles no 35, bet pārējās 16 filiāles savus pieprasījumus apmierināja no vienotā fonda.

SBA kārtā pasūtītās literatūras skaitlis samazinājies kaut vai tādēļ, ka 1983. gadā nav pasūtīta literatūra CB darba vajadzībām, piemēram, lekciju sagatavošanai, izstādēm, kuras nepieciešamas pasākumu organizēšanai, kas bija nepieciešamas iepriekšējā gadā.

No lasītājiem apkalpošanas nodaļas darbiniekiem gribētos dzirdēt vairāk pamudinājumu lasītājiem, lai izmanto SBA. Mēnesi mūsu CB bija slēgta sakarā ar remontu.

Analizējot SBA kārtā pasūtīto literatūru, 73% lasītāju pieprasa literatūru mācībām, 20% darbam, 7% pašizglītībai. Darbam visvairāk literatūras pasūta VDT aktieri, lauksaimniecības speciālisti, inženieri un divi pedagogi. Katru gadu pieaugt literatūras pieprasījums mācību vajadzībām.

SBA kārtā saņemtās literatūras dalījums pa zinātņu nozarēm:

	1,2,3K,3,9 – 103 eks.	27%
	4 – 4 “	1%
	5,5A “ – 22 “	6%
61 -	4 “ -	1%
6 -	94” -	25%
63 -	88% “	23%
7 -	13 -	3%
7F -	5 “ -	1%
8 -	13” -	3%
91 -	5 “ -	1%
0 -	1” -	
D -	26” -	7%

Rajona centrālā bibliotēka SBA kārtā apkalpojusi 2 sava rajona citu tipu bibliotēkas - p/s "Burtnieki" arodbiedrības bibliotēku un Valmieras ugunsdzēsšanas iekārtu rūpnīcas bibliotēku.

1983. gadā veikti 38 bibliotēku apmeklējumi, kuros pārbaudīta SBA darba organizācija, sniegti metodiski norādījumi kartotēku veidošanā, doti ieteikumi SB propagandas darbā.

Aizvadītajā gan nav apmeklētas 8 filiāles. Sniegtas mutiskas konsultācijas par SBA darbu 2 citu resoru bibliotēkām.

Nolasītas 2 lekcijas par SBA darbu. SBA darbā apmācīta Bērzaines c. bibliotekāre – jaunā darbiniece.

Valmieras CBS lasītāju apkalpošana SBA kārtā 1983. gadā.

Lasītāju sk., kas izmantojuši SBA		Nosūtīti SBA pieprasījumi		Saņemta literatūra		Saņemti atteikumi				Bibliotēku skaits, no kurām saņemtā literatūra				
Pavisam	No tiem filiālbibliotēkās	Pavisam	No tiem filiālbibliotēkās	Pavisam	No tām kopijas	Pavisam	Netiek izsn. saskaņā ar nolikumu	Jāprecizē	Var zmantot tikai uz vietas	Pavisam	Sava raj. citu resoru bkās	B-kas citos raj. (pils.)	Republik. SBA centri	Citu rep. B-kas
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
118	52	366	114	378	18	24	2	9	3	14	2	1	5	3

Valmieras rajona CB citu resoru bibliotēku apkalpošana SBA kārtā.

Citu resoru b-ku sk. rajonā	Apkalpoto abonentu skaits		Saņemti pieprasījumi		Izsniegts abonentiem			Pārsūtīti pieprasījumi	Atteikumi
	Sava raj. (pils.) citu resoru b-kas	b-kas citos raj. (pils.)	Pavisam	t.sk. koordinācijas kārtā	Pavisam	t.sk. rindas kārtībā	t.sk. kopijas		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	2	-	19		12	-	-	7	-

Darbs ar vienoto fondu.

1983. gadā vienotā fonda izmantošanā, iesaistījušās 33 bibliotēkas no 35 CBS struktūrvienībām, tāpat kā 1982. gadā. Par 339 vienībām iekšējā apmaiņā saņemtās literatūras skaītis — 1615 vienības. ~~Apmēram 9% pieprasījumu izpildes laiks ir piecas dienas, pārējos pieprasījumus pasūtītājs saņēmis pasūtīšanas dienā.~~

1983. gadā ir nostabilizējusies vienotā fonda organizācija visā CBS sistēmā gan izpildot uzskaiti, gan apkalpojot lasītājus, gan nosūtot atskaiti par vienotā fonda izmantošanu.

Vienotā fonda izmantošanā iesaistījušās 94,3% bibliotēku, ārpus šī procenta palikušas 2 bibliotēkas – Ķoņu ciema un Burtnieku ciema, abās bibliotēkās mainījās darbinieki.

CBS vienoto fondu izmantojušo 900 lasītāju. Literatūras izsniegums grāmatās, kas ņemtas no vienotā fonda visā CBS, ir 2908 vienības.

Visaktīvākā vienotā fonda izmantotāja jau sesto gadu ir Rencēnu ciema 1. bibliotēka. Tai seko Valmieras ciema 1., Valmieras ciema 2., Kauguru ciema 2., Rencēnu ciema 2. un Naukšēnu ciema 1. bibliotēkas. Minētās bibliotēkas ne tikai daudz literatūras pieprasa, bet lasītāju apkalpošanu veic ļoti operatīvi.

1983. gadā izsūtītas 6 ceļojošās izstādes ar 132 vienībām un 13 grāmatu kopas krievu valodā bibliotēkām, kurām trūkst literatūras krievu valodā. Kopās izsūtītas 238 vienības. Izstādes un grāmatu kopas saņēmušas 14 filiāles. Žēl šīs ceļojošās izstādes saukt par “ceļojošām”, jo transporta trūkuma dēļ tās apceļo vienu bibliotēku. Vienīgā un vislabāk izmantotā izstāde, kas apceļoja divas bibliotēkas, bija “Palīgā rokdarbniecēm”, kura ir pieprasīta jau uz 1984. gadu. Labi izmantotas bija arī izstādes par XII olimpiskajām spēlēm un puķkopību.

Bibliotekāru semināros iepazīstinu filiāļu darbiniekus ar krātuvē saņemtajām jaunajām grāmatām, nolasu literatūras apskatu. Par jaunieguvumiem vienmēr vēsta izstāde “Jaunami krātuvē”. Arvien vairāk ir bibliotekāru, kas pēc jauno grāmatu apskata, aiznes kādu no krātuves grāmatām sev līdzī, vai pieprasa to vēlāk, tā apliecinot šo apskatu vajadzību.

Lai palielinātu CBS fonda apgrozību, attīrītu fondu no novecojušās, neizmantotās un neprofila literatūras, veikta fondu attīrīšana Mazsalacas pilsētas, Zilaiskalna ciemata, Bērzaines, Jeru, Matīšu, Naukšēnu ciema 2., Skaņkalnes ciema, Vecates ciema 2., Rūjienas pilsētas bērnu, Valmieras rajona bērnu, Vaidavas ciema, Kocēnu ciema 1., bibliotēkās. Neprofila literatūra un dubleti nodoti rajona centrālajai slimnīcai, karaspēka daļai un pansionāta “Rūjas” bibliotēkai.

Fondu izmantošanas organizācijas nodaļas vadītāja: *(Zeltīte Munce)*

Lasītavas darbs.

Lasītavas fondu pamatā veido uzzīņu literatūras. Mūsu bibliotēkas lasītavas fondā ietilpst dažādu nozaru enciklopēdijas, enciklopēdiskās vārdnīcas, statistikas krājumi, partijas un valdības lēmumi u.t.t. 1983. gadā lasītāju visvairāk pieprasītā literatūra bija PSKP-25. un 26. kongresa materiāli, PSKP CK jūnija un novembra. Plēnumu materiāli, statistikas krājumi par tautsaimniecības attīstību, "Ežegodņik BSE", uzzīņu krājumi par atsevišķām republikām un valstīm (piem., sērijā "Savienotās padomju republikas" iznākušie izdevumi), kā arī krājumiem ar biogrāfiskām ziņām, ceļveži, tematiskas dzejas izlases u.c.

Lasītavas fonda neatņemama sastāvdaļa ir žurnāli un laikraksti, un 1983. gadā mēs saņēmām 105 nosaukumu žurnālus un 27 nosaukumu laikrakstus. Visvairāk izmantoties žurnāli ir "Radio", "Tehnika molodeži", "Fizkultura i sport", "Stadion", "Novie tovari", "Rovesņik", "Vokrug sveta" un daudzi citi.

Mūsu republikas presē ievietotās publikācijas, kā arī svarīgākās no Vissavienības preses, atspoguļojas Vispārējā rakstu kartotēkā. Lasītāji un paši bibliotēkas darbinieki visbiežāk izmanto Recenziju un Novadpētniecības kartotēkas.

Atzīmējot Valmieras 700gadi, vislielākais pieprasījums, protams, bija pēc novadpētnieciska satura literatūras, tādējādi neskaitāmas reizes tika pārlapots ne tikai 1983. gada, bet 20 un 30 gadus atpakaļ izdotsis rajona laikraksts "Liesma". Reģistrējot lasītavas uzzīņu darbu, no kopējā sniegto izziņu skaita (559) – 73 bija ar novadpētniecisku raksturu. Jāpiebilst, ka dažus gadus atpakaļ jau lasītavā uzsākām novadpētnieciska rakstura uzzīņas uzskaitīt atsevišķi.

Tā kā šis gads bija ne vien mūsu pilsētas jubilejas gads, bet arī mūsu novadniekam – rakstniekam L. Laicenam apritēja 100 gadu, tad lasītavā atsevišķi tika izveidota grāmatu kopa ar materiāliem par L. Laicena biogrāfiju, viņa ievērojamākajiem darbiem, lai operatīvāk varētu apkalpot lasītavas apmeklētājus, jo pieprasījums pēc šādas literatūras bija liels. Vispārējā rakstu kartotēkā tika izdalīta atsevišķa rubrika "Linardam Laicenam – 100" ar rakstnieka jubilejai veltīto materiālu aprakstiem. Jāpiebilst, ka novadpētniecības kartotēkā atspoguļojam tikai tos materiālus, kas saistās ar mūsu pilsētu un rakstnieku.

Kā allaž, lasītavā arī pagājušajā gadā apmeklētāju skaitu kuplināja dažādu konkursu dalībnieki. Gribētos atzīmēt, ka 2 lasītavas apmeklētāji M. Grīnbergs un U. Gruzdiņš bija radiomaratona "Dzirkstelē" organizētā konkursa "Auto – moto – radio – loto" uzvarētāju skaitā.

1983. gadā lasītavu apmeklēja pavisam 4791 apmeklētājs, lasītāji – 790, no kuriem 369 lasa tikai lasītavā. Literatūras izsniegums lasītavā 1983. gadā bija 48700 vienības.

Runājot par fonda apgrozību, jāmin fakts, ka žurnālu krājumus katru gadu papildina gandrīz pusotrs tūkstotis eksemplāru, bet lai lasītavā būtu precīzas ziņas par esošo stāvokli, tad pagājušajā gadā lasītavā atsevišķi tika uzsākta precīza uzskaite par ienākušajiem un izslēgtajiem žurnāliem.

1983. gads bija mūsu pilsētas 700 gadu jubilejas gads. Pilsētas, kuru vairāk nekā pirms sešiem gadu desmitiem L. Laicens salīdzināja ar daiļo Florenci. Tādēļ vislielākā uzmanība bibliotēkas darbā tika veltīta visu to materiālu propagandai, kas atspoguļo Valmieras vēsturi, izaugsmi, mūsdienu sasniegumus, kā arī pilsētā dzīvojošo ievērojamāko cilvēku radošās biogrāfijas.

Jau februāra mēnesī lasītavā izvietotā lielā literatūras izstāde “Mēs un Valmiera” apmeklētājus iepazīstināja ar literatūru par pilsētas vēsturi, ievērojamākiem cilvēkiem, kā arī par Valmieras kultūras un mākslas pieminekļiem un daiļdarbiem, kuros atspoguļota Valmiera. Tradicionālajās Mākslas dienās aprīļa mēnesī lasītavas lielā literatūras izstāde apmeklētājus iepazīstināja ar materiāliem par mūsu novada māksliniekiem, tai skaitā arī viņu darbu reprodukcijām un daiļliteratūras grāmatām, kuras ilustrējuši B. un J. Jansoni, A. Jansone-Zirnīte. Aprīļa mēnesī CB direktora vietnieks A. Briedis piedalījās 28.PPTS ar lekciju – pārrunu par Valmieras pagātni, šodienu, nākotni, kā arī nolasīja savus sacerējumus un atbildēja uz jautājumiem. Šo pasākumu apmeklēja ap 70 skolu audzēkņu un pedagogu. Septembrī, veltītu Valmieras 700gadei un Raiņa 18. dzejas dienām, bibliotēkas darbinieki noorganizēja plašu literāro sarīkojumu “Manī raksta Valmiera”. Par šo pasākumu savlaicīgi vēstīja tipogrāfijā iespiestas afišas, A. Brieža informācija laikrakstā “Liesma” un lasītavas vadītājas S. Gailītes literatūras apskats “Katram ir sava sastapšanās ar rakstnieku”, kurš rajona radiopārraidē klausītājus īsi iepazīstināja ar literārā sarīkojuma dalībnieku daiļradi, izmantojot recenzijas un aprakstus. Sarīkojumā “Manī raksta Valmiera” piedalījās literāti, kas Valmierā dzīvo, vai agrāk dzīvojuši: Andris Jakubāns, Valdis Rūja, Andris Vīksna, Tamāra Skrīna, Valters Zālītis, Andrejs Kursītis un Andris Briedis. Viņi stāstīja par savu saikni ar Valmieru, par literārajām iecerēm, lasīja pēdējā laikā uzrakstīto, pēc tam atbildēja arī uz jautājumiem un rakstīja autogrāfus. Sarīkojums notika kultūras nama mazajā zālē, kuru noformēja bibliotēkas mākslinieks Juris Ore. Viņa zīmēti bija arī draudzīgie sarži, kurus pasākuma izskaņā autors dāvināja literātiem. Sarīkojumu vadīja A. Briedis. Apmeklētāji (ap 200) varēja aplūkot literātu sarakstītos darbus, publikācijas, plašu materiālu klāstu, kas bija izvietots literatūras skatē pie ieejas zālē.

Ne mazāk svarīgs notikums Valmieras literārajā dzīvē bija mūsu novadnieka – revolucionārā rakstnieka un dzejnieka Linarda Laicena 100gade novembra mēnesī. Lasītavas

vadītāja S. Gailīte sagatavoja plašu literatūras apskatu par L. Laicenu, izmantojot arī novadpētniecības muzeja fonda materiālus. Un tā 1.novembrī ar šo kopskatu tika iepazīstināti Valmieras neklātienes vidusskolas Valmieras 3. konsultāciju punkta audzēkņi un pedagogi, bet 14. novembrī komjaunatnes p/o biedri. 15. novembrī, kad tieši ir L. Laicena dzimšanas diena, rajona radiomezglā izskanēja apskats A. Vējāna veltītajiem vārdiem:

“Ir cīņa mūžīga!

Un mūžīgs – cīņas dzejnieks!

Un Ho-Taī!”

Arī rajona kultūras darbinieki semināra nodarbībā tika iepazīstināti ar šī revolucionārā un tomēr tik dziļi liriskā dzejnieka daiļradi. 15. novembrī Latvijas kolhozu projektēšanas institūta zālē vairāk kā 150 dažādu profesiju pārstāvju un skolēnu piedalījās centrālās bibliotēkas organizētajā literārajā sarīkojumā “Linards Laicēns un Valmiera”, kurš tika veltīts 1903. un 1904. gadā un no 1917. – 1919. gadam Valmierā dzīvojošā rakstnieka L. Laicēna simtgadei. Runāja cilvēki, kuri Laicēnu pazinuši, ar viņu tikušies: M. Rozentāls, J. Ķiperes, A. Paegle. Runāja arī literatūrzinātnieks, filoloģijas zinātņu doktors, monogrāfijas par L. Laicēnu autors Broņislavs Tabūns un LVU docente A. Stikāne. Laicēna dzeju, ar Valmieru saistību, lasīja Valmieras drāmas teātra aktieris J. Dauksts, bet dzejnieka piemiņai veltītos dzejoļus – M. Melgalvs. Sarīkojuma fonā – bibliotēkas mākslinieka Jura Ores gleznots Laicēna portrets. Pasākumu vadīja Andris Briedis. Apmeklētājiem bija iespēja iepazīties ar lasītavas darbinieku veidotu plašu literatūras izstādi, kā arī muzeja darbinieku veidoto ekspozīciju no novadpētniecības muzeja fondiem. Pirms pasākuma interesenti devās ekskursijā pa Laicēna piemiņas vietām Valmierā, to vadīja Andrejs Kursītis. Jāpiebilst, ka 22. novembra laikrakstā “Liesma” bija lasāms, ka “sarīkojuma dalībnieki šķīrās ar domu, ko Mārtiņš Rozentāls izteicis Linarda Laicēna 100. dzimšanas dienas sarīkojumā: ”Ļoti gribētos, lai rakstnieka – cīnītāja simtgade kļūtu par pagrieziena punktu un viņa ieguldījums mūsu tautas literatūrā, mākslā un kultūrā iegūtu plašāku un pilnīgāku skanējumu.” Pasākumus tiešām izraisīja dziļu interesi. Ne velti neilgi pēc tam lasītavas apmeklēja Valmieras 4. vidusskolas 11. klases un Valmieras 3. vidusskolas 10. klašu audzēkņi, lai noklausītos literatūras apskatu “Ko dzīvoju, to rakstu” un iepazītos ar literatūras izstādi par rakstnieka un dzejnieka L. Laicēna dzīvi. Jāpiebilst, ka abos lielajos CB pasākumos centrālās bibliotēkas darbinieki A.Briedis un J.Ore nesa vislielāko slodzi gan organizatoriskā, gan praktiskā ziņā.

Samērā svarīgs notikums CB dzīvē aizvadītajā gadā bija piedalīšanās Igaunijas PSR Vīlandes rajona un Valmieras rajona kopīgi organizētajās Valmieras kultūras dienās Vīlandē. Šajās kultūras dienās, kas ilga no 13.XII – 18.XII, centrālā bibliotēka Valmieras rajonu

pārstāvēja ar plašu literatūras skati “Ir tāda pilsēta – Valmiera Padomju Latvijā”. Šī grāmatu skate bija ļoti plaši izvēsta ar vairākām apakšnodaļām: “Padomju Latvijas māksla”, “Latvijas daba”, “Padomju Latvija”, “Rīga – padomju Latvijas galvaspilsēta”, “Valmieras drāmas teātris”, “Valmierai – 700”, “Valmieras ievērojamākie cilvēki” u.c. Šī sadarbība abām pilsētām bija tuva tādēļ, ka abas ir nosvinējušas savas 700 gadu jubilejas. Literatūras skatē bija eksponētas ap 200 literatūras vienību. Literatūras skate Vīlandes CB lasītavā aizņēma veselu sienu un bija pieejama lasītājiem veselu nedēļu. To svinīgi atklāja 13. decembrī. Radās arī draudzība starp Vīlandes un Valmieras centrālām bibliotēkām.

Lasītāju apkalpošanas nodaļa lielu uzmanību velta, propagandējot materiālu par Pārtikas programmas realizēšanu dzīvē, kā arī lauksaimniecības literatūrai vispār. Tā, piemēram, janvāra mēnesī lasītavas vadītāja S.Gailīte rajona radioklausītājus iepazīstināja ar jaunāko lauksaimniecības literatūras un jaunākajiem latviešu padomju rakstnieku darbiem, kuri veltīti lauku tematikai. Marts bija lauksaimniecības literatūras izplatīšanas mēnesis, un rajona radio izskanēja apskats “Izdevniecība “Avots” – lasītājiem”, kurš informēja par izdot paredzētajām jaunākajām lauksaimniecībai veltītajām grāmatām.

Propagandējot grāmatas par cilvēka psiholoģiju, cilvēka veidošanās problēmām, savstarpējām attiecībām, personības sarežģīto iekšējo pasauli, kā arī par cilvēku izcelšanos – bija lasītavā izvietotās lielās izstādes “Cilvēks – cilvēks” mērķis. Kā papildinājums izstādei bija izvietotas mākslinieku darbu reprodukcijas (Rodens, Čurļonis u.c.). Nevar neatzīmēt izstādi “Dialogs ar skaisto”, kas ietvēra literatūru par estētisko audzināšanu, kā arī jaunāko daiļliteratūrā. Ar šo izstādi bibliotēkas darbinieki piedalījās TIN rīkotajā seminārā estētikas pasniedzējiem rajona pionieru namā.

Lasītāju vidū lielu interesi allaž ir izraisījusi literatūra par mākslu, un tā Padomju kino dienai tika veltīta izstāde “Desmitā mūza”, kura lasītavas apmeklētājus iepazīstināja ar materiāliem par padomju kino attīstību, jaunākajām filmām, pazīstamākajiem kinoaktieriem. Īpašu interesi izpelnījās lielā lasītavas izstāde “Latvijas muzeji” – veltīta Starptautiskajai muzeju dienai un iepazīstināja ar mūsu republikas muzejiem, rakstnieku un mākslinieku dzīves un darba vietām, kultūras un arhitektūras pieminekļiem.

Kā tikšanās ar mūsu bibliotēku, iepazīstoties ar tās vēsturi, mūsu bibliotēkas fondu pašreiz, fonda izvietojuma principiem, uzzinot, kas ir bibliogrāfija, bija pie rajona laikraksta “Liesma” redakcijas noorganizētā skolēnu pulciņa “Liesmiņa” kārtējā nodarbība.

Cieša sadarbība mums ir izveidojusies jau sen ar TIN komjaunatnes p/o. Marta mēnesī uz sapulci tika uzaicināts satīriķis A. Briedis. Viņš pastāstīja par savu literāro darbību, humora un satīras saistību ar Gabrovu, nolasīja savus jaunākos sacerējums. Interessants bija autora

stāstījums par grāmatas tapšanas gaitu. TIN komjaunieši piedalījās arī tematiskajā pēcpusdienā “Modes attīstības vēsture”, kurai bibliotēkas darbiniece Z. Munce bija sagatavojusi un nolasīja apskatu par modes attīstības vēsturi, modes mainīguma cēloņiem un modes saistību ar Parīzi.

~~Lasītājus allaž ir saistījuši pasākumi vai izstādes, kurās iekļauti stāstījumi vai materiāli~~
par praktiskiem padomiem. Tādēļ decembra beigās bieži aplūkota bija lasītavas izstāde:

“Labvakar, saimniece,

Vai gaidīji budēlīšus?”

Izstāde ietvēra gadskārtu ieražu tautas dziesmas, daiļdarbus, kuros aprakstīti ziemassvētki un dzeju, jaungamam veltītu. Sevišķu uzmanību lasītavas apmeklētāji veltīja žurnālos un grāmatās publicētajiem materiāliem par galda klāšanu, telpas noformēšanu u.t.t. vecgada vakarā.

Kā apkalpojums attiecībās grāmata – bibliotēkas lasītājs, rajona radiomezglā izskanēja lasītavas vadītājas S.Gailītes radio pārruna. Tā stāstīja par 1983. gadā iznākušajām un visvairāk lasītajām grāmatām, deva nelielu ieskatu 1984. gadā paredzēto grāmatu izdevniecību plānos, ka arī runāja par lasītāju attieksmi pret bibliotēkas grāmatām.

Vecākā bibliotekāre:

(Sarmīte Gailīte)

Bibliogrāfiskais darbs.

1983. gadā bibliogrāfisko uzziņu un informācijas darbā liela vērtība tika veltīta literatūras propagandai par aktuāliem tematiem un notikumiem mūsu zemē un pasaulē, kā arī ~~novadpētniecības jautājumiem sakarā ar Valmieras 700. gadadienas atzīmēšanu.~~ Bibliogrāfiskajā darbā svarīga vieta ir ierādāma darbam ar bibliogrāfiskajām uzziņām. Sniedzot atbildes uz lasītāju daudzveidīgajiem pieprasījumiem, rajona centrālajā bibliotēkā ir izpildītas 1184 uzziņas: sabiedriski politiskās tematikas – 500, dabas zinātņu un tehnikas – 54, ražošanas – 60, lauksaimniecības – 47, literatūras zinātnes un kritikas – 161, mākslas – 112, pārējās – 250. Bibliogrāfisko uzziņu izpildi veic visi bibliotēkas darbinieki, kas strādā pie lasītāju apkalpošanas. Tās tiek sniegtas, izmantojot centrālās bibliotēkas uzziņu aparātu, kurā ietilpst : centrālais alfabētiskais un centrālais sistematiskais katalogs un tādas kartotēkas kā vispārējā rakstu, recenziju, novadpētniecības un bibliogrāfisko materiālu kartotēkas, kuras papildina tematiskās kartotēkas. Abonementā profesionālās orientācijas stūrītī ir izveidota kartotēka “Tava nākamā profesija”. Lasītājus ar rajona centrālās bibliotēkas jaunieguvumiem iepazīstina “Jaunumu kartotēka”. Aktieri un teātra mākslas cienītāji var gūt ieskatu par mākslas literatūru, izmantojot kartotēku par mākslas literatūru. Lai veiktu lasītāju daudzveidīgo pieprasījumu izpildi, liela vieta ierādāma centrālās bibliotēkas uzziņu un bibliogrāfisko izdevumu fondam, kas regulāri katru gadu tiek papildināts ar jaunākajiem uzziņu, statistikas krājumiem un mūsu valsts centrālo bibliotēku ieticošajiem bibliogrāfiskajiem izdevumiem un V. Lāča Latvijas PSR Valsts bibliotēkas izdotajiem bibliogrāfiskajiem materiāliem. Individuālajā darbā ar lasītājiem, izpildot bibliogrāfiskās uzziņas, dažādu masu pasākumu organizēšanā un izstāžu veidošanā tiek izmantoti tādi bibliogrāfiskie līdzekļi kā personālie literatūras rādītāji, bibliogrāfiskie materiāli par prēmiju laureātiem, bibliogrāfiskais rādītājs “Tēva plecs”. Žēl, ka daļa bibliogrāfisko materiālu tiek saņemti ar novēlošanos.

Pagājušajā gadā liela vērtība tika veltīta informācijas darbam. Centrālās bibliotēkas darbinieki ir snieguši individuālo un grupālo informāciju par centralizētajā bibliotēku sistēmā saņemto literatūru Valmieras pilsētas un rajona iedzīvotājiem. Centrālās bibliotēkas lasītājiem individuālo informāciju ir snieguši galvenokārt abonementa darbinieki. Par jaunsaņemto literatūru ir tikuši informēti pedagogu, speciālistu, lauksaimniecības speciālistu un teātra grupu lasītāju. Individuālo informāciju ir saņēmuši arī Valmieras rajona LKP komitejas sekretāri. 1983. gadā liela uzmanība tika pievērsta arī abonentiem, kuri saņem grupālo informāciju. Kolektīvi tika informēti Tautas izglītības nodaļas metodiskā kabineta darbinieki, rajona vispārizglītojošo skolu mācību priekšmetu skolotāji, bērnudārzu audzinātāji, rajona vakara vidusskolas un rajona neklātienes vidusskolas skolotāji, 36. PPTKV vispārizglītojošo mācību

priekšmetu pasniedzēji un 28. PPTS speciālo mācību priekšmetu pasniedzēji, A. Pelšes Rīgas politehniskā institūta Valmieras konsultāciju punkta pasniedzēji. Bez tam ar jaunāko literatūru un rakstiem periodiskā tiek iepazīstināti Valmieras rajona Iekšlietu daļas, Tautas tiesas un ~~nepilngadīgo lietu (komisijas) inspekcijas darbinieki. Veicot grupālās informācijas darbu, ir~~ svarīgi to koordinēt ar rajona iestādēm un uzņēmumiem. 1983. gadā centrālā bibliotēka ievadīja sarunas par kopkartotēku un kopēju literatūras sarakstu veidošanu ar Tautas izglītības nodaļas un agrorūpniecības apvienības darbiniekiem. Neskatoties uz to, tomēr neizdevās iesākt veidot iecerēto.

Kopkartotēka par profesionālās orientācijas jautājumiem ir sāкта veidot Tautas izglītības nodaļas profesionālās orientācijas kabinetā. Pagājušā gadā profesionālās orientācijas kabineta darbinieki izdeva literatūras sarakstu par jaunieguvumiem rajona centrālajā bibliotēkā un savā iestādē.

Pēdējos gados arvien lielāka uzmanība tiek pievērsta kultūras un mākslas informācijai. Šādu informāciju centrālā bibliotēka sniedz, izmantojot IRI kartes un sagatavojot kartes par bibliotēkā esošajiem materiāliem. Ar informāciju par kultūras un mākslas jautājumiem vispirms tiek apgādāti vadošie speciālisti: Valmieras rajona kultūras nodaļas vadītāja, LKP Valmieras rajona komitejas instruktore par kultūras darba jautājumiem, Valmieras teātra literārās daļas vadītāja, pieminēkļu aizsardzības inspektors, vēstures un mākslas muzeja direktore, rajona kultūras nama direktore. Vēl šajos jautājumos tiek sniegta arī grupālā informācija tādām kultūras un mākslas iestādēm kā Valmieras un Rūjienas bērnu mūzikas skolām, Valmieras bērnu mākslas skolai, civilstāvokļu aktu reģistrācijas nodaļai, dabas un pieminēkļu aizsardzības biedrībai, ciemu bibliotēkām.

Bibliogrāfiskās informācijas darbā liela nozīme ir arī sadarbībai ar citām iestādēm un organizācijām, iepazīstinot to darbiniekus ar literatūras izstāžu un apskatu palīdzību ar jaunāko literatūru un noteiktas tematikas literatūru.

Rajona centrālajai bibliotēkai ir izveidojusies cieša sadarbība ar rajona radiomezgli. 1983. gadā radioklausītāji ir iepazīstināti ar tādiem literatūras apskatiem, kā par jaunāko lauksaimniecības literatūru, "Izdevniecība "Avots" – lasītājiem" – sakarā ar lauksaimniecības literatūras izplatīšanas mēnesi, divi literatūras apskati – veltīti Linarda Laicena simtgadei un "1983. gada grāmata un lasītājs".

Arī pagājušajā gadā bibliotēkas darbinieki piedalījās TIN organizētajā skolotāju augsta apspriedē ar literatūras izstādēm un apskatiem metodisko apvienību darbā. Ar literatūras izstādi un apskatu veltītu Valmieras 700. gadadienai, varēja iepazīties skolu bibliotekāri. Vēstures skolotāju metodiskās apvienības dalībnieki arī noklausījās literatūras apskatu par šo tēmu.

Bioloģijas un ķīmijas skolotājiem tika piedāvāts literatūras apskats par dabas aizsardzību, latviešu valodas un literatūras skolotāji guva ieskatu jaunākajā daiļliteratūrā par jaunatnes problēmām. Decembri estētikas pasniedzēji varēja apskatīt jaunākos materiālus estētiskajā audzināšanā literatūras izstādē “Dialogs ar skaisto”. Rajona bērnu audzinātāji tikšanās reizē ar CB darbiniekiem uzzināja par jaunāko literatūru dabas aizsardzībā un ar interesi noklausījās literatūras apskatu par šo tēmu. Dažādas tematiska literatūra propagandēta arī skolu audzēkņiem. Valmieras neklātienas vidusskolas Kauguru konsultāciju punkta 9.-11. klašu skolēni piedalījās tematiskā pēcpusdienā, kurā tika iepazīstināti ar jaunāko literatūru par aktuālām mūsu dzīves problēmām.

Sakarā ar mūsu novadnieka Linarda Laicena 100. dzimšanas dienas atzīmēšanu literatūras apskatā par viņa dzīvi un daiļradi daudz vērtīga uzzināja Valmieras 4. vidusskolas 11. klases, Valmieras 3. vidusskolas un Valmieras neklātienas vidusskolas 3. konsultāciju punkta skolēni, kā arī Tautas izglītības nodaļas komjauniešu pirmorganizācijas biedri. Bibliotēkas darbinieki ir piedalījušies ar plašu literatūras izstādi par pedagoga profesiju jauno pedagogu dienā, kuru organizēja proforientācijas kabinets.

Valmieras rajonā 1983. gadā plaši tika atzīmētas Mūzikas dienas. Vienā no Mūzikas dienu pasākumiem tā dalībnieki varēja iepazīties ar materiāliem par mūsu novada mūziķiem un viņu daiļradi plašā literatūras izstādē.

Ar jaunāko daiļliteratūras gada nogalē tika iepazīstināti rajona klubu darbinieki.

Veicot metodisko darbu, ir apmeklētas gandrīz visas ciemu un pilsētu bibliotēkas, sniegt konsultācijas bibliogrāfiskā darba jautājumos. Lielāka atbildība metodiskā darba jautājumu risināšanā prasīta Mazsalacas un Rūjienas zonu bibliotēkām. Rajona bibliotekāri semināru laikā ir iepazīstināti ar jaunaņemtajiem bibliogrāfiskajiem un metodiskajiem materiāliem. 1984. gadā būtu nepieciešams veikt pasākumus, lai tiktu uzlabots bibliogrāfiskais darbs ciemu bibliotēkās, plašāk ciemu bibliotekāriem izskaidrot bibliogrāfiskā darba aktuālus jautājumus.

Vecākā bibliogrāfe:

(Biruta Toča)

Novadpētniecības darbs.

Tā kā 1983. gadā tika atzīmēta Valmieras 700-gade, kā arī jubilejas ievērojamam revolucionārajam rakstniekam Linardam Laicenam un latviešu komponistam – Valmieras novadpētniecības darbam. Sakarā ar Valmieras 700 gadu jubileju bibliotēkas darbinieki un lasītāji daudz izmantoja materiālus par Valmieru un tās apkārtni. Visplašāk tie ir atspoguļoti novadpētniecības kartotēkā. Aizvadītajā gadā lasītāji visvairāk pievērsta uzmanību kartotēkas nodaļām par Valmieras novada revolucionāro pagātņi, Valmieras 11 komunāriem un viņu attēlojumam daiļliteratūrā, Valmieras rajona un pilsētas izaugsmi, izciliem darba darītājiem, mūsu novada literātiem.

Sakarā ar gatavošanos Valmieras 700 gadu jubilejas atzīmēšanai, intensīvi propagandējām literatūras par mūsu novada pagātņi un šodien, tā kultūras dzīvi. 1983. gadā noslēdzās literatūras izstāžu cikls, veltīti Valmieras 700. gadadienai, abonementā un lasītavā. Lasītāji tika iepazīstināti ar literatūru par pilsētas vēsturi, ievērojamiem cilvēkiem, kultūras un mākslas pieminekļiem un ar Valmieras un tās apkārtnes attēlojumu daiļliteratūrā un Valmieras literātiem. Abonementā bija iespējams gūt ieskatu par ievērojamiem skolotājiem, apskatot izstādes “Valmieras skolotāji” materiālus no cikla “Mēs – savā pilsētā”. Rajona centrālās bibliotēkas darbinieki organizēja literāru sarīkojuma “Manī raksta Valmiera”, kurā piedalījās literāti, kuri dzīvo, vai agrāk dzīvojuši Valmierā. Viņi dalījās atmiņās, kas saistītas saskarsmē ar Valmieras. Šo pasākumu papildināja literatūras skate par M. Birzes, V. Rūjas, A. Vīksnas, V. Zāles un A. Brieža daiļradi. Pirms šī pasākuma rajona iedzīvotāji tika informēti rajona radiomezglā par literārā sarīkojuma viesiem un viņu izrakstītajiem darbiem. Arī 28. PPTS audzēkņi, kuri noklausījās lekciju – pārrunu “Valmierai 700”, varēja uzzināt par pilsētas veidošanas, tās pagātņi, kā arī ieskatīties Valmieras šodienā un nākotnē.

Katru gadu mūsu republikā arvien plašāk tiek atzīmētas Mākslas un Mūzikas dienas. Mākslas dienām rajona centrālajā bibliotēkā bija veltīta plaša literatūras izstāde, kurā lasītāji varēja apskatīt materiālus par mūsu novada māksliniekiem, kā arī viņu darbu reprodukcijas, grāmatas, kuras ilustrējuši Valmieras mākslinieki Biruta un Jānis Jansoni un A. Jansone – Zirņīte. 1983. gadā sakarā ar komponista Jāzepa Vītola 110. dzimšanas dienu, Valmieras rajonā liela uzmanība tika pievērsta Mūzikas dienu organizēšanai. Rajona kultūras namā notika viens no Mūzikas dienu pasākumiem, kurā bibliotēkas darbinieki iepazīstināja ar literatūru par Valmieras novada mūziķiem un Mūzikas dienu viesiem un viņu daiļradi. Kad mūsu republikas mūzikas draugi atzīmēja Jāzepa Vītola dzimšanas dienu, lasītavā plašā literatūras izstādē lasītāji varēja gūt ieskatu par komponista dzīvi un daiļradi.

Valmieras par savu novadnieku var uzskatīt arī latviešu revolucionāro dzejnieku, kura simtgade tika atzīmēta pagājušajā gadā – Linardu Laicenu. Centrālā bibliotēka organizēja vairākus pasākumus, kuri bija veltīti dzejniekam. Ļoti interesants bija bibliotēkas darbinieku veidotais literārais sarīkojums un piemiņas diena “Linards Laicēns un Valmiera”. Lasītavas vadītāja Sarmīte Gailīte bija sagatavojusi literatūras apskatu par mūsu izcilo novadnieku. Minēto literatūras apskatu varēja noklausīties rajona radioklausītāji, rajona bibliotekāri, kultūras nodaļas komjaunieši, Valmieras 4. vidusskolas 11. klases, Valmieras Viestura 3. vidusskolas 10. klases un Valmieras neklātienas vidusskolas 3. konsultāciju punkta skolēni.

Ar materiāliem par mūsu novada vēsturi un tagadni lasītāji var iepazīties, apskatot tematiskās literatūras izstādes abonementā un lasītavas. Abonementā ir izveidota literatūras izstāde “Aktualitātes mūsu zemē”, kuras apakšnodaļa stāsta par svarīgākajiem notikumiem mūsu rajonā.

Vecākā bibliogrāfe:

(Biruta Toča)

Bibliotēku fondu komplektēšana un organizācija.

1983. gadā Valmieras CBS komplektēšanas un apstrādes nodaļa pavisam saņēmusi un apstrādājusi 33 210 iespieddarbus. Katrs nodaļas darbinieks vidēji veicis 8302 vienību apstrādi. Gada laikā fonds visā sistēmā pieaudzis par 6683 eksemplāriem. Kopējais fonda lielums uz 1984. gada 1. janvāri ir 50 1972 vienības. Procentuāli visa fonda sadalījums salīdzinot ar iepriekšējo gadu ir šāds:

1,2,3 3K,3,9	0	5,5A	61	91	6	63	7	7F	4	8	Daiļlit.	Pirmssk. Vec.bern.
13,50	4,28	2,85	1,68	1	703	51	3,48	4,07	1,42	0	722,57 53,06	7,16
13,12	4,74	2,83	1,57	1	703	43	3,39	4,18	1,39	0	712,68 53,09	7,17

Procentuāli fonda pieaugums 1983. gadā ir 1,35%. Iepriekšējā gadā tas bija 3,5%. Fonda pieaugums samazinājies tāpēc, ka palielinājies izslēgtās literatūras daudzums. Gada laikā izslēgtas 26 527 vienības. Procentuāli visa izslēgtā literatūra sadalās šādi:

Sabiedriski politiskā	26,50%
Vispārīgā	6,07%

Dabaszinātņu	3,23%
Medicīnas	3,95%
Ģeogrāfijas	1,42%
Tehnikas	5,67%
Lauksaimniecības	5,90%
Mākslas	3,29%
Fizikultūras un sports	1,92%
Valodniecība	0,36%
Literatūrzinātne	1,52%
Daiļliteratūra	36,47%
Pirmsskolas vec. bērniem	3,70%

Literatūra tiek izslēgta regulāri divas reizes gadā atsevišķi pa iemesliem. Procentuāli tā sadalās šādi:

1) Nozaudētā	3,44%
2) Nolietotā	70,29%
3) Nodota citām bibliotēkām	6,8%
4) Novecojusi	14%
5) Pazudušas nezināmu dēļ	5,47%

2 reizes gadā tiek veikta arī norakstītās literatūras kartīšu izņemšana no centrālajiem katalogiem, kā arī pēdējo eksemplāru izslēgšana no uzskaites kataloga un šo kartīšu izņemšana. Minētās kartītes tiek glabātas atsevišķi.

Komplektēšanas un apstrādes nodaļas darbinieki 1983. gadā ir veikuši 7 inventarizācijas. No tām 6 ciemu bibliotēkās un vienu Mazsalacas pilsētas bibliotēkā. Diemžēl tikai Vilpulkas ciema bibliotēkā varējām veikt plānoto inventarizāciju. Pārējās notikušas darbinieku maiņas dēļ. Tieši inventarizāciju laikā bibliotēku darbā varam atklāt būtiskus trūkums. Galvenokārt tie ir – nesakārtots fonds, plauktos atrodas daudz norakstītās literatūras un atbilstoši prasībām netiek aizpildīti lasītāju formulāri. Tiek veikts lieks darbs – uzrakstīti inventarizācijas taloni jau sen norakstītām grāmatām.

Mūsu rajonā uz 1 lasītāju bija:

1981.gadā	-25,69 grāmatas
1982. “	-26,68 “
1983. “	-30,66 “

Redzam, ka grāmatu skaits uz 1 lasītāju gada laikā pieaudzis par 4 vienībām. Pilsētu bibliotēkās uz 1 lasītāju ir 25,3 grāmatas, ciemu bibliotēkās – 44,17, bet bērnu bibliotēkās – 22,5 grāmatas

uz 1 lasītāju. Aplūkojot šos skaitļus redzam, ka normāli fondi ir bērnu un pilsētu bibliotēkās. Taču ciemu bibliotēku fondi joprojām ir pārāk lieli, kaut gan fonda pieaugums ir tikai 1,35%. Lielo iespieddarbu skaitu uz 1 lasītāju varam izskaidrot arī ar to, ka lasītāju skaits ciemu bibliotēkās, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, samazinājies par 812. Komplektējot literatūru, šādu faktu mēs nevarējām paredzēt. Mūsu rajonā vidējais fonds ciemu bibliotēkās ir 10 416. Sakarā ar lielajiem grāmatu fondiem un lasītāju samazināšanos, bibliotēkās ir tendence samazināties apgrozāmībai visā sistēmā:

1981. gadā	-1,07
1982. gadā	-1,02
1983. gadā	-0,70

1983. gadā saņemtie jaunieguvumi procentuāli sadalās šādi:

Sab.pol.	Vispārīgā	Dabas.zin	Medicīna	Ģeogr.	Tehni- -ka	Lauks.	Māksla	Fizkult. un sports
3	12,65	2,82	1,83	1,39	4,03	4,15	5,15	1,32

Valodniec.	Lit.zin.	Daiļlit.	Lit.pirmssk. vec.bērniem
0,34	3,46	40,36	4,51

Aizvadītajā gadā Bibliotēku kolektors samērā labi apmierinājis mūsu prasības pēc literatūras. Taču tiek sūtīta arī nepieprasīta literatūra, piemēram:

1) Vasjutins J., Krivorotenko V. Dzimtenes aizsardzības labā	-10 eks.
2) Лаптев Ю.П. Занимательная генетика	-6 экз.
3) Отречение	-5 “
4) Эшманбетов К., Каралаев С. Золотой бубенчик	-10 “

Diezgan daudz ir tāda literatūra, ko saņemam vairāk, nekā esam pasūtījuši. Piemēram:

1) Кусто Ж.-И., Паккале И. Сюрпризы моря	2 eks. vietā 12
2) Лорд Уолтер	10” “ 25
3) Круглый М., Лепенева С.Б. Еще раз об Аполлоне	2 “ “ 7
4) Бестон Г. Домик на краю Земли	5 “ “ 15
5) Мезенцев В.А. Земля неизвестная	1 “ “ 12

Diezgan daudz ir tāda literatūra, ko mēs neesam saņēmuši pasūtītajā daudzumā. Piemēram:

1) Рязанов К.Л.А., Чесноков Н.И. Командир гвардейского
корпуса “Илов”	5 vieta 1
2) Седых К.Ф. Даурия	5 “ 1

3) Свире М. Лимузин цвета белой ночи	12 “	6
4) Брэбери У. Птицы морей, побережий и рек	8 “	1
5) Японские народные сказки	7 “	1
6) Линдبلاد Я. Мир книги джунглей	10 “	1
7) Высоцкий С. Среда обитания	15 “	2

Līdz ar to mēs nevaram apmierināt daudzu lasītāju pieprasījums. Bet no tās literatūras, ko saņemam par daudz, jeb ko saņēmām nepasūtītu, veidojas mazizmantotā literatūra.

Fonda pareizai un pilnīgai komplektēšanai tiek izmantots komplektēšanas palīgaparāts.

1983. gadā veikts arī regulārs darbs ar izdevniecību tematiskajiem plāniem. Pasūtīta literatūra no 56 plāniem. Pasūtīti 18 678 eks. par kopējo summu 19 926 rbļ. 67 kap. 1984. gadam skaitliski ir pasūtīts mazāks literatūras daudzums nekā iepriekšējam gadam. To var izskaidrot ar to, ka tajos ciemos, kur ir divas bibliotēkas, daļa nozaru literatūras ir pasūtīta tikai vienai bibliotēkai, lai organizētu ciemu bibliotēku fondu racionālāku izmantošanu un novērstu mazizmantotās literatūras rašanos. Tematisko plānu izskatīšanā piedalās centrālās bibliotēkas abonementa un lasītavas darbinieces, FION-a darbiniece, pilsētu un bērnu bibliotēku vadītāji.

Atskaites gadā tika veikts arī darbs pie katalogu organizācijas. Šeit jāatzīmē jauno kartīšu iepludināšana centrālajā alfabētiskajā un nosaukumu katalogā. Bez tam veikta arī kartīšu iepludināšana uzskaites katalogā.

Komplektēšanas un apstrādes nodaļā pamatā strādā 4 darbinieki, bet viena darbiniece visu gadu atradās dekrēta atvaļinājumā.

Komplektēšanas un apstrādes nodaļas vadītāja: (Mārita Kukjāne)

Saimnieciski – organizatoriskais darbs.

1983. gadā diezgan daudz paveikts inventāra iegādē rajona bibliotēkām: iegādāti 43 grāmatu plaukti (divpusīgie un vienpusīgie), arī 5 grozāmie stendi. Ar grāmatu plauktiem bibliotēkas gandrīz pilnīgi apgādātas, toties liela vajadzība tām pēc krēsliem, galdiem, rakstāmgaldiem.

Iegādātas arī 3 rakstāmmašīnas, 5 skaitļojamās mašīnas, 2 seifi, 2 katalogu skapji, fotoaparāts “Zenits”, centrālajai bibliotēkai – televizors “Berjozka”, arī daudz sīkāka inventāra un nepieciešamo materiālu. Nolietotais inventārs un materiāli norakstīti. Bojātās rakstāmmašīnas un skaitļojamās mašīnas remontētas Rīgā, uzņēmumā “Impulss”.

Saimnieciskie jautājumi kārtoti Materiālu un tehnikas apgādes pārvaldē, Kultūras ministrijā, vairumtirdzniecības veikalā “Rakstāmlietas”, Bibliotēku kolektorā u.c. Valmierā – rajona patērētāju biedrību savienībā, tipogrāfijā “Liesma”, remonta un celtniecības pārvaldē, sadzīves pakalpojumu kombinātā un citur. Sadzīves pakalpojumu kombinātā, piemēram, tīrīti grīdas celiņi, grāmatu pārvadāšanai uz perifērijas bibliotēkām sašūti 70 maiši, iesietas grāmatas.

Vairākkārt nodota makulatūra, atgādāti sūtījumi no sakaru nodaļas, uzpildīti ugunsdzēsības aparāti, vestas uz rajona bibliotēkām nokomplektētās grāmatas. Šis darbsvešana- stipri neregulārs: biežākai braukāšanai trūkst benzīna, gada nogalē trūkst arī šoferu.

Bibliobusam gādāti benzīns un autoeļļa, vairākas nolietotas autobusa daļas (arī motors) nomainīti. Autobusam sagādāti soli.

Organizētas arī talkas: grāvju izpļaušana (ceļā Valmiera – Mazsalaca), krūmu ciršana (pie topošā Brāļu kapa memoriāla), biešu kaplēšana un novākšana (padomju saimniecībā “Burtnieki”).

Sava ieguldījumu prasīja arī rajona centrālās bibliotēkas remonts, kas ilga vairāk nekā pusi gada.

Tika veikts arī liels organizatoriskais darbs, lai labi izdotos abi lielie bibliotēkas pasākumi: literārā pēcpusdiena “Manī raksta Valmiera” un Linarda Laicena simtgadei veltītā piemiņas diena.

Rajona centrālās bibliotēkas direktora vietnieks: *(Andris Briedis)*

Valmieras rajona centrālās bibliotēkas direktore: *(Benita Antonija)*

VALMIERAS RAJONA BIBLIOTĒKU TEKSTA ATSKAITE PAR 1983. GADU.

Valmieras rajona bibliotēkas aizvadījušas 1983. gadu, īstenodamas PSKP 26. kongresa, PSKP CK 1983. gada maija un novembra, 1983. gada jūnija un decembra plēnumu lēmumus. Par aktualitāti izvērtās lēmums par darba disciplīnas nostiprināšanu ražošanas kolektīvos. Rajona bibliotēkas atzīmēja arī KSDSP 2. kongresa 80. gadadienu.

Aizvadītajā gadā sarežģīta bija starptautiskā situācija. PSRS vienmēr ir gatava izvērst līdztiesīgu, savstarpēji izdevīgu sadarbību ar jebkuru valsti un stingri stāv savās miera pozīcijās. PSRS miera politikas izskaidrošana – ikvienas rajona bibliotēkas uzdevums.

1983. gadā Valmierai svinējām 700. gadadienu, kas bibliotēkās izraisīja plašu atbalsi.

Propagandējot literatūru par visiem šiem notikumiem, realizējot lēmumu izpildi, atzīmējot literatūras un mākslas darbinieku, organizējot dažādus tematiskus pasākumus un literatūras izstādes, bibliotēkas deva savu ieguldījumu lasītāju politiskajā, internacionālajā, tikumiskajā un estētiskajā audzināšanā.

IEDZĪVOTĀJU BIBLIOTEKĀRĀS APKALPOŠANAS ORGANIZĀCIJA.

Valmieras rajona lauku iedzīvotājus apkalpo 28 ciemu bibliotēkas, kā arī 3 citu resoru bibliotēkas: p/s “Burtnieki” arodbiedrības bibliotēka, sanatorija “Līči” bibliotēka un republikāniskās traumatoloģijas un ortopēdijas rehabilitācijas slimnīcas “Dikļi” bibliotēka.

Īpatnēja situācija jau vairākus gadus ir Burtnieku ciemā, kur iedzīvotāju bibliotekārajā apkalpošanā piedalās p/s “Burtnieki” arodbiedrības bibliotēka, Burtnieku 8-gadīgās skolas bibliotēka un Burtnieku ciema bibliotēka. Burtnieku ciema centrā atrodas p/s “Burtnieki” arodbiedrības bibliotēka ar fondu 9564 vienībām. Literatūras izsniegums 1983. gadā 12 447, fonda apgrozība 1,3, bibliotēkā lasījuši 307 lasītāji, kuri apmeklējuši bibliotēku 3518 reizes. Vidējais apmeklējums 11,4. Bibliotēkas fondā ir skaņu plates, kuras izmanto masu pasākumos. Arodbiedrības bibliotēkai izveidojusies plaša sadarbība ar Burtnieku 8-gadīgo skolu, kultūras namu, sieviešu padomi, u.c. Izmanto SBA (16 grāmatas). Bibliotēkā lasa saimniecības galvenie speciālisti, skolotāji, mehanizatori, lopkopēji, u.c. Tiek lasīti jaunumu apskati un tematiskie literatūras apskati ražošanas kolektīvos. Bibliotēka sadarbojas arī ar lauksaimniecības pirmrindas pieredzes propagandas kabinetu. Tiek veikts darbs ar lasītāju grupām. Iekārtots sistemātiskais un alfabētiskais katalogs, vairākas tematiskās kartotēkas, vispārīgā rakstu kartotēka. Tiek veikts individuālais informācijas darbs. Kopumā tiek veikts aktīvs bibliotekārais darbs. Līdz ar to mūsu sistēmas bibliotēka šajā gadījumā daudz ko zaudē.

Neizdevīgs izvietojums, pieaugušo lasītāju maz – tikai no nedaudzām apkārtējām mājām un skolas pedagogi. Lasītāji – galvenokārt internātskolas audzēkņi, arī viss masu darbs tiek veikts ar viņiem. Skaitliskie gada rezultāti: lasītāju skaits 229, literatūras izsniegums 4371, fonds 8183, fonds apgrozība 0,5, vidējais apmeklējums 7,5. Tiek veikts viss darbs, kas prasīts no bibliotekāra. Ir izveidoti katalogi un kartotēkas. Tomēr šajā gadījumā izšķirošā nozīme ir trīs kilometru attālumam no centra un labas bibliotēkas esamība centrā.

Iedzīvotāju pilnīgākai apkalpošanai savu ieguldījumu dod lauku skolu bibliotēkas, kurās iesaistīti gandrīz visi skolēni.

Cienu bibliotēkās ir iesaistīti aptuveni 50% iedzīvotāju. Jāatzīmē Rūjienas, Mazsalacas pilsētu un Zilaiskalna ciemata bibliotēku devums. Iedzīvotāju procentuālais iesaistījums šajās bibliotēkās: Mazsalacā un Rūjienā 50%, Zilaiskalna ciemata bibliotēkā 64%.

10 cienu bibliotēkām iesaistījums pārsniedz 50%: Vecates ciema 1. bibliotēkā (97%), Vilpulkas ciema (80%), Naukšēnu ciema 2. (89%), Valmieras ciema 1. (61%), Valmieras ciema 2. (61%), Vecates ciema 2. (60%), Burtņieku ciema (57%), Ipiķu ciema (56%), Lodes ciema bibliotēkā (51%).

Viszemākais procentuālais iesaistījums: Ķoņu ciema bibliotēkā (16%), Kocēnu ciema 1. (20%), Jeru ciema bibliotēkā (29%).

Iemesli: Kocēnu ciema 1. bibliotēkas mikrorajonā ir liels iedzīvotāju skaits, bet bibliotēka atrodas neizdevīgā vietā 3 km attālumā no centra. Tas pats jāsaņem arī par Ķoņu ciema un Jeru ciema bibliotēkām. Ķoņu ciema bibliotēkā mainījās bibliotēkas darbinieks, bez tam septembrī un oktobrī jaunā darbiniece apmeklēja Rīgā kursus.

Vidējais procentuālais iesaistījums rajonā apmēram 40%

1983. gadā jaunas telpas nav saņēmusi neviena cienu bibliotēka. Jau trešo gadu uz jaunām telpām cer Kocēnu ciema 1. bibliotēka. Paredzētajās telpās remonts tuvojas noslēgumam, tāpēc 1984. gadā ceram, ka telpas tiks saņemtas. Ļoti šaurās telpās atrodas Skaņkalnes ciema un Naukšēnu ciema 1. bibliotēka.

Lai labāk veiktu iedzīvotāju bibliotekāro apkalpošanu, 16 rajona bibliotēkas organizējušas 48 pārvietojamās bibliotēkas un grāmatu izsniegšanas punktus. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu rādītāji samazinājušies par 8. Lasītāju trūkuma dēļ likvidēti 2 grāmatu izsniegšanas punkti Valmieras ciema 1. un 2. bibliotēkā. Darbinieku maiņas dēļ pārtrauca darboties 3 grāmatu izsniegšanas punkti Matīšu ciema bibliotēkai, no kuriem viens atsāka darboties gada nogalē. Naukšēnu ciema 1. bibliotēka arī likvidēja vienu izsniegšanas punktu, jo šogad kolhozā netika organizēta pionieru nometne, kuru šis punkts apkalpoja.

Vairākām rajona bibliotēkām pārvietojamās bibliotēkas un izsniegšanas punkti sniedz lielu ieguldījumu lasītāju skaita palielināšanā. Piemēram:

<i>Bibliotēka</i>	<i>Pārvietojamo b-ku skaits</i>	<i>Lasītāju skaits</i>
Rūjienas pils.	12	508
Vilpulkas ciema	3	206
Jeru ciema	4	153
Valmieras ciema 2.	3	108
Zilaiskalna ciemata	1	200

Savukārt Brenguļu ciema 2., Dikļu ciema 2., Naukšēnu ciema 2., Vaidavas ciema, Valmieras ciema 2., Vilpulkas ciema bibliotēkas, lai labāk veiktu lasītāju apkalpošanu, izmanto tādu darba formu kā grāmatu pienesana mājās veciem cilvēkiem.

Liela nozīme lasītāju iesaistīšanā ieņem mikrorajonā dzīvojošo ģimeņu kartotēkas izveide. Pēc kartotēkas var uzzināt, cik iedzīvotāju ir mikrorajonā, cik ģimeņu, cik katras ģimenes locekļu lasa bibliotēkā un kurus vēl varētu iesaistīt par lasītājiem. Ģimeņu kartotēka ir visās rajona ciemu bibliotēkās.

Ciemu bibliotēkās lasa kolhoznieki (kolhozos), strādnieki (padomju saimniecībās), kalpotāji, mācību iestāžu audzēkņi, pensionāri, mājsaimnieces.

Lasītāju skaits

Bibliotēkas	1982.	1983.	+ -
Pilsētu b-kas	7253	7101	-152
Pilsētu bērnu b-kas	3304	2901	-403
Ciemu b-kas	8006	7194	-812
Kopā rajona b-kās	18 563	17196	-1367

Lasītāju skaits rajonā ir samazinājies (-1367). Tas ir samazinājies visās bibliotēku grupās. Pilsētu bibliotēku grupā vislielākais mīnuss ir Rūjienas pilsētas bibliotēkai (-135). Ciemu bibliotēku grupā vislielākais lasītāju skaita kritums ir Matīšu ciema bibliotēkai (-164), Skaņkalnes ciema (-100), Vecates ciema 2. (-177), Ķoņu ciema (-86), Dikļu ciema 1. (-65), Rencēnu ciema 2. (-68), Ramatas ciema bibliotēkai (-53).

Citām bibliotēkām lasītāju skaits ir samazinājies par mazāku skaitli un tās ir noturējušās iepriekšējā gada līmenī, bet lasītāju skaitu ir palielinājušas visai nedaudzas bibliotēkas: Zilaiskalna ciemata bibliotēka (+1), Brenguļu ciema 1. (+5), Brenguļu ciema 2. (+5), Kauguru ciema 2. (+5), Kocēnu ciema 1. (+6), Naukšēnu ciema 2. (+1), Vaidavas ciema 2. (+1), Vaidavas ciema (+18), Valmieras ciema 1. (+18), Valmieras ciema 2. (+3), Vilpulkas ciema (+1).

Tātad desmit bibliotēkas noturējušās iepriekšējā gada līmenī.

Lasītāju skaita samazināšanās iemesli: daļēja ietekme uz lasītāju skaita samazināšanos ir darba laika problēmai, par ko būs aprakstīts sīkāk pie literatūras izsnieguma.

Iemesli atsevišķām bibliotēkām: Rūjienas pilsētas bibliotēkas lasītāju skaits samazinājies par 135, jo pēc jaunā darba laika bibliotēkas lasītavu vairs nevarēja izmantot tie lasītāji, kuri savā pusdienas pārtraukuma laikā apmeklēja lasītavu. Darba laiki negatīvi ietekmējuši arī darbu pārvietojamās bibliotēkās un izsniegšanas punktos.

Matīšu ciema bibliotēka lasītājus zaudējusi (164) bibliotekāres trūkuma dēļ. Iepriekšējās darbinieces laikā darbojās 3 pārvietojamās bibliotēkas ar 104 lasītājiem, no kurām viena sāka atkal darboties tikai 1983. gada pašās beigās, uzklusot VCB atkārtotus aizrādījumus.

Vecates ciema 2. bibliotēkai lasītāju skaits samazinājies par 117. Daļēji lasītāju skaita samazināšanās tiek izskaidrota ar iedzīvotāju izbraukšanu no mikrorajona, jo ciemata centrā (kura iedzīvotājus apkalpo Vecates ciema 1. bibliotēka) uzcēla jaunu māju un ceļ Līvānu mājiņas. Uz centru pārcēlās arī saimniecības kantoris, kurš agrāk atrodas vienā ēkā ar bibliotēku. Lai palielinātu lasītāju skaitu nākošajā gadā, domāts atvērt vēl vienu grāmatu izsniegšanas punktu (jau ir trīs ar 36 lasītājiem).

Rencēnu ciema 2. bibliotēkas lasītāju skaits (-68) ietekmējusi gan darbinieku maiņa, gan jaunie darba laiki, kuri ietekmējuši skolēnu – lasītāju skaitu.

Ķoņu ciema bibliotēkā notika darbinieku maiņa, iepriekšējā bibliotekāra K. Ermansona nāves dēļ. Inventarizācijas un kvalifikācijas celšanas kursu apmeklēšanas dēļ jaunais darbinieks bibliotēkā nestrādāja trīs mēnešus. Bez tam pārbaudot lasītāju formulārus, atklājās, ka apmēram 50 lasītājiem (skaitliski pierēģistrētajiem) nav iekārtoti formulāri un viņu nav arī lasītāju reģistrācijas kartotēkā. Tā kā šoreiz 86 lasītāju trūkumu daļēji varētu attaisnot.

Bibliotekārs lasītāju iesaistīšanai izmanto dažādas bibliotekārā darba formas: uzstājas ar jaunākās literatūras apskatiem ražošanas sanāksmēs, dažādās sapulcēs, piedalās ar literatūras izstādēm klubu tematiskajos pasākumos, literatūras propagandai tiek izmantotas algas dienas.

Naukšēnu ciema 1. bibliotēkas darbiniece atzīst, ka bibliotēkas propagandā palīdz pati bibliotēka, tās atrašanās vieta. Naukšēnu ciema 1. bibliotēka atrodas ciemata centrā, ciema padomes telpās. Apmeklētājiem ir iespējams iepazīties ar literatūras izstādēm, ar jaunākajām grāmatām. Propagandas darbā tiek izmantotas ciema padomes sesijas, kā arī individuālās pārrunas ar lasītājiem, īpaši ar skolu audzēkņiem.

Rencēnu ciema 1. bibliotēkas vecākās bibliotekāres D. Munces uzskats, ka bibliotēkas galvenais uzdevums ir propagandēt grāmatu, kā arī apmierināt ikviena lasītāja pieprasījumu pēc

attiecīgā iespieddarba, ja tas nepieciešams mācībām, darbam vai padziļinātai interesei, līdz šim ir bijis šīs bibliotēkas panākumu ķīla.

Apmeklējumu skaits:

Bibliotēkas	1982.	1983.	+ -
Pilsētu	51 946	47 045	-4901
Pilsētu bērnu	27 271	28 255	+984
CiEMU	50 223	43 024	-7209
Kopā rajona b-kās	129 440	118 324	-11 116

Galvenais iemesls, kāpēc apmeklējumu skaits samazinājies – jaunie darba laiki. Sīkāk par tiem skatīt pie literatūras izsnieguma.

Vislielākie mīnusi no rajona pilsētu bibliotēkām: Rūjienas pilsētas bibliotēkai (-924). No ciemu bibliotēkām: Rencēnu ciema 1. bibliotēkai (-1040), Ķoņu ciema bibliotēkai (-935), Dikļu ciema 1. bibliotēkai (-929), Jeru ciema bibliotēkai (-845), Sēļu ciema bibliotēkai (-668), Vecates ciema 2. bibliotēkai (-593), Rencēnu ciema 2. bibliotēkai (-541), Naukšēnu ciema 1. bibliotēkai (-566), Kauguru ciema 2. bibliotēkai (-508), Kauguru ciema 1. bibliotēkai (-496), u.c.

Vienpadsmit rajona ciemu bibliotēkās apmeklētāju skaits palielinājies. Piemēram: Valmieras ciema 1. (+1019), Vaidavas ciema (+584), Brenguļu ciema 1. (+163), Burtnieku ciema (+184), Ramatas ciema bibliotēka (+39).

Bibliotēku vidējā apmeklētība

Bibliotēkas	1982.	1983.
Pilsētu	7,1	6,6
Pilsētu bērnu	8,2	9,7
CiEMU	6,3	5,9
Vidēji rajonā	6,9	6,8

Vislielākā apmeklētība 1983. gadā:

Ķoņu ciema b-kā 12,8
Matīšu ciema b-kā 12,2
Rencēnu ciema 1.b-kā 9,1
Jeru ciema b-kā 9
Zilaiskalna ciemata b-kā 8
Burtnieku ciema b-kā 7,6
Brenguļu ciema 2. b-kā 7,5

Vismazākā apmeklētība 1983. gadā:

Vecates ciema 2. b-kā 3,3
Kocēnu ciema 1. b-kā 3,9
Sēļu ciema b-kā 4

Ramatas ciema b-kā	4,3
Dikļu ciema b-kā (2)	4,8
Dikļu ciema 1. b-kā	4,8
Skaņkalnes ciema b-kā	4,9
Lodes ciema b-kā	4,9
Naukšēnu ciema b-kā	5,1

Lasītāju apkalpošana

Literatūras izsniegums 1983. gadā:

Bibliotēkas	1982.	1983.	+ -
Pilsētu	256614	230524	-26090
Pilsētu bērnu	77489	78722	+1233
Ciemu	171659	157920	-13739
Kopā rajonā	505762	467116	-38646

Fonda nod.	Kopējais fonds	% no kopējā fonda	Izsniegums	% no kopējā izsn.	Lasāmība	Fonda apgr.
Kopā	501 972		467 166		27	0,9
1,2,3,3K, 9,0	89 625	17,8	75 119	16	4,3	0,8
5,61,91	30 596	6	29 698	6,4	1,7	0,97
6,63	34 240	6,8	30 585	6,5	1,7	0,9
7,7F	27 961	5,5	23 644	5	1,4	0,8
4,8,D,B	319 550	63,6	308 120	64	17,9	0,96
Krievu Valodā	102 988	20,5	96 523	20,6	5,6	0,9
Latviešu Valodā	396 791	79	364 288	77,9	21	0,9

Literatūras izsniegums rajonā krities kopumā par 38 646 vienībām. No pilsētu bibliotēkām vislielākais kritums ir Rūjienas pilsētas bibliotēkai – par 5858 vienībām.

No ciemu bibliotēkām: Sēļu ciemu bibliotēkai (-3674), Vecates ciema 2. bibliotēkai (- 2791), Rencēnu ciema 2. bibliotēkai (-2653), Kocēnu ciema 2. bibliotēkai (-1799), Rencēnu ciema 1. bibliotēkai (-1730), Ķoņu ciema bibliotēkai (-1375).

Izsniegums ir palielinājies 14 rajona bibliotēkām: Valmieras ciema 1. bibliotēkai (+1704), Matīšu ciema (+886), Vaidavas ciema (+879), Dikļu ciema 1. (+721), u.c. bibliotēkām: Vecates ciema 1., Valmieras ciema 2., Naukšēnu ciema 2., Lodes ciema, Jeru ciema, Burtnieku ciema, Brenguļu ciema 1., Bērzaines ciema, Zilaiskalna ciemata bibliotēkām.

Tomēr ciemu bibliotēkām literatūras izsniegums samazinājies par 13 739 vienībām, bet rajonā par 38 646.

Iemesli, kāpēc samazinājies literatūras izsniegums, lasītāju skaits un apmeklējumu skaits:

- 1) 7 rajona bibliotēkās notika neplānotās inventarizācijas (Ķoņu, Rencēnu c.2., Mazsalacas pils., Burtnieku c., Bērzaines c., Dikļu c.1., Skaņkalnes c.). Vienā bibliotēkā (Vilpulkas c.) notika plānotā inventarizācija. Tātad kopā 8.
- 2) Centrālajā bibliotēkā daļēji slēgts fonds bija jau pēc 1983. gada janvāra, bet pilnīgi no 1983. gada maija līdz 15. jūlijam. Tas ļoti ietekmēja lasītāju skaitu un līdz ar to arī citus rādītājus.
- 3) Šogad īpaši stingri sākām prasīt lēmuma par 5 grāmatu izsniegšanu vienam lasītājam izpildi. Līdz ar to strauji samazinājās literatūras izsniegums (galvenokārt no nodaļām).
- 4) Visbeidzot jāmin mūsu rajonā šogad sāpīgākā problēma jaunie darba laiki. Rajona izpildkomiteja deva rīkojumu praktiski visām iestādēm strādāt pēc jauniem darba laikiem. Rajona IK tika iesniegti centrālās bibliotēkas ierosinājumi šai jautājumā, tomēr tie absolūti netika ņemti vērā. Rezultātā tika noteikti šādi darba laiki: ziemas un vasaras. Piemēram, vasaras darba laiks vienu bibliotēkām: Pirmdienās un trešdienas 7⁰⁰ – 13⁰⁰, otrdienās un piektdienās 11⁰⁰ – 20⁰⁰, sestdienās 13⁰⁰ – 19⁰⁰. Izejamās dienas: ceturtdienas un svētdiena.

Šie darba laiki ir domāti, lai ērtāk varētu apkalpot lasītājus, bet tomēr sagādā lielas neērtības. Kā bibliotekāri paši atzina – izdevīgi ir pašam bibliotēkaram.

Pēc vairāku mēnešu novērojumiem laikā no 7⁰⁰ – 9⁰⁰ bibliotēkās neienāca neviens lasītājs. Šajās dienās bibliotēkās netiek arī skolēni, jo stundas parasti beidzas vēlāk nekā 13⁰⁰.

Dienās, kad bibliotēkas strādā vakarpusē, laikā no 19⁰⁰ – 20⁰⁰ tās netiek apmeklētas. Arī par sestdienas darba laikiem ir pretenzijas – vēlams būtu darbu sākt agrāk.

Pavisam neapmierina brīvdiena – ceturtdiena:

- 1) Tieši ceturtdienās ciemos notiek dažādas sanāksmes, deputātu sesijas, kurās pulcējas ļaudis un agrāk tika aktīvi izmantotas grāmatu propagandai.
- 2) Visās ciemu bibliotēkās strādā tikai viens darbinieks, tā kā brīvdienas būtu nepieciešamas kopā, t.i., svētdiena un pirmdiena.

Bez tam jāmin zināms sajukums, kas rodas lasītājiem. Darba laiku sarakstu galvā nepaturēt. Bez tam katrai iestādei (pastam, veikalam, u.c.) cits darba laiks – arī jauns. Tad nu vienu dienu bibliotēka strādā no rīta, otru – vakarā, trešo – vispār slēgta.

Rezultāti jau sāka iezīmēties savelkot pusgada atskaiti, tad 9 mēnešu un vislabāk gada.

Lasītāju skaits (-1367), literatūras izsniegums (-38 646), apmeklētāju skaits (-11 116).

Par rezultātiem jau savlaicīgi tika ziņots, tomēr pozitīvu atrisinājumu nav. Decembrī sāka solīt kādas pārmaiņas, bet vēl nekas nav reāli redzams.

Fonda apgrozība un lasāmība 1983. gadā:

Bibliotēkas	Fonda apgrozība	Lasāmība
Pilsētu	1,5	32,5
Pilsētu bērnu	1,3	27
Ciemu	0,5	22
Vidēji rajonā	0,9	27,1

Lielākā fonda apgrozība:

Pilsētu bibliotēkās

Rūjienas pilsētas b-kā 1,4

Ciemu bibliotēkās

Vilpulkas ciema b-kā 1

Ipiķu ciema b-kā 0,9

Jeru ciema b-kā 0,9

Sēļu ciema b-kā 0,9

Vismazākā fonda apgrozība

Vecates ciema 2. b-ka 0,2

Skaņkalnes ciema b-ka 0,2

Kauguru ciema 1. b-ka 0,2

Ramatas ciema b-ka 0,3

Kocēnu ciema 2. b-ka 0,3

Dikļu ciema 1. b-ka 0,3

Dikļu ciema 2. b-ka 0,3

Fondi šajās bibliotēkās ir lieli (Skaņkalnes c., Vecates c. 2., Kauguru c.1., Ramatas c., Dikļu c.1., 2.), izsniegumi un lasītāju skaits salīdzinoši mazs. Šeit būtu nepieciešams piestrādāt komplektēšanas nodaļai, samazinot eksemplāru skaitu, kā arī jāatkārto fonda tīrīšana.

1983. gadā vidējā lasāmība rajonā 27,1. Pilsētās tā ir virs 30 grāmatām uz vienu lasītāju (Mazsalacas pilsētas bibliotēkā 33).

Ciemu bibliotēkās lielākā lasāmība:

Ipiķu ciema b-kā 46

Ķoņu ciema b-ka 36

Jeru ciema b-kā	33
Sēļu ciema b-kā	31
Matīšu ciema b-kā	29
Naukšēnu ciema 1. b-kā	25

Cienu bibliotēkās vismazākā lasāmība:

Vecates ciema 2. b-kā	13
Skaņkalnes ciema b-kā	14
Ramatas ciema b-kā	15
Vaidavas ciema b-kā	16
Kocēnu ciema 2. b-kā	16,6

Darbs ar lasītāju grupām.

Bibliotēkas darbā pielieto lasītāju diferencētu apkalpošanu. Atšķirības šai darbā starp pilsētu un cienu bibliotēkām pastāv, tomēr mērķis ir viens – pēc iespējas labāk apkalpot lasītājus, apmierināt to intereses, līdztekus paaugstinot viņu idejiski politisko, profesionālo un kultūras līmeni.

Labākais paņēmieni lasītāju kvalitatīvai apkalpošanai ir – izveidot lasītāju grupas, kuru ietvaros var strādāt ar katru individuāli.

Izvēloties grupas, jāreķinās ar to, lai kvantitāte nenomāktu kvalitāti.

24 rajona cienu bibliotēkās izveidotas 44 lasītāju grupas. Četrās rajona bibliotēkās šis darbs vēl nav uzsākts. Pilsētu bibliotēkās ir 9 lasītāju grupas: Mazsalacas pilsētas bibliotēkā (3), Rūjienas pilsētas bibliotēkā (3), Zilaiskalna ciemata bibliotēkā (3). Darbs ar lasītāju grupām nav uzsākts Valmieras ciema 1., Skaņkalnes ciema, Kocēnu ciema 2., Kauguru ciema 1. bibliotēkā.

Darbu ar lasītāju grupām labi veic daudzas rajona bibliotēkas. Mazsalacas pilsētas bibliotēka strādā ar trīs lasītāju grupām:

- strādājošie jaunieši, kuri nemācās,
- strādājošie jaunieši, kuri mācās,
- jauno ģimeņu grupa.

Pirmās grupas jauniešiem tik dota iespēja paplašināt viņu interešu loku, neklātienas studentiem palīdz ar nepieciešamo mācību literatūru. Jauno ģimeņu grupā izveidoja tikai aizvadītajā gadā. Šīs grupas lasītājus iepazīstina ar jaunāko pedagoģijas, medicīnas un mājturības jautājumos, kā arī ar daiļliteratūru. Šai grupai tika adresēts arī lielāks pasākums – literāra tiesa par J. Mauliņa romānu “Pelēkie zīmējumi”.

Rūjienas pilsētas bibliotēka arī veic darbu ar trīs lasītāju grupām. Viena no tām – vidusskolēnu grupa. Iepriekšējā gadā tajā ietilpa ap 40 audzēkņu un bibliotēkas darbinieces secināja, ka darbs līdz ar to nav tik kvalitatīvs. Grupa tika samazināta. 1983. gadā bija 17 lasītāji.

Par lasīšanas vadīšanas mērķi tika izvirzīts uzdevums padziļināt interesi par literatūru, literatūras zinātni, kā arī palīdzēt mācības, ārpusklasses lasīšanā, profesionālajā orientācijā. Ar šo grupu tiek veikts gan individuālais darbs abonementā, gan arī organizēti tādi masu pasākumi kā literārās pēcpusdienas “Zem tautas zaļā, kuplā zara”, “Valmiera – pilsēta mana”, “Mūsu novadnieki” (tikšanās ar dzejnieku K. Kalnieti), “Par cilvēku – skaistu un harmonisku”, disputi par E. Lukjanska stāstu “Šūpuļkrēsls”, Z. Ērgles “Starp mums meitenēm runājot” un “Bez piecām minūtēm pieauguši”. Šai grupai nolasīti literatūras apskati “Ē.Vilka dzīve un daiļrade”, “Literāti – Valmieras novadnieki” u.c. Organizētas viktorīnas, piemēram, “Vai mēs pazīstam latviešu literatūru?”. Katrs pasākums tiek papildināts ar literatūras izstādēm. Darba plānu grupai stāda divas reizes gadā. Tāpat vienu reizi pusgadā tiek veikta formulāru analīze, izdarīti secinājumi, noteiktas viņu intereses.

Jeru ciema bibliotēkā jau otro gadu izveidota jauniešu grupa vienpadsmit cilvēku sastāvā. Mērķis darbā ar šo grupu: padziļināt jauniešu intereses par savu profesiju un starptautiskiem jautājumiem. Šiem jauniešiem tika adresēti tādi pasākumi kā tematisks pasākums “Mēs prasām mierīgas un zilas debesis”. Grupas jaunieši ņem aktīvu dalību arī pasākumu organizēšanā.

Zilaiskalna ciemata bibliotēkā izdalītas 3 lasītāju grupas: traktoristu, skolotāju un jauniešu. Strādājot ar divām pirmajām grupām, mērķis bija, lai tie vairāk lasītu sava profila literatūru, bet veicot formulāru analīzi, konstatēts, ka tas nav sasniegts. Turpmāk nolemts veltīt lielāku vērību informācijas darbam ar šiem lasītājiem.

Naukšēnu ciema 1. Bibliotēkā ir viena lasītāju grupa – mehanizatori, kurā ietilpst 28 cilvēki. Mērķis darbā ar grupu: izpētīt mehanizatoru intereses, palīdzēt iepazīties ar jaunāko lauksaimniecības literatūru, literatūru par tehniku. Sastādīts darba plāns un veikta formulāru analīze.

Darbs ar jaunatni.

Darbs ar jaunatni bibliotēkās galvenokārt izpaužas kā darbs ar jauniešu lasītāju grupām, savukārt, grupu robežās individuāli. Katra gada sākumā bibliotēkas nodod komplekso plānu darbam ar jaunatni. Jauniešiem tiek rīkoti speciāli tematiski pasākumi, nolasīti literatūras apskati, izlikta literatūras izstāde. Mērķis darbam ar jaunatni – padziļināt viņu zināšanas idejiski politiskā, kultūras, tautas saimniecības un profesionālās orientācijas jomā. Liela nozīme ir patriotisma un internacionālisma jūtu audzināšanā jaunatnē. Šim darbam īpašu vērtību jau

daudzus gadus pievērš Valmieras ciema 1. un 2. bibliotēkas, rīkodamas pārgājienus uz LTK kauju slavas vietām, kā arī organizējot tikšanās ar kara veterāniem.

Darbu ar jaunatni veiksmīgi organizē arī abas pilsētu bibliotēkas. Tiek propagandēta juridiska satura literatūra, organizētas pārrunas par tiesiskiem jautājumiem. Vairākās bibliotēkas uzmanība tiek pievērsta jauniešu brīvā laika racionālas izmantošanas iespējām. Piemēram literatūras izstāde ar nosaukumu "Saprātīgi izmantosim savu brīvo laiku" Rūjienas pilsētas bibliotēkā. Sevišķi rūpīgi profesionālās orientācijas darba 1983. gadā pievērsusies Nauksēnu ciema 1. bibliotēka. Tika izveidots izstāžu cikls "Tava nākamā profesija – bērnudārza audzinātāja", "Zeme gaida sējējus", "Izvēlēsimies lauksaimniecības profesijas" u.c.

Speciāli tiek strādāts ar tiem jauniešiem, kuri mācās speciālajās un augstākās mācību iestādēs. Šiem jauniešiem bieži vien ir nepieciešama literatūra, kura nav uz vietas bibliotēkā un tā ir jāpasūta no vienotā fonda vai SBA kārtā.

Bibliotēku uzdevums ir panākt, lai strādājošā jaunatne regulāri apmeklētu bibliotēku un mērķtiecīgāk izvēlētos literatūru.

ZINĀTNU NOZARU LITERATŪRAS PROPAGANDA.

Zinātņu nozaru literatūras propagandai bibliotēku darbinieki pievērš īpašu uzmanību, jo ir jāpanāk, lai paralēli daiļliteratūrai lasītāji izvēlētos savām interesēm un specialitātei atbilstošu nozaru literatūru.

Literatūras izsniegums:

Literatūras nodaļas	1982.	1983.	+ -
Kopā	505 762	467 166	-38 596
1,2,3K,3,9,0	82 636	75 119	-7517
5,61,91	34 672	29 698	-4974
6,63	34 238	30 585	-3653
7,7F	24 926	23 644	-1282
4,8,D,B	329 290	308 120	-21 170

Kopējais un visu nozaru literatūras izsniegums ir krasi samazinājies.

Sabiedriski politiskā literatūra.

Bibliotēku uzmanības centrā 1983. gadā bija vairāku PSRS valdības un PSKP lēmumu propaganda. Galvenā vērība tika pievērsta Pārtikas programmas materiālu propagandai, kā arī darba disciplīnas jautājumu atspoguļošanai ar literatūras izstāžu, apskatu un pārrunu palīdzību.

Īpašu uzmanību bibliotēkas pievērsa PSKP CK 1983. gada jūnija plēnuma lēmumu materiālu propagandai. Plēnumā izskatīja aktuālus ideoloģiskā un politiskā masu darba jautājumus. Izvirzītie uzdevumi attiecināmi arī uz bibliotēku darbu.

Bibliotēku darbiniekiem īpaši jāņem vērā doma, ka literatūras propagandai jāklūst aktuālai un konkrētākai. Jāpanāk, lai bibliotēkas būtiskās ietekmētu sabiedriskās domas veidošanos savā mikrorajonā, palīdzētu katram lasītājam izprast visas sabiedrības aktuālos uzdevumus un noskaidrot savu lomu to izpildē.

Jūnija plēnuma lēmumu materiāli apspriesti bibliotēku darbinieku seminārā. Galvenie virzieni, kādos 1983. gadā strādāja bibliotēkas propagandējot plēnuma materiālus:

- Plēnuma materiālu propaganda

Piemēram: izstādes “Ideoloģiski politiskā audzināšana – komunistiskās celtniecības mērķis” (Lodes ciema b-kā), “Partijas ideoloģiskā un politiskā masu darba aktuālie uzdevumi” (Rūjienas pilsētas b-kā), izstāžu cikls “PSKP CK jūnija plēnuma lēmums – dzīvē” (Rūjienas pilsētas b-kā), izstāžu cikls “Apspiežam PSKP CK jūnija Plēnuma materiālus” (Rencēnu ciema 1. b-kā).

- Veic individuālo un kolektīvu darbu ar lasītājiem, paaugstinot viņu idejiski politisko zināšanu līmeni.

Piemēram: literatūras apskatu un pārrunu cikls “Jauna cilvēka veidošana – PSKP programmatiskais mērķis” adresēts kolhoza komjauniešiem (Kocēnu ciema 1. bibliotēkā), pārruna “Komjaunatne - spēks jauniešu pilsonisko un tikumisko īpašību veidošanā” (Sēļu ciema b-kā), izstāde “Mākslas loma cilvēka tikumiskajā audzināšanā” (Vecates ciema 2. b-kā).

Bibliotēkas lielāku uzmanību pievērs daudz nacionālo kolektīvu locekļiem, ar centrālās bibliotēkas palīdzību apkalpojot viņus ar literatūru no literatūras kopām un ceļojošām izstādēm. Bibliotēkas veic literatūras propagandu par dažādiem ideoloģiskās cīņas jautājumiem. Piemēram, literatūras izstādes “Mieru Eiropai, mieru planētai” (Rencēnu ciema 1. b-kā), pārruna “PSKP – cīnītāja par mieru”, “PSRS un ASV attiecības” (Sēļu ciema bibliotēkā), izstāde “Pasaulei vajadzīgs miers” (Naukšēnu ciema 1. bibliotēkā).

Jūnija plēnuma materiālu propagandai izmantotas literatūras propagandas formas: izstādes, pārrunas, lekcijas, tematiski pasākumi, literatūras apskati. Tika iesūtīti arī pasākumu plāni. Kā labākie un detalizētākie jāatzīmē: Dikļu ciema 2., Vecates ciema 1. un Kauguru ciema 1. bibliotēkas plāni.

Darba disciplīnas jautājumu risināšana 1983. gadā ieguva sevišķu aktualitāti, arī bibliotēkās. Piemēram, Brenguļu ciema 1. bibliotēkā izlikta literatūras izstāde “Disciplīna un kārtība – sociālistiskā dzīves vieta neatņemamas iezīmes”. Mazsalacas pilsētas bibliotēkā izlika

izstādi “Disciplīna – likums visiem”. Līdzīgas izstādes veidotas Ķoņu ciema, Sēļu ciema, Vaidavas ciema, u.c. bibliotēkās. Vairākas pārrunas notikušas komjauniešu sanāksmes. Piemēram: Sēļu ciema bibliotēka organizēja šādu pārrunu “Kā paaugstināt darba disciplīnu”.

Joprojām aktuāls ir Pārtikas programmas propagandas darbs. Bibliotēkas realizē sastādītos pasākumu plāns. Aktīvu darbu veic ciemu bibliotēkas. Piemēram: Ipiķu ciema bibliotēkai izveidojusies cieša sadarbība ar mehanizatoriem (pārruna “No rasas līdz rasai”, lekcija “Paaugstināt atbildību par piena un gaļas ražošanas kāpinājumu”, pārruna “Autotransporta efektivitātes paaugstināšana”, u.c. papildināti ar literatūras izstādēm). Šie pasākumi bija ietverti ciklā “Pārtikas programma – visas tautas lieta”. Sēļu ciema bibliotēka sadarbojas ar lauksaimniecības speciālistiem un lopkopjiem. Organizētas pārrunas “Kā īstenot un realizēt dzīvā 1982. gada novembra plēnuma lēmumus”, “Piena ražošanas ekonomiskās problēmas” u.c.

Juridiskās literatūras propaganda.

Katru gadu rajona bibliotēkās uzmanība tiek veltīta juridiskās literatūras propagandai, pusaudžiem, to tiesiskai audzināšanai. 1983. gadā rajona bibliotēkas pievērsās šim jautājumam, izveidojot izstādes un izstāžu ciklus, kā arī organizējot tikšanās ar milicijas darbiniekiem. Pie pēdējā īpaši jāatzīmē Zilaiskalna ciemata bibliotēkas vecākā bibliotekāre I. Rozīte, kura veic padziļinātu darbu ar pusaudžiem, to tiesisko audzināšanu.

Ķoņu ciema bibliotēkā izlika izstādi “Uzmanību – pusaudzis!”, Rencēnu ciema 1. bibliotēkā “Pusaudzis, skola, likums”, Kauguru ciema 2. bibliotēkā “Pusaudzis mūsdienu padomju literatūrā”, Jeru ciema bibliotēkā “Cīņa pret likumpārkāpējiem!”.

Vairākās bibliotēkās juridiskā literatūra propagandēta orientējoties uz pusaudžu vecākiem: literatūras apskats “Jaunākais juridiskajā literatūrā” (Mazsalacas pilsētas b-kā), izstāde “Modrā sardzē” (Rencēnu ciema 1. b-kā), izstāde “Juridiskās zināšanas ikvienam lasītājam” (Valmieras ciema 1. b-kā), izstāde “Skola un juridiskās audzināšanas jautājumi ģimenē” (Dikļu ciema 2. bibliotēkā).

Vilpulkas ciema un Kauguru ciema 1. bibliotēkā noorganizētas pārrunas skolēniem “Juridiskās zināšanas pusaudžiem”. Bieži vien dažādi noziegumi tiek izdarīti tikai tāpēc, ka pusaudžiem ir daudz brīva laika un nav ko darīt. Tāpēc šai gadījumā juridisko audzināšanas darbu vajadzētu saistīt ar ieteikumiem, kā šo brīvo laiku interesantāk izmantot.

KSDSP 80. gadadiena. 1983. gada 3. ceturksnī tika atzīmēta KSDSP 80. gadadiena, kurai tika veltītas daudzas izstādes: “Ļeņins un KSDSP 2. KONGRESS”, “Kopā ar partiju, partijas vadībā” (Rūjienas pilsētas b-kā), “Partija – mūsu avangards” Brenguļu ciema 2. b-kā,

“PSKP – mūsu laikmeta prāts, gods un sirdsapziņa” (Rencēnu ciema 1. bibliotēka), pārruna Brenguļu ciema 1. bibliotēkā “Par KSDSP 2. kongresa 80. gadskārtu”.

L. Laicenam 100. Latviešu revolucionārā dzejnieka un rakstnieka 100. dzimšanas diena guva plašu atbalstu Valmieras rajonā, jo vairāk tāpēc, ka L. Laicens ir mūsu novadnieks. L. Laicena jubilejas reize ļāva mums tuvāk iepazīties ar šo izcilo revolucionāro darbinieku, aktīvo sabiedrisko un reizē tik vienkāršo un sirsnīgo cilvēku. Daudzi pasākumi, kurus rīkoja centrālā un pilsētu bibliotēkas, kuru mērķis bija iepazīstināt ar šo it kā zināmo un tomēr tik nepazīstamo L. Laicenu, deva zināmus rezultātus. Novembrī L. Laicena darbus pieprasīja īpaši daudz. Tomēr literārā mantojuma apgūšanai tas vēl ir par maz. Jāturpina darbs ciemu bibliotēkās (katrā tika izlikta literatūras izstāde). Ciemu bibliotekāriem semināra laikā nolasīja plašu literatūras apskatu par L. Laicena dzīvi un daiļradi, un domājams – ieinteresēja.

Valmierai – 700. 1983. gadā Valmieras rajonam un īpaši Valmieras pilsētai 700. gadskārtas sagaidīšana bija liels notikums. Protams, visvairāk pasākumu un izstāžu organizēja Valmieras centrālā bibliotēka, tomēr arī rajona bibliotēkas deva savu ieguldījumu. Rūjienas pilsētas bibliotēkā notika literārā pēcpusdiena “Valmieras – pilsēta mana”, kuras programmā ietilpa literatūras apskats, dzejas lasījumi un viktorīna “Vai tu pazīsti Valmieras novadniekus?”. Valmieras ciema 1. bibliotēka rīkoja tikšanos ar Valmieras vēstures un mākslas muzeja darbiniekiem. Tika nolasīta lekcija un rādīti diapozitīvi. Pasākumu papildināja literatūras izstāde “Valmierai – 700”. Ramatas ciema bibliotēka organizēja tematisku pasākumu veltītu Valmieras 700. gadadienai “Mūsu novadnieki”. Interesants bija mutvārdu žurnāls Rencēnu ciema 1. bibliotēkā “Valmierai 700”. Tas tika veidots kā pasākums republikāniskā kvalifikācijas celšanas institūta bibliotēku un klubu nodaļas kursantiem. Šajā pasākumā muzeja darbiniece pastāstīja par Valmieras senatni un mūsdienām, par Rencēniem un rencēniešiem, tikās ar literātu Andri Briedi.

Ikvienā rajona bibliotēkā tika izveidotas vairākas literatūras izstādes, veltītas 700. gadadienai.

Miera saglabāšana starp tautām 1983. gadā ieguva sevišķu aktualitāti. Bibliotēkās par šo tēmu tika izveidotas 62 izstādes, nolasītas 9 lekcijas un noorganizētas 5 pārrunas. Temati – visdažādākie. Daži no tiem: “Starptautiskais stāvoklis” (lekcija Zilaiskalna ciemata b-kā), “Divas pasaules, divi dzīves veidi” (lekcija Kocēnu ciema 1. b-kā), “PSRS cīņā par mieru” (izstāde Jeru ciema bibliotēkā), “Planētas tautām mieru” (izstāde Valmieras ciema 1. b-kā). Kara un miera jautājumus saasināti uztver jaunieši, tāpēc bibliotēkas bieži izmanto šo auditoriju.

Liela nozīme tiek pievērsta jauniešu militāri patriotiskajai audzināšanai. Ik gadus tiek atzīmēta Padomju Armijas un Jūras kara flotes diena. Ar izstādēm lasītājus iepazīstina Valmieras ciema 1. bibliotēka “Padomju armija – miera armija”, Dikļu ciema 1. bibliotēkā “Padomju armija – miera sargs”, u.c. Jāatzīmē Rūjienas pilsētas, Valmieras ciema 1. un 2., kā arī Vecates ciema 1. bibliotēkas devums.

Piemēram: tematiski pasākumi Valmieras ciema 1. bibliotēkā “Veterāns dzīvo tepat līdzās”, literāri muzikālu kompozīciju LTK dalībniekiem izveidoja Rūjienas pilsētas bibliotēka “Viņu pēdās zied zeme un pieminēkli kvēl”.

Antireliģiskās literatūras propaganda.

Antireliģiskās literatūras propagandas piecgades plāns izpilde turpinās. Mazsalacas pilsētas bibliotēkā izlikta izstāde “Daiļliteratūra cīņā pret baznīcas ideoloģiju”, Rūjienas pilsētas bibliotēkā izstāde “Cilvēks, morāle, reliģija”.

Brenguļu ciema 2. bibliotēkā organizēja lekciju – pārrunu “Reliģijas būtības reakcionārā daba”, Valmieras ciema 1. bibliotēkā izstāde “Kas ir reliģijas”. Zilaiskalna ciema bibliotēkā izstāde “Cilvēki un dievi” un literatūras apskats “Brīnumi bez brīnumiem”.

Lauksaimniecības literatūras propaganda.

Bibliotēku uzdevums palīdzēt lauksaimniecības speciālistiem, propagandistiem, kolhozniekiem u.c. lasītākiem turpināt apgūt PSKP CK 1982. gada maija un novembra plēnuma materiālus, kam jāsekmē izvirzīto uzdevumu izpilde.

Turpinās darbs ar lauksaimniecības speciālistu, mehanizatoru, lopkopju, slaucēju grupām. Lauksaimniecības literatūras ieteikšana notiek, ievērojot lasītāju profesiju un izglītību. Labs palīgs literatūras propagandā ir V.Lāča LPSR Valsts bibliotēkas sastādītie metodisko un bibliogrāfisko materiālu krājumi.

Literatūras popularizēšanā tiek izmantotas lauksaimniecības darbinieki sanāksmes, semināri un algu izmaksas dienas. Burtnieku ciema arodbiedrības bibliotēka sadarbojas ar saimniecībā esošo zinātniski tehniskās informācijas un pirmrindas pieredzes propagandas birojam. Pārējās ciemu bibliotēkas to mēģinājušas darīt ar savu saimniecību pirmrindas pieredzes propagandas birojiem, tomēr vēl arvien tas pilnībā nav izdevies.

Literatūras propaganda tiek veikta ar literatūras izstāžu, jaunākās un tematisko literatūras izstāžu palīdzību. Izstāžu tematika saistīta ar pārtikas programmas īstenošanu, ar lauksaimniecības darba aktualitātēm. Bibliotēku devums: 170 literatūras izstādes, neieskaitot 72 izstādes pārtikas programmas izskaidrošanai, 2 derīgo padomu stundas, 31 pārruna, 9

tematiskie pasākumi, 13 literatūras apskati. Aktīvi lauksaimniecības literatūras propagandētājas mūsu rajonā ir Mazsalacas pilsētas, Kauguru ciema 1., Rencēnu ciema 1., Valmieras ciema 1. un 2., Brenguļu ciema 1. un 2., Ipiķu ciema, Vilpulkas ciema, Vecates ciema 1. bibliotēka.

Pārtikas programmas propaganda bibliotēkās turpinās. Piemēram: literatūras izstādes “Zinātnes loma pārtikas programmas realizēšanā” (Rūjienas pils. b-ka), “PSKP CK maija plēnuma lēmumu dzīvē” (Lodes ciema b-ka), “Pārtikas programma – visas tautas uzdevums” (Valmieras ciema 1. b-ka), pārruna Ipiķu ciema bibliotēkā “Galveno pārtikas veidu ražošana” (no cikla “Pārtikas programma – visas tautas lieta”), pārruna Sēļu ciema bibliotēkā “Kā īstenot un realizēt dzīvē 1982. gada novembra plēnuma lēmumus”, izstāde Sēļu ciema bibliotēkā “Produktu ražošana palīgsaimniecībā”, u.c.

Lauksaimniecības literatūras propagandai tika veltītas sekojošas izstādes “Lasiet grāmatas par lopkopību” (Valmieras ciema 1.), “Jaunākā lauksaimniecības literatūra” (Burtnieku ciema b-ka), “Truškopjiem” (Mazsalacas pils. b-ka), “Govju kopšana un barošana” (Dikļu ciema 2 2. b-ka), “Jaunākais fermu mehanizācijā” (Ķoņu ciema b-ka), “Mūsu dārzs” (Dikļu ciema 1. b-ka), “Padomi mazdārziņu īpašniekiem” (Jeru ciema b-ka), “Pavasara sēja rudens ražai” (Valmieras ciema 2. b-ka), “Visu ražu apcirkņos” (Rūjienas pils. b-ka).

Pārrunas: “Izmantosim visas rezerves lopkopības produkcijas plānu izpildei (Ipiķu ciema b-ka), “Raža jānokopj godam” (Brenguļu ciema 2.), “Piemājas lopkopība” (Zilaiskalna ciemata b-ka), “Par pavasara lauku darbiem” (Valmieras ciema 2. b-kā), “Paulam Lejiņam- 100” (Ramatas ciema b-ka).

Tematiskie pasākumi: “Tikšanās ar Ē. Hānbergu” (Kauguru ciema 1. b-ka), “Slava rokām, kas smaržo pēc maizes” (Valmieras ciema 2. b-ka), “Zeme prasa īstus saimniekus” (Vecates ciema 2. b-ka).

Derīgo padomu stundas: “Vīteņaugi”, “Truškopjiem” (Mazsalacas pils. b-kā).

Literatūras apskati papildināti ar literatūras izstādēm: “Jaunākais lauksaimniecības literatūrā” (Kauguru ciema 1. b-kā), “Ē. Hānbergs par laukiem” (Rencēnu ciema 2. b-kā), “Lopkopībai – visu rūpes” (Sēļu ciema b-kā), “Ko sēsi, to pļausi” (Valmieras ciema 1. b-kā), “Jums, lauku speciālisti” (Skatkalnes ciema b-kā).

Tehnikās literatūras propaganda.

Tehniskā literatūra šogad propagandēta 99 literatūras izstādēs, 8 pārrunās, 6 literatūras apskatos.

Literatūras apskati: “Jaunākais mehanizācijā” (Vilpulkas ciema b-ka), “Tehnikas remonts” (Zilaiskalna ciemata b-ka), “Grāmata mehanizatora palīgs un draugs” (Vecates ciema 2. b-ka).

Pārrunas: “Jaunākā tehnikas literatūra bibliotēkā” (Vilpulkas ciema b-ka), “Pašu rokām darināts. Adīšanas un tamborēšanas vēsture” (Ipiķu ciema b-ka).

Literatūras izstāde: “Grāmata tehnikas remontētājiem” (Jeru ciema b-ka), “Jaunākais zinātnē un tehnikā” (Lodes ciema b-ka), “Jums, mehanizatori” (Vilpulkas ciema b-ka), “Sasniedzumi kosmosā” (Brenguļu ciema 2. b-ka), “12. aprīlis – kosmonautikas diena” (Naukšēnu ciema 2. b-ka), “Jūsu brīvajam brīdim” (Naukšēnu ciema 1. b-ka), “Ielūkosimies tehnikas pasaulē” (Kocēnu ciema 1. b-ka), “Veiklu otu un prasmīgu ķelli” (Zilaiskalna ciemata b-ka), “Jums, namamātes” (Ķoņu ciema b-ka), “Kad gaidām viesus” (Dikļu ciema 2. b-ka), “Iepazīstieties, Latvijas keramika” (Bērzaines ciema b-ka), “Skaista sēta – saimnieka gods” (Valmieras ciema 1. b-ka), “Zvaigznes nevar kā pures lasīt. Tās prasa visu: mīlu, vīrišķību, asaras...” (Kosmonautikas diena. Matīšu ciema b-ka).

Tehniskās literatūras propagandai nepieciešams biežāk rīkot literatūras apskatus. Tehniskās literatūras fonds atsevišķās bibliotēkās neapmierina speciālistus, jo dažkārt literatūras ir novecojusi, bet jaunākās trūkst. (Sēļu ciema, Kocēnu ciema 1., Vecates ciema 1., Mazsalacas pilsētas b-kā).

Lasītāju pieprasījumus izpilda SBA kārtā, kā arī izmantojot vienoto fondu.

Dabaszinātņu un medicīnas literatūras propaganda.

Dabaszinātņu literatūras propaganda.

Aizvadītajā gadā dabaszinātņu literatūras propagandai veltītas 77 literatūras izstādes, 6 pārrunas, 1 literatūras apskats, 1 tematisks pasākums.

Lai propagandētu dabas aizsardzības jautājums, Brenguļu ciema 2. bibliotēka rīkoja tematisku vakaru “Daba ir jāsaudzē”. Pirms pasākuma tika izsūtīti ielūgumi. Uztājās GNP inženieris b. Velde. Krāsainajos diapozitīvos vakara viesi varēja aplūkot dabas aizsargājamus objektus un rajona skaistākās dabas ainavas. Vakārā piedalījās 40 dalībnieki. Vakaru papildināja arī literatūras izstāde.

Zilaiskalna ciemata bibliotēka skolā nolasījusi apskatu “Daba un mēs”.

Lodes ciema bibliotēka skolā nolasījusi apskatu “Telpu zaļā rota ziemā”, Bērzaines ciema bibliotēkā pārruna “Debess ekrāna noslēpumi”, Brenguļu ciema 1. bibliotēkā “Pēta dzīvības izzinātāji. Veltīts vispasaules apkārtējās vides aizsardzības dienai”, Kocēnu ciema 1. bibliotēkā lekcija “Akadēmiķim Paulam Lejiņam – 100”, Ramatas ciema bibliotēkā pārruna “Paulam Valdenam – 120”

Visvairāk dabaszinātņu literatūras propagandai izmantotas izstādes: “Mežs veselības sardzē” (Dikļu ciema 1. b-kā), “Daba mums – mēs dabai” (Vecates ciema 1. b-kā),

“Medniekiem un makšķerniekiem” (Bērzaines ciema b-kā), “Jaunākais dabaszinātņu literatūrā” (Lodes ciema b-kā), “Dabas ziedu poētika vārdos un krāsās” (Dikļu ciema 1. b-kā), “Kas kaiš sēņu māmiņai, tai meitiņas drīz izauga” (Matīšu ciema b-ka), “Neparastas dabas parādības” (Rencēnu ciema 1. b-kā), “Meži mūsu bagātība. GNP” (Burtnieku ciema b-kā), “18. septembris meža darbinieku diena” (Rencēnu ciema 2. bibliotēkā) “Ārstniecības augi – mūsu veselībai” (Mazsalacas pilsētas b-kā).

Medicīnas literatūras propaganda.

Literatūras propagandēta 28 literatūras izstādēs un 10 pārrunās. Pārrunas tiek organizētas sadarbībā ar medicīnas darbiniekiem. Adresāti: jaunās māmiņas, mehanizatori un lopkopes. Ipiķu ciema bibliotēka mehanizatoriem organizējusi pārrunu “Pirms stūru tver” (par alkohola lietošanas kaitīgumu). Naukšēnu ciema 2. bibliotēkā organizēta pārruna “Sirds slimības”, Zilaiskalna ciemata bibliotēkā notikusi pārruna “Par smēķēšanas kaitīgumu”.

Literatūras izstādes: “Veselība mūsu pašu rokās” (Kauguru ciema 2. b-kā), “Vesels bērns – ģimenes laime” (Kocēnu ciema 2.b-kā), “7. aprīlī – Vispasaules veselības diena”, “Veselība sardzē – 19. jūnija Medicīnas darbinieku diena” (Ipiķu ciema b-kā), “Nodzer prātu, nodzer godu, Nodzer daiļu augumiņu” (Bērzaines ciema bibliotēka).

Sporta un mākslas literatūras propaganda.

Sporta literatūras propaganda.

Tūrisms – viens no izplatītākajiem aktīvās atpūtas veidiem. Pārgājienos un ekskursijās tūristi iepazīstas ar Padomju Savienības republikām, ar ārzemju valstīm. Pirms došanās ekskursijā tūristi bieži vien interesējas par attiecīgo pilsētu, novadu, republiku vai valsti. Šajos gadījumos palīdzību sniedz bibliotēkas. Daudzās Valmieras rajona bibliotēkās ir pieejams lasītāju iecienītais žurnāls “Tūrist” kā arī plašs literatūras klāsts: ceļveži, maršrutu shēmas, albumi. Šogad sporta literatūra popularizēta 20 izstādēs un 11 literatūras apskatos, tikšanās un ceļojumu iespaidu stāstījumos. “Ceļojuma iespaidi Angolā” (Vilpulkas ciema b-kā), “Ceļojuma iespaidi Šveicē” (Valmieras ciema 2. b-kā), tematisks vakars “Mirkli pabūsim uzlecošās saules zemē Japānā” un “Ceļojuma iespaidi Bulgārijā”. Šo vakaru rīkojušas abas Brenguļu ciema bibliotēkas kopā ar bibliotēkas aktīvu. Pasākumā piedalījās 100 klausītāju. Vakars tika papildināts ar literatūras izstādēm.

Literatūras tika propagandēta ar sekojošām literatūras izstādēm: izstāžu cikls “Ceļosim kopā” (Rencēnu ciema 2. b-kā), “Ziemas sports – veselībai” (Burtnieku ciema b-ka), “Ar mugursomu plecos (Mazsalacas pilsētas b-ka), “Draugos ar sportu. Fizikultūras diena” (Kauguru ciema 2. b-ka), “Sportā rūdītie” (Brenguļu ciema 2. b-ka).

Mākslas literatūras propaganda.

Mākslas literatūra bibliotēkās tiek propagandēta 116 literatūras izstādēs, 5 pārrunās, 1 tematiskajā pasākumā. Bibliotēkas atzīmē ievērojamu mākslas darbinieku jubilejas. 1983. gadā tādas bija:

“A. Klintij – 90” (Matīšu ciema, Naukšēnu ciema 1., 2., Kauguru ciema 1., Mazsalacas pilsētas, Rūjienas pilsētas b-ka)

“M. Štengelei – 90” (Naukšēnu ciema 2. b-ka).

“Emīlijai Bērziņai – 80” (Mazsalacas pilsētas, Naukšēnu ciema 1. b-ka).

“J. Kubilim – 60” (Ramatas ciema).

“A. Videniekam – 75” (Vaidavas ciema, Ķoņu ciema b-ka).

“V. Līnei – 60” (Naukšēnu ciema 1., Vaidavas ciema, Mazsalacas pilsētas, Brenguļu ciema 1., Vīlpulkas ciema b-ka)

“L. Bērziņai – 80” (Kocēnu ciema 1., Mazsalacas pilsētas, Naukšēnu ciema 1., Ķoņu ciema b-ka).

“J. Vītolam – 120” (Kocēnu ciema 1. b-ka).

“A. Leimanim – 70” (Matīšu ciema b-ka).

“J. Zariņam – 90” (Mazsalacas pilsētas, Ķoņu ciema b-ka).

“V. Singajevskai 60” (Vaidavas ciema, Bērzaines ciema, Kauguru ciema 2., Valmieras ciema 2. b-ka).

“Ž. Heinei – Vāgnerei – 60” (Bērzaines ciema b-ka).

“P. Pēterssonam – 60” (Kauguru ciema 1., 2., Vaidavas ciema b-ka).

“Rafaelam Santi 500” (Kauguru ciema 1. b-ka).

Izstādes tika veltītas arī citiem tematiem. Piemēram “Prēmiju laureāti mākslā” (Burtņieku ciema b-ka), “Padomju kinodiena” (Bērzaines ciema b-ka), “Mūzikas dienas Valmierā” (Vīlpulkas ciema b-ka), “Skaistus mirkļus kopā ar mūziku” (Valmieras ciema 1. b-ka), “Ielūkosimies mākslas pasaulē” (Kocēnu ciema 1. b-ka), “27. marts – starptautiskā teātra diena” (Skaņkalnes ciema b-ka), “Latviešu tēlotāja māksla” (Zilaiskalna ciemata b-ka), “Mākslas pasaulē” (Rūjienas pilsētas b-ka), “Aktieris un teātris” (Brenguļu ciema 2. b-ka).

Dažās rajona bibliotēkās izveidoti cikli, kuru ietvaros izliek izstādes par mākslas darbiniekiem. Tāds ir Brenguļu ciema 2. bibliotēkā “Mūsu mākslinieki”. Rencēnu ciema 1. bibliotēkā sakarā ar V.Līnes 60. dzimšanas dienu rīkotas pārrunas par K. Pamšes grāmatu “Pastāsti man savus sapņus”. Kauguru ciema 1. bibliotēka palīdzējusi rīkot pasākumu no cikla “Mūsu novadnieki” – tikšanos ar komponistu V. Salaku.

Daiļliteratūras propaganda.

Daiļliteratūras īpatsvars ir vislielākais kopā ar literatūras zinātni un valodniecību tā aizņem 63,6% no kopējā fonda. Tās propagandai 1983. gadā izlikta 293 literatūras izstādes, noorganizētas 17 pārrunas, nolasīti 43 literatūras apskati, sagatavotas 4 literārās tiesas, noorganizētas 13 tematiskās pēcpusdienas un 5 dispuṭi.

Daiļliteratūra kopā ar citu nozaru literatūru tika izmantota dažādos pasākumos. Daudzas rajona bibliotēkās ir izlikta pastāvīgās izstādes "Jaunās grāmatas", kā arī nolasīti jaunākās literatūras apskati (Zilaiskalna ciemata b-ka, Vaidavas ciema b-kā, Valmieras ciema 2. b-kā, u.c. b-kās). Izveidotas arī dažādas tematiskas izstādes un pasākumi. Izstādes Vaidavas ciema bibliotēkā "Latvijas komjaunatnes cīņu un uzvaru ceļš. Komjaunatnes daiļliteratūrā", Mazsalacas pilsētas bibliotēkā "Komjauniešu tēls daiļliteratūrā", Ķoņu ciema bibliotēkā "Oktobris latviešu padomju dzejā", Valmieras ciema 2. bibliotēkā "Daiļliteratūra cīņā pret baznīcas ideoloģiju", Kocēnu ciema 1. bibliotēkā "Nepelnīti aizmirstās grāmatas", Bērzaines ciema bibliotēkā "Lauku tēma padomju literatūrā", "Ar šodienu sirdī. Raiņa dienas – Dzejas dienas", u.c.

Pavisam izlikta 33 tematiskās daiļliteratūras izstādes, nolasīti 26 literatūras apskati, 2 tikšanās, 2 literārās pēcpusdienas, 3 pārrunas, 1 literārā tiesa.

Latviešu pirmspadomju un padomju laika daiļliteratūra.

Šī literatūra ir popularizēta visvairāk: 179 izstādes, 12 literatūras apskati, 2 literārās tiesas, 11 pārrunas, 5 dispuṭi, 11 tematiskās pēcpusdienas.

Vispirms par izstādēm. Tās veltītas rakstniekiem viņu jubilejās.

"Jūlijam Vanagam – 80" (Dikļu ciema 1., Ķoņu ciema, Rūjienas pilsētas u.c. b-kās).

"Dzejniecei M. Losbergai – 60" (Vilpulkas ciema b-kā).

"I. Ziedonis – 50" (Kauguru ciema 1., Mazsalacas pilsētas bibliotēkā, Burtnieku ciema, Matīšu ciema, Rencēnu ciema 1., 2., u.c. b-kās).

"Pēterim Silam – 60" (Kauguru ciema 1., Brenguļu ciema 1., Vaidavas ciema u.c. b-kās).

"Rakstniekam V. Lāmam – 60" (Brenguļu ciema 1. b-ka).

"Dzejniekam Z. Purvam – 60" (Valmieras ciema 1., Matīšu ciema, Lodes ciema, u.c. b-kās).

"Linardam Laicenam – 100" (Matīšu ciema, Vecates ciema 1., Naukšēnu ciema 2., Rūjienas pilsētas, Rencēnu ciema 1., Kauguru ciema 1., Bērzaines ciema, Kocēnu ciema 1. b-kā).

“O. Vācietim – 50” (Brenguļu ciema 1., Vecates ciema 1., Naukšēnu ciema 1., Rencēnu ciema 1., 2., u.c. b-kās).

“I. Sokolovai – 60” (Mazsalacas pilsētas b-ka).

“A. Balodim – 75” (Naukšēnu ciema 2., Ramatas ciema, Lodes ciema, u.c. b-kās).

“Neredzīgajam Indriķim – 200” (Vecates ciema 2., Lodes ciema, Jeru ciema, u.c. b-kās).

“Jānim Plaudim – 80” (Valmieras ciema 1., Vaidavas ciema, Naukšēnu ciema 2., u.c. b-kās).

“G. Cīrulim – 60” (Matīšu ciema b-kā).

“Rakstniecei V. Vīgantei – 70” (Lodes ciema, Burtnieku ciema b-kā).

“R. Blaumanim – 120” (Dikļu ciema 2., Naukšēnu ciema 2., Kauguru ciema 1., Rencēnu ciema 2. b-kā), (Burtnieku ciema, Vecates ciema 1., Rūjienas pilsētas, Brenguļu ciema 2., Ipiķu ciema b-kā).

“Rakstniekam Ē. Vilkam – 60” (Ķoņu ciema, Vecates ciema 1., Brenguļu ciema 2., Valmieras ciema 1., Vaidavas ciema b-kā).

Latviešu daiļliteratūra izmantota organizējot disputus. Rūjienas pilsētas bibliotēkā tādu veidojuši par P. Rozīša “Valmieras puikām” vidusskolas 10. klasēs, par E. Lukjanska stāstu “Šūpuļkrēsls”, par Z. Ērgles grāmatām “Starp mums meitenēm runājot” un “Bez piecām minūtēm pieauguši”. Rencēnu ciema 1. bibliotēka disputu organizēja par H. Gulbja romānu “Doņuleja”.

Populāras ir tematiskās literatūras pēcpusdienas. 1983. gadā tādas rīkojušas Kauguru ciema 1. bibliotēka: “Raiņa dzejas pasaulē”, Rūjienas pilsētas bibliotēka “Dailes lokā. Dzejas dienas 83.”, Rencēnu ciema 1. bibliotēka “Dzīvi nodzīvot vajag prast” O. Vācietim – 50., Vecates ciema 1. bibliotēka “Pa R. Blaumaņa daiļrades lappusēm”, Skaņkalnes ciema bibliotēkā “Cīņas un nemiera dzejniekam A. Balodim – 75”, Mazsalacas pilsētas bibliotēkā “Tikšanās ar izdevniecības “Avots” lauksaimniecības nodaļas redaktoriem un žurnālistu Ē. Hānbergu”, u.c.

Mazsalacas pilsētas bibliotēka izveidojusi literāro tiesu pēc J. Mauliņa romāna “Pelēkie zīmējumi!”

Populāra literatūras propagandas forma – pārrunas. Sēļu ciema bibliotēka tādas organizējusi par tematiem: “R. Blaumaņa literārie varoņi”, “I. Ziedonis par kolhozu un kolhozniekiem”, “Z. Purva grāmata “Raimonds Pauls””, Mazsalacas pilsētas bibliotēka par V. Rūjas grāmatu “Strēlnieku zeme”, Vecates ciema 1. bibliotēka “Ieskatīsimies E. Vilka daiļradē”, Naukšēnu ciema 2. bibliotēkā “D. Zigmontes romāns “Dižpurva dzērves”, “M. Zariņa “Didriķa Taizeļa brīnišķīgie piedzīvojumi”, u.c.

Dažādām auditorijām nolasīja literatūras apskatus: Mazsalacas pilsētas bibliotēka “O. Vācietim – 50”. Ipiķu ciema bibliotēka “Vārds caur sirdi. L. Laicenam – 100”, Kauguru ciema 1. bibliotēka “O. Vācietis un viņa daiļrade”, Valmieras ciema 1. bibliotēka “Rūdolfā Blaumaņa literārais mantojums”, Ramatas ciema bibliotēka “Ē. Hānberga grāmata “Nekušīnot””, Dikļu ciema 2. bibliotēka “I. Ziedonim – 50”, u.c.

Krievu pirmspadomju un padomju literatūras propaganda.

Tika izlikta 45 literatūras izstādes, nolasīti 4 literatūras apskati un 2 pārrunas.

Ramatas ciema bibliotēkā organizēta pārruna “D. Bednijam – 100”, bet Dikļu ciema 2. bibliotēkā “B. Poļevojam-75”. Valmieras ciema 1. un Dikļu ciema 2. bibliotēkā nolasīti literatūras apskati “Krievu rakstniekam A. Tolstojam – 100”.

Literatūras izstādes atspoguļoja ievērojumu krievu pirmspadomju un padomju laika rakstnieku jubilejas: “B. Poļevojam – 75” (Naukšēnu ciema 1., Kauguru ciema 1., Naukšēnu ciema 2., Ramatas ciema, Lodes ciema, u.c. b-kās), “A. Tolstojam – 100” (Ramatas ciema, Jeru ciema, Rencēnu ciema 1., Ipiķu ciema, Skanķalnes ciema b-kās), “Fjodoram Gladkovam – 100” (Lodes ciema, Ramatas ciema, Valmieras ciema 2., Kauguru ciema 2., Vaidavas ciema b-kā), “Krievu padomju rakstniekam A. Čakovskim – 70” (Mazsalacas pilsētas, Vaidavas ciema b-kā), “V. Majakovskim – 90” (Vilpulkas ciema, Rūjienas pilsētas, Mazsalacas pilsētas, Brenguļu ciema 1., Kocēnu ciema 1., Ramatas ciema, Naukšēnu ciema 1., Lodes ciema b-kās).

Padomju tautu literatūrai veltītas 10 izstādes. Kauguru ciema 1. bibliotēkā literatūras izstāde “Daudztautu saimē”, Matīšu ciema bibliotēkā “Jaunākā PSRS tautu literatūra”. Uzmanību saistīja Dagestānas APSR Tautas dzejnieka R. Hamazatova 60 gadu jubileja (Mazsalacas pilsētas, Sēļu ciema, Ķoņu ciema, Rūjienas pilsētas, Burtnieku ciema, Vaidavas ciema, Naukšēnu ciema 1. b-kas).

Ārzemju literatūras propagandēta ar 26 literatūras izstādēm, 1 literāro tiesu, 1 apskatu un 1 pārrunu.

Rūjienas pilsētas bibliotēka izveidoja literāru tiesu pēc K. Nestlingeres stāsta “Ilze Jandra”, kura tika izmantota vairākas reizes Rūjienas vidusskolā. Vecates ciema 1. bibliotēka noorganizēja pārrunu “Stendāls un viņa darbi”. Mazsalacas pilsētas bibliotēka nolasīja apskatu “J. Fučiks – čehu nacionālais varonis”.

Ārzemju literatūru popularizē izstādes (22), kuras vienlaikus informē lasītājus par atsevišķu autoru jubilejas reizēm:

“J. Fučikam – 80” (Naukšēnu ciema 1., Lodes ciema, Vecates ciema 2.) “Stendālam – 200” (Kauguru ciema 1., Naukšēnu ciema 2., Vecates ciema 1., Rencēnu ciema 1., Ipiķu ciema, u.c.

b-kās), “Čehu rakstniekam J. Hašekam – 100” (Lodes ciema, Rūjienas pilsētas, Bērzaines ciema, Kocēnu ciema 2., Kauguru ciema 1., Ramatas ciema, Vaidavas ciema b-kās).

Masu pasākumi.

Rajonā ir bibliotēkas, kuras regulāri rīko dažādus pasākumus jauniešu tikumiskajā un estētiskajā audzināšanā. Kā tādas varētu minēt Rūjienas pilsētas un Mazsalacas pilsētas bibliotēkas. Rūjienas pilsētas bibliotēka aizvadītajā gadā organizējusi 10 lielus pasākumus daiļliteratūras propagandai vien, tai skaitā 3 literāras pēcpusdienas, 1 literāra tiesa, kura parādīta 3 reizes, 2 dispuṭi, 1 literāri muzikāls uzvedums. Rūjienas pilsētas bibliotēka pievēršas arī militāri patriotiskajai audzināšanai. Kā piemēru varētu minēt literāro pēcpusdienu “Zem tautas zaļā stiprā koka”, kurā ietilpa:

- 1) Literatūras apskats “Ē. Vilkam 60”
- 2) Literatūras apskats “M. Bārbalei – 50”
- 3) Dzejas lasījumi

4) Literatūras izstāde par Ē. Vilka un M. Bārbales dzīvi un daiļradi. Pasākums tika organizēts, lai padziļinātu vidusskolēnu lasītāju grupas dalībnieku intereses par minēto rakstnieku dzīvi un daiļradi, mācītu jauniešiem atrast estētisku baudījumu dzejā.

Vēl varētu minēt dzejas stundu “Jūs dzimtenei un dzīvei simbols esat”. Rūjienas pilsētas bibliotēka šo pasākumu veltīja Starptautiskajai sieviešu dienai. Tas notika pārvietojamā bibliotēkā – mazbērnu novietnes darbiniekiem pēc viņu uzaicinājuma. Klausītāju skaits – 30.

Mazsalacas pilsētas bibliotēka jau daudzus gadus veido literārās tiesas. Šogad par J. Mauliņa romānu “Pelēkie zīmējumi”, kuru uzveda kultūras namā, vidusskolā – vecāku sapulcē, kā arī savas zonas bibliotēkās – Ramatā un Vecatē.

Kā jau mazpilsētā, bibliotēka ir viens no kultūras dzīves centriem. Tā arī Mazsalacas pilsētas bibliotēka organizējot masu sadarbojas ar Mazsalacas kultūras namu, kurā organizēti gan atsevišķi pasākumi, gan piedalījušies to organizēšanā (pavisam 18 pasākumos), kurus apmeklējuši 1277 cilvēki.

Tātad, literārā tiesa par J. Mauliņa romānu “Pelēkie zīmējumi”. Romānā skartas aktuālas problēmas, kas saistītas ar jaunajām ģimenēm. Tā kā 1983. gadā bibliotēka sāka strādāt ar jauno ģimeņu lasītāju grupu, tad šī literārā tiesa tika adresēta tieši viņiem. Mazliet par literārās tiesas veidošanas gaitu: vairākkārtēja darba izlasīšana, scenārija veidošana, dramatiskā kolektīva dalībnieku iesaistīšana tēlu atveidošanā. Rezultāts pēc trīs mēnešu sagatavošanas gaitas: četras uzstāšanās, kuras noklausījās 300 cilvēku. Secinājums: cilvēki diezgan pasīvi, savas domas publiski neizsaka, bet, ja tiek runāts individuāli, tad labprāt. Protams, ka šai laikā pastiprināti

lasīja J. Mauliņa grāmatu, tomēr galvenais mērķis bija domāt par romānā skartām problēmām – audzināšanas, jauno ģimeņu nesagatavotību dzīvei, u.c.

Matīšu ciema bibliotēka kopā ar kultūras nama darbiniekiem aizvadītā gada septembrī rīkoja jauniešu vakaru “Uz atvasaru atskatoties”. Pasākumam mērķis – jauniešu estētiskā audzināšana. Piesakoties uz pasākumu, visi 65 jaunieši saņēma skaistus ielūgumus. Vakara viesi bija Valmieras mākslas un vēstures muzeja darbinieces, kuras rādīja diapozitīvus un stāstīja par Valmieru, Valmieras L. Paegles Valsts drāmas teātra aktieri A. Vilims, A. Jozēns. Kultūras nama mazajā zālē bija iekārtota plaša izstāde par Valmieru, kā arī literatūras izstāde par sportu “Atdod sevi visu uzvarai”.

Ramatas ciema bibliotēka 1983. gada janvārī lopkopju sanāksmē 25 klausītājiem nolasīja literatūras apskatu “Rūdolfam Blaumanim – 120”, kas guva nedalītu atsaucību. To īsti nevarētu saukt par literatūras apskatu, bet varbūt par īsu ieskatu rakstnieka dzīves lappusēs. Šī apskata saturs: R. Blaumaņa biogrāfija saistīta ar daiļdarbu tapšanu, R. Blaumaņa pašraksturojums, konkurss “Šos vārdus saka.....”.

Vairākas rajona bibliotēkas iecienījušas dzejas pēcpusdienas un dzejas stundas: Rūjienas pilsētas, Ramatas ciema, Sēļu ciema bibliotēkas.

Rūjienas pilsētas bibliotēka vidusskolēnu lasītāju grupai organizēja tikšanos ar dzejnieku, rūjienieti Kārli Kalnieti. No jauniešu puses par šo pasākumu bija pozitīvas atsauksmes.

Sadarbība ar citām iestādēm un sabiedriskajām organizācijām.

Bibliotēku, kuras nesadarbojas ne ar vienu iestādi vai organizāciju rajonā nav. Lielākā daļa masu pasākumu tiek organizēta sadarbībā ar kultūras namiem un klubiem. Cieša sadarbība veidojas arī ar ciemu un pilsētu partijas un komjaunatnes pirmorganizācijām. Tās bibliotēkas, kuru mikrorajonos atrodas skolas, cenšas sadarboties ar tām, gan sniedzot metodisku palīdzību, gan izmantojot skolēnu auditoriju, organizējot literārās tiesas, disputus, pārrunas.

BIBLIOGRĀFISKO UZZINU UN INFORMĀCIJAS DARBS.

Bibliogrāfisko uzzinu un informācijas darba galveno saturu Valmieras rajona bibliotēkās aizvadītajā gadā noteica partijas un valdības lēmumi, sarežģītā starptautiskā situācija, kā arī Valmieras 700. gadadienas atzīmēšana. Apmierinot dažādus tematiskus lasītājus pieprasījumus, bibliotekāri tika izmantojuši bibliotēku uzzinu aparātu: alfabētisko un sistematisko katalogu, novadpētniecības un bibliogrāfisko materiālu kartotēkas Vairākās ciemu un pilsētu bibliotēkās ir izveidotas tematiskas kartotēkas: Pārtikas programmas īstenošanai dzīvē veltītas kartotēkas

Rūjienas pilsētas, Mazsalacas pilsētas, Ipiķu ciema, Valmieras ciema 1., Naukšēnu ciema 1., Ramatas ciema bibliotēkās, ar materiāliem par PSKP 26. kongresa lēmumu realizēšanu var iepazīties Mazsalacas pilsētas bibliotēkā, ar citātu kartotēkām – Rūjienas un Mazsalacas pilsētu bibliotēkās, ar veltījumu kartotēku – Mazsalacas pilsētas bibliotēkā, Ipiķu ciema bibliotēkā – “Ko lasīt par Ļeņina komjaunatni”, ar jaunieguvumiem – Rūjienas pilsētas bibliotēkā. Bez tam tajās bibliotēkās, kur tas nepieciešams, bibliogrāfisko uzziņu aparātu papildina vēl arī vispārējo rakstu kartotēkas. Lai varētu bibliogrāfisko uzziņu izpildi, svarīgi ir arī izmantot uzziņu literatūru, kura lielākajā daļā bibliotēku, izņemot bibliogrāfisko materiālu fondu, nav izdalīta atsevišķi. 1983. gadā rajona bibliotēkas sniegušas 1078 uzziņas: Sabiedriski politiskās tematikas – 155, dabaszinātņu – 39, tehnikas 22, lauksaimniecības – 40, mākslas – 21, literatūras zinātnes – 117, pārējās – 257. Pilsētu un ciemu bibliotekāri ļoti atzinīgi ir izteikušies par V. Lāča Latvijas PSR Valsts bibliotēkas sastādītajiem bibliogrāfiskajiem līdzekļiem. Sevišķi daudz dažādu masu pasākumu rīkošanā, dažādu tematisku literatūras izstāžu veidošanā un individuālajā darbā ar lasītājiem ir izmantoti 1983. gadā un iepriekšējos gados izdotie bibliogrāfiskie materiāli: “PSKP CK jūnija Plēnuma lēmumi – ilglaicīga partijas ideoloģiskā, politiskā, masu darba programma”, par prēmiju laureātiem, sērija “Cimos pie dažādām tautām”, “Svarīgākie notikumi, jubilejas un atceres dienas.....”, “Padsmīt...nieki”, “Tēva plecs”, “Cilvēks starp cilvēkiem”, “Tālo gadu notikumi”, “Latviešu tautas vēsture”, “Mans zelts ir mana tauta”, “Būt dziesminieks un pilsonis es vēlos”, “Eduards Veidenbaums”, “I. Ziedonis, 50”, “O. Vācietis 50.”, “Mirdza Ķempe”.

Viens no bibliogrāfisko uzziņu un informācijas darba posmiem ir individuālās un kolektīvās informācijas abonentu apkalpošana. Rajona bibliotēku individuāli apkalpojamo abonentu skaits ir visai atšķirīgs, kas ir atkarīgs no bibliotēkas mikrorajona rakstura. Mazsalacas un Rūjienas pilsētu bibliotēkas ir sniegušas individuālo informāciju par jaunāko un speciālo literatūru vidusskolu skolotājiem, sabiedrisko organizāciju pārstāvjiem, kultūras namu direktoriem, izpildu komiteju priekšsēdētājiem. Ciemu bibliotekāri ir individuāli informējuši ciema izpildu komiteju priekšsēdētājus, lauksaimniecības speciālistus, kultūras namu direktorus un tautas namu vadītājus. Galvenokārt šie speciālisti ir informēti par jaunāko literatūras, bet daļa bibliotekāru ir snieguši speciālistiem individuālo informāciju par notiktu viņiem interesējošu tematu: Valmieras ciema 1. bibliotēka – ciema izpildkomitejas priekšsēdētājam par kolektīva lomu personības veidošanā, Rūjienas pilsētas bibliotēka – bērnu darba vadītājam par tikumisko audzināšanu. Bez tam rajona bibliotēkas ir veikušas arī lielu darbu, lai apmierinātu to mikrorajonā esošo kolektīvās informācijas abonentu vajadzības pēc noteiktas tematikas informācijas. Lielākoties tiek sniegta informācija lauksaimnieciskā rakstura

kolektīviem: lopkopjiem, mehanizatoriem. Liela daļa bibliotēku iepazīstina ar jaunāko literatūru arī ciemu izpildkomiteju darbiniekus, skolu skolotājus, aptieku un feldšeru punktu darbiniekus, partijas un komjaunatnes pirmorganizāciju biedrus. Jeru ciema bibliotēkas grupālās informācijas abonenti ir arī Tautas universitātes vecāku fakultātes dalībnieki, grāmatu draugu pulciņa biedri, Zilaiskalna ciemata bibliotēkai – sabiedrisko kārtības sargu vienība.

Veicot bibliogrāfiskās informācijas darbu, svarīgi ir propagandēt literatūru bibliogrāfiskajos apskatos un literatūras izstādēs, darba kolektīvos un bibliotēkās, tādēļ nepieciešams būt labai sadarbībai ar iestādēm, uzņēmumiem un sabiedriskajām organizācijām. Rajona bibliotēkas, kuru teritorijā atrodas skolas, ir veltījušas daudz laika un uzmanības, lai skolēnus un skolotājus iepazīstinātu ar jaunāko literatūru, piedalītos dažādu masu pasākumu organizēšanā un vadīšanā. Rūjienas pilsētas bibliotēkas darbinieki ir nolasījuši vidusskolas 9. klases audzēkņiem literatūras apskatu par jaunāko latviešu padomju dzeju, vecāko klašu skolēni literārās pēcpusdienas laikā ir varējuši apskatīt literatūras izstādi “Jūtu audzināšana”. Mazsalacas pilsētas bibliotekāri ir nolasījuši vairākus literatūras apskatus skolēniem pa skolas vietējo radiomezgli. Dikļu ciema 2. bibliotēkas bibliotekāre iepazīstinājusi Dauguļu 8-gadīgās skolas skolēnus literatūras izstādes ar R. Blaumaņa devumu bērniem, O. Vācieša daiļradi, ar materiāliem par rudens bagātībām. Mazsalacas pilsētas bibliotēkas darbinieki ir devuši iespēju arī skolēnu vecāku sapulču dalībniekiem noklausīties literatūras apskatus par bērnu audzināšanu. Daudzas bibliotēkas veiksmīgi izmantojušas dažādas sanāksmes kolhozos un padomju saimniecībās, ciemu izpildkomiteju organizētos pasākumos, deputātu sesijās. Ramatas ciema bibliotekāres sagatavoto literatūras apskatu “Rūdolfam Blaumanim 120.” varēja noklausīties 2. ražošanas iecirkņa lopkopji, Jeru ciema bibliotekāre bija izveidojusi izstādi par puķkopību, ar kuras materiāliem kolhoza “Straume” kantorī varēja iepazīties kolhoznieki. Valmieras ciema 2. bibliotēka tika piedalījusies ar literatūras izstādēm un grāmatu apskatiem padomju saimniecībā “Valmiera” organizētajos pasākumos. Vīlpulkas ciema bibliotēka 1983. gadā kolhoza “Gaisma” kolhozniekiem ir nolasījusi 10 literatūras apskatus par jaunāko lauksaimniecības literatūru un jaunākajām grāmatām bibliotēkā. Mazsalacas pilsētas un Sēļu ciema bibliotekāri tika izmantojuši deputātu sesijas un ciema profesijas dienas, lai literatūras apskatu laikā lasītāji gūtu priekšstatu par jaunāko literatūru. Ipiķu ciema bibliotekāre tika nolasījusi komjauniešiem literatūras apskatu par L. Laicena dzeju, bet Rencēnu ciema 2. bibliotēkas darbiniece par jaunāko literatūru. Rajona bibliotēkām izveidojusies veiksmīga sadarbība ar kultūras un tautas namiem. Ķoņu ciema bibliotekāre ir iepazīstinājusi tautas nama apmeklētājus ar literatūras izstādi “Oktobris latviešu padomju dzejā”, bet ģimeņu vakarā ar materiāliem par tematu “Mīlestība, laime, ģimene”.

Rajona bibliotēku lasītāju vidū populārus ir arī informācijas dienas, kuru laikā iespējams iepazīties ar jaunāko literatūru, kas saņemta bibliotēkā. 1983. gadā jauno grāmatu dienas tika organizējušas Mazsalacas pilsētas, Rencēnu ciema 1., Dikļu ciema, 1. un 2., Ramatas ciema 1. un 2., Kauguru ciema 2. bibliotēkas.

1984. gadā rajona bibliotēkām vajadzētu precizēt individuālās un kolektīvas informācijas abonementu izvēlēto tematiku. Problemātisks ir jautājums ciemu bibliotēkām par lauksaimniecības speciālistu informēšanu, jo lauksaimniecības speciālistus ar nepieciešamo literatūras un informāciju par lauksaimniecības literatūru apgādā agrorūpniecības apvienība, bet lauksaimniecības pirmrindas pieredzes biroji kolhozos un padomju saimniecībās praktiski nedarbojas. Daudzu ciemu bibliotekāriem, neskatoties uz paveikto, būtu vajadzīgs atrast ciešāku kontaktu ar vietējiem uzņēmumiem un iestādēm, sabiedriskajām organizācijām.

NOVADPĒTNIECĪBAS DARBS VALMIERAS RAJONA BIBLIOTĒKĀS.

Pagājušajā gadā, sakarā ar Valmieras 700. gadadienas atzīmēšanu, liela uzmanība rajona bibliotēkās tika pievērsta novadpētniecības darbam. Bibliotēku darbinieki tika strādājuši, pilnveidojot novadpētniecības kartotēkas, vācot materiālus par pilsētu un ciemu vēsturi un šodienu. 1983. gadā Rencēnu ciemā bija ekspedīcijā Valmieras novadpētniecības un mākslas muzeja darbinieki, kuru pētījumu rezultāti tika publicēti arī presē. Rencēnu ciema 1. un 2. bibliotēkas kartotēkās tika izveidotas jaunas rubrikas "Uz skolu pirms simts gadiem". Tādās rajona bibliotēkās kā Matīšu ciema, Dikļu ciema 2., Brenguļu ciema 2., Kocēnu ciema 1. un Kauguru ciema 2. bibliotēkā ir izveidoti novadpētniecības stūrīši, kuros apkopoti nepublicētie un publicētie materiāli par ciemu vēsturi, ievērojamiem cilvēkiem, izciliem darba darītājiem, ciemu šodienu.

Daudzās rajona bibliotēkās ir izveidotas tematiskās novadpētniecības mapes un albumi. Par sava dzimtā novada vēsturi lasītāji var uzzināt, apskatot novadpētniecības materiālu mapes, Zilaiskalna ciemata, Naukšēnu ciema 2., Vecates ciema bibliotēkās. Rūjienas pilsētas, Ramatas ciema bibliotēkās ir mapes ar materiāliem par savu novadu, bet par savu novadu kolhozu un padomju saimniecību vēsturi iedzīvotāji var gūt ieskatu vairākās rajona bibliotēkās: Vecates ciema 1. un 2. bibliotēkas novadpētniecības mapē par padomju saimniecību "Austrumi", Dikļu ciema 2. bibliotēkā par kolhoza "Dikļi" vēsturi. Daudzi ciemu un pilsētu bibliotēku darbinieki ir apkopojuši interesantus materiālus par ievērojamiem novadniekiem, Lielā Tēvijas kara dalībniekiem: Rūjienas pilsētas bibliotēkā – "Rakstnieki – novadnieki", "Mākslinieki – novadnieki", Ipiķu ciema bibliotēkā – par Hariju Liepiņu, Valdi Rūju, Ādolfu Talci, Valmieras ciema 2. bibliotēkā – par J. Ruģēnu un J. Rietekli, Mazsalacas pilsētas bibliotēkā – "Runā

uzvaras kaldinātāji. 1941. – 1945.”, Jeru ciema bibliotēkā – par pilsoņu un Lielā Tēvijas kara dalībniekiem, Rencēnu ciema 1. bibliotēkā – materiāli par Rencēnu 8-gadīgās skolas skolotājiem un skolēniem.

Tā kā 1983. gadā tika atzīmēta Valmieras 700 gadu jubileja, rajona bibliotēkas aktīvi propagandēja novadpētniecības literatūru. Burtnieku ciema, Rencēnu ciema 2., Dikļu ciema 2. bibliotēkas lasītāji varēja iepazīties ar literatūras izstāžu materiāliem, kas bija veltīti ne tikai Valmieras 700 gadu jubilejai, bet arī ar literatūru par viņu dzimto pusi. Mākslas dienu laikā Lodes ciema bibliotēkā literatūras izstādē bija atrodami materiāli par novadnieku Daini Rožkalnu. Bez tam ciemu bibliotēkas ir organizējušas tikšanās un dažādus tematiskus pasākumus par novada izciliem cilvēkiem. Rūjienas pilsētas bibliotēkā bija tikšanās ar rūjienieti dzejnieku Kārli Kalnieti. Valmieras ciema 1. bibliotēkas lasītāji varēja piedalīties interesantā pasākumā, kas bija veltīts dzejniekam Rieteklim. Tāpat kā katru gadu, arī 1983. gadā Vilpulkas ciema bibliotēka piedalījās tradicionālajā tikšanās reizē ar Lielā Tēvijas kara dalībniekiem Padomju Armijas un Jūras Kara Flotes dienā J. Alkšņa Rūjas 8-gadīgajā skolā. Valmieras ciema 1. bibliotēkas vadītāja tika organizējusi tematiskas ekskursijas uz fašisma terora upuru kapiem Ķelderlejā un Iršu parkā. Šīs bibliotēkas lasītāji varēja piedalīties arī tematiskā pasākumā “Lai miljons citiem dzīvot būtu ļauts”, kurā bija iespējams uzzināt daudz ko interesantu par Valmieras ciema pagātņi. Rajona bibliotēkas novadpētniecības materiālus tika izgatavojušas arī citu nozaru literatūras propagandā.

Rajona bibliotēkām būtu nepieciešams novadpētniecības darbā vairāk izmantot vietējos materiālus, piedalīties sava novada izpētē, popularizēt un npublicētos materiālus ne tikai par novada pagātņi, bet arī par tā šodienu, izciliem darba darītājiem.

BIBLIOTĒKAS FONDA KOMPLEKTĒŠANA UN ORGANIZĀCIJA.

Valmieras rajona bibliotēkas savus fondus komplektē, vadoties no izdevniecību tematiskajiem plāniem. Fondu komplektēšanā piedalās centrālās bibliotēkas KAN, LAN un FION, kā arī Rūjienas, Mazsalacas pilsētas un bērnu bibliotēkas.

Valmieras rajona CBS fonds regulāri tiek attīrīts no novecojušās literatūras. Tiek norakstīta lasītāju nozaudētā un nolietotā, kā arī neprofila literatūra. No fondiem tiek atlasīta dubletu literatūra. Pilsētu bibliotēkas fondu attīrīšanu veic pašas, bet ciemu bibliotēkām talkā nāk centrālā bibliotēka.

Izslēgtie iespieddarbi procentuāli pa iemesliem sadalās šādi:

Nozaudētās	3,44%
Nolietotas	70,29%

Nodotas citām bibliotēkām 6,8%

Novecojušās 14,0%

Pazudušas nezināmu iemeslu dēļ 5,47%

Fonda pieaugums:

1981. gadā 4,0

1982. gadā 3,5

1983. gadā 1,35

Ļoti būtiska problēma ir fonda saglabāšana. Šogad šis jautājums bija sevišķi aktuāls. Pēc dažādām pārbaudēm un lēmumiem bibliotēkās sāk stingrāk ievērot grāmatu atnešanas termiņus, pastiprina cīņu ar lasītājiem kavētājiem. Kavētājiem regulāri tiek ziņots rakstiski, mutiski pa telefonu. Bibliotēkas cenšas ievērot noteikumu: vienam lasītājam izsniegt ne vairāk kā piecas grāmatas. Izņēmumus pieļauj tad, ja šīs grāmatas ir vajadzīgas darbam vai mācībām. Nozaudēto grāmatu vietā prasa pieckārtīgu samaksu, pieprasa tādu pašu vai līdzvērtīgu izdevumu. Bibliotēkās ir iekārtotas nozaudēto grāmatu uzskaites burtnīcas.

Bibliotekāri joprojām nav apmierināti ar brošētajām grāmatām. Tās visas ir populāras, daudz lasītas. Pabijušas pie nedaudziem lasītājiem, tās jau ir “nolasītas” un krīt ārā no vākiem.

Fondu sastāvs bibliotēku lasītājus apmierina. Izņēmums ir Ramatas ciema bibliotēka, kura uzskata, ka sūtītais eksemplāru skaits ir par lielu, tomēr KAN nodaļa secina, ka bibliotēkāres uzrādītajam lasītāju skatam iedalītais eksemplāru skaits ir tieši atbilstošs, ja ne par mazu.

Ja nepietiek ar bibliotēkas fondu, tad lasītājiem ir tiesības nepieciešamo literatūru saņemt SBA kārtā vai arī izmantojot vienoto fondu.

Regulāri tiek izdarītas fondu analīzes gan analītiskā gan bibliogrāfiskā, gan socioloģiskā un statistiskā. Tādējādi var noskaidrot mazizmantoto literatūru, novecojošo, nepelnīti aizmirsto, kā arī literatūru, kuru lasītāji pastiprināti pieprasa, bet kuras fondā nav.

Ar fonda analīžu palīdzību tiek izpētīta fonda atbilstība lasītāju kontingentam. Analīzes rezultātā konstatēts, ka trūkst literatūras krievu valodā (Ipiķu ciema bibliotēkā), lauksaimniecības literatūra (Ipiķu, Sēļu ciema bibliotēkās), ģeogrāfijas un dabaszinātņu literatūra (Dikļu ciema 1., Rencēnu ciema 1., Vecates ciema 1. bibliotēkā), literatūra veterinārijā, zirgkopībā, biškopībā un medniecībā (Vecates ciema 1.), tehnikas literatūra (Sēļu ciema bibliotēkā).

METODISKAIS DARBS RAJONA BIBLIOTĒKĀS

Metodisko darbu rajonā veic pilsētu un pilsētu bērnu bibliotēkas, t.i., Mazsalacas pilsētas un Mazsalacas pilsētas bērnu, Rūjienas pilsētas un Rūjienas pilsētas bērnu bibliotēkas, kā arī atsevišķas ciemu bibliotēkas, kuru teritorijā atrodas skolu bibliotēkas.

No ciemu bibliotēkām 1983. gadā metodisku palīdzību sniegušas Naukšēnu c.1. bibliotēka (Naukšēnu vidusskolas bibliotēkai, kā arī palīdz sagatavot bibliotekārās stundas). Dikļu c.1. bibliotēka sadarbojas, kā arī sniedz metodisku palīdzību Dauguļu 8-gadīgās skolas bibliotēkai.

Metodiskais darbs Rūjienas zonā.

Rūjienas zonā ietilpst 7 ciemu bibliotēkas: Lodes, Jeru, Naukšēnu 1,11,Ķoņu, Vilpulkas, Ipiķu ciema bibliotēkas.

Piecas zonas bibliotēkas apmeklētas 2 reizes gadā, bet Ķoņu c. bibliotēka, sakarā ar jauna darbinieka pieņemšanu darbā – 4 reizes. Jaunā darbiniece darba jautājumos konsultējusies Rūjienas pils. bibliotēkā. Zonas bibliotēkām sniegtas 8 individuālās konsultācijas – gan personiski, gan telefoniski. Metodiskā palīdzība sniegta sekojošos jautājumos:

- Personāliju izdalīšana sistemātiskajā katalogā, kartotēkās,
- Informācijas darba organizēšana,
- Vispārīgo rakstu kartotēkas kārtošana pēc BBK tabulām,
- Bibliogrāfisko un metodisko materiālu kartotēkas organizēšana.

1984. gadā nolemts turpināt ievadīt darbā Ķoņu c. bibliotekāri, kā arī veltīt lielāku uzmanību Ipiķu un Jeru c. bibliotēkām.

Metodiskais darbs Mazsalacas zonā.

Mazsalacas pilsētas bibliotēka 1983. gadā metodisko darbu atsāka pēc ilgāka pārtraukuma. Sakārtota nepieciešamā dokumentācija.

Bibliotēka veic darbu 5 ciemu bibliotēkās: Sēļu, Skaņkalnes, Ramatas, Vecates 1., 2. ciemu bibliotēkās. Pārbaudes tiek izdarītas kopā ar bērnu bibliotēkas darbiniecēm.

Katra zonā esošā bibliotēka apmeklēta 2 reizes. Sniegtas konsultācijas par neskaidriem jautājumiem. Pēc Ramatas c. un Vecates c.1. bibliotēkas ielūgumiem Mazsalacas pilsētas bibliotēka viesojās ar literāro tiesu par J. Mauliņa romānu “Pelēkie zīmējumi.”

Metodiskais darbs Valmieras zonā.

Valmieras zonā ietilpst 17 ciemu bibliotēkās, kuras apmeklētas 37 reizes. Vairākkārt apmeklētas 13 bibliotēkas, no tām: Rencēnu c. 2. bibliotēka 4 reizes, Kauguru c. 1. un 2. – 3 reizes, Valmieras c. 1.un 2. – 3 reizes, Kocēnu c.1. – 3 reizes, Matīšu c. bibliotēka – 4 reizes.

Valmieras zonas bibliotēkām sniegtas 17 konsultācijas par dažādiem jautājumiem: Darbs ar lasītāju grupām (Vaidavas c. bibliotēkai), metodisko materiālu kartotēka, tās rediģēšana (Brenguļu c. 2., Kauguru c. 1. bibliotēkām), sistemātiskā kataloga organizācija ciemu bibliotēkās (VCB KAN), u.c.

Joprojām uzmanību pievēršsim Matīšu c. bibliotēkai un Dikļu c. 1. bibliotēkai, kā arī Kocēnu c. 2., Kauguru c. 1. bibliotēkām.

1984. gadā metodiskais darbs galvenokārt skars tās prasības, kas izvirzītas, vadoties pēc "Bibliotēku tehnikas minimuma."

DARBS AR AKTĪVU.

Ciemo kultūras dzīvē bibliotēkas ieņem samērā lielu vietu. Darba aktivizēšanai tiek piesaistīti sabiedrības locekļi. Bibliotēkas izveido sabiedrisko padomi ap kuru koncentrējas pārējie aktīvisti. Ciemos, kuros ir divas bibliotēkas, dažreiz izveido apvienotās sabiedriskās padomes (Brenguļu c., Valmieras c. bibliotēkās). Padomju sastāvā iekļauti pārstāvji no skolām, dažādām iestādēm un sabiedriskajām organizācijām. Par bibliotēkas aktīvistiem tiek iesaistīti pedagogi, klubu darbinieki, saimniecību speciālisti, strādnieki, kolhoznieki un skolēni.

Aktīvisti palīdz sīkajos remontdarbos un darbā ar lasītājiem kavētājiem (Valmieras c.1.,11, Jeru c., Rencēnu c.1., Naukšēnu c.1. bibliotēkās). Skolēni bieži vien palīdz grāmatu labošanā. Zilākalna ciemata bibliotēkas padome sniedz palīdzību pusaudžu tiesiskajā audzināšanā un juridiskās literatūras propagandā. Vaidavas c. bibliotēkas padomes locekļi palīdz piegādāt mājās grāmatas veciem cilvēkiem. Sabiedrisko padomju locekļi un aktīvisti piedalās masu pasākumu organizēšanā (Rūjienas pils., Naukšēnu c.1., Mazsalacas pils., u.c. bibliotēkās).

VCB Metodiskās un bibliogrāfiskās nodaļas vadītāja: *(Anita Apine)*